

The Project Gutenberg eBook of Lukemisia lapsille 1, by Zacharias Topelius

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lukemisia lapsille 1

Author: Zacharias Topelius

Release date: July 6, 2005 [EBook #16223]
Most recently updated: December 11, 2020

Language: Finnish

Credits: Produced by Matti Järvinen and Tuija Lindholm.

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 1 ***

LUKEMISIA LAPSILLE.

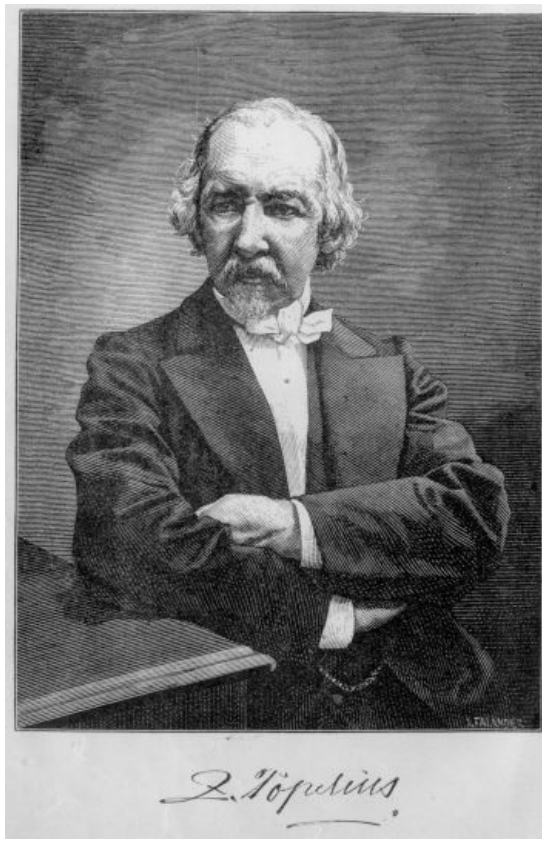
Kirjoitti Z. Topelius.

Tekijän luvalla suomennettu.

Kuvilla varustettu painos.

1:nen osa.

**Ensimmäisen kerran julkaissut
Werner Söderström 1893.**

VANHEMMILLE.

Viime jouluna oli 43 vuotta kulunut siitä, kuin ensimmäinen kokoelma näitä satuja ja lauluja päästettiin julkisuuteen. Nyt ne leviävät jo Suomen kolmannen lapsipolven käsiin. Niinkuin ne ovat lähteneet rakkaudesta, on ne rakkaudella myöskin otettu vastaan. Onpa jo aika tehdä tiliä niin kalliista perinnöstä, kuin lasten rakkaus ja vanhempain luottamus on. Kerron siis, millaisiksi näitä lasten kirjoja ajattelin.

Ensimmäisillä saduilla ei ollut mitään muuta tarkoitusta kuin viaton huvittaminen. Ja sepä se on vielä tänäkin päivänä monen sadun tarkoitus. Minä en suosi siveysopillisia satukuvauksia. Pitää olla varoillaan eikä tiputtaa katkeraa lääkettä lasten maitokuppiin. Silloin saattaisivat lapset sylkeä pois sen sekamaidon. Mikä voidaan tehdä ja onkin tehtävä, on ainoastaan pitää kuppi puhtaana ja maito nuorena. Hyvä ravinto tulee silloin itsestään.

Minä olen yhtä vähän kuin kukaan muu voinut välttää erhetyksiä ja tämän yksinkertaisen säännön rikkomisia. Minun lastenkirjoissani on kyllä paljo, joka ei kestä koetusta ankaramman tuomion edessä. Mutta olen koettanut oppia jotakin pitkästä ja likeisestä tuttavuudesta rakasten lasteni kanssa.

Minä olen oppinut, että lapsen sydän on hedelmällisin kaikista vainioista, kasvamaan hyvää tai paha sen mukaan, mitä siihen milloinkin kylvetään.

Minä olen oppinut, että lapsi elää siinä, mitä kukin hetki häneen vaikuttaa, ja että hyvän tai pahan esimerkki tulee näistä vaikutuksista, ei neuvoista eikä siveyssäännöistä, koska lapsen elämän kehitys onkin vain alinomainen luominen itselleen uusia mielikuvia.

Ja koska se tapahtuu mielikuvaus-voiman kautta, olen minä oppinut, että sen terveellinen ravitseminen on ainakin yhtä tärkeä kuin ymmärryksen, tahdon ja tunteen kasvattaminen. Jos laiminlyöt lapsen vilkasta mielikuvitusta, joutuu koko lapsi arveluttaville harhateille.

Täten olen johtunut satuun. Kaikki lapset rakastavat satuja, koska heillä niiden piirissä on täysi vapaus tehdä itselleen uusia mielikuvia. Satu ja leikki ovat vain kaksi eri puolta samasta luonnonvietistä. Leikissä sanoo lapsi: saattaahan tämä keppi olla minun hevosenani, tämä männyn käpy lehmänäni, tämä nukke neitisenä, tämä kaarnan pala laivana, tämä hietä kuoppa kaupunkina! Sadussa hän sanoo: saattaahan tämä vuori avautua, tämän meren tai järven kätöksessä olla timanttilinna, tämä lintu puhua ja tästä köyhästä paimenpojasta tulla prinssi! Huomaa, että satu ja leikki eivät lapselle ole mikään sepitelmä, vaan elävä todellisuus. Siitä se riippuu niiden kasvattava vaikutus.

Osan saduista olen muuttanut leikeiksi, joissa lapset saavat itse olla mukana toimivina henkilöinä. Silloin satu tulee ihka eläväksi. Ei vain pidä sellaista leikkiä laitella suuripuuhaiseksi eikä koota vieraita katsojia kuten teatterissa. Leikittäköön niitä kotona tai koulun juhlissa niin vaatimattomasti kuin mahdollista. Pöytä voi olla vuorena, kuusen lehvä metsänä, puutuoli kuninkaan valtaistuimena ja paperikruunu hänen korkean arvonsa merkinä.

Sadun ja leikin esikuvien lisäksi tulevat sitte laulut kehittämään tunteen hartautta, korvan tarkkuutta ja kielen puhtautta.

Esitystavasta olen oppinut, että aika ihmisten elämänviisaus ei kelpaa lapsille. Eihän sovi kevään vihreiltä orailta pyytääkään valmiita tähkiä. Jos tahdotaan puhua järkevästi lasten kanssa, niin puhuttakoon heidän ymmärryksensä,

eikä omansa mukaan. Täytyy siirtyä heidän maailmaansa, jos tahdotaan, että he meitä ymmärtäisivät. Turmeltumaton lapsi ei katsele meidän silmillämme eikä käsitä samalla tavalla kuin me. Se kysyy, mutta ei pyydä ajatuksia, vaan tahtoo mielikuvia. Sillä hänellä ei ole vielä mitään kokemusta asetella yhteen tai tehdä johtopäätöksiksi. On kyllä aikaisin kehittyneitä lapsia, joita aika ihmiset ovat opastuksella tehneet pikkuvanhoiksi. Sellaiset saattavat kyllä olla hyviä ja viisaita, mutta ei koskaan onnellisia, koska heidät on temmattu pois heidän oman ikänsä maasta.

Sirkkalehdillä on oma, varrella oma, kukalla oma aikansa. Kyllä siitä kasvi aikanaan valmistuu. Mutta sirkkalehtien aika tarvitsee auringon paistetta ja aamukastetta. Sinitaivas ja iloista, raitista ilmaa pitää olla lapsuuden maailmassa, pian unhottuvia kyyneliä, paljo vaihtelua, merkillisiä seikkailuja ja varsinkin pojille välistä virkistävää pauhinaa.

Mutta kaikessa tässä – onko siinä sitte Jumalaa? Missä siinä on Vapahtajamme? Missä se elävä usko, jota on niin tarpeellinen perustaa jo aikaisin, että se voisi olla sitte turvanamme elämässä ja kuolemassa? Minä vastaan: etsi! Ja jos niitä et löydä tästä kirjasta, niin heitä pois koko kirja; ei se silloin kelpaa edes joutohetkien huvitukseksikaan! Mutta jos niitä löydät sieltä, vaikkapa et sanoista etkä itse seikkailuista, niin kuitenkin perusaatteesta, elämänkäsitys-tavasta, niin älä vaadi enempää satukirjalta! Rukoile lapsesi kanssa, tulkoot kodin rukous ja kodin usko elämän juuriksi; silloin kasvaa myöskin hyviä hedelmiä elämän puun monissa tuulen tuuditeltavissa oksissa. Hyvää tarkoittavat kristityt tahtovat tehdä lapsensa jo aikaisin täyskasvuisiksi uskossa ja unhottavat silloin Jumalan ihan päinvastaisen kehoituksen heille itselleen: ”olkaa niin kuin lapset.” Jumalan valtakunta ei ole opissa, vaan sydänjuurissa. Itse kirkkokin lykkää rippikoulunsa kehittyneemmälle iälle. Kuinka kokematonta lasta, joka kyllä tietää vian ja anteeksiannon, mutta ei yleisiä synnin ja armon käsitteitä, kuinka voitaisiin vaatia häntä käsittämään esim. sovitusoppia samoin, kuin aika ihminen kristitty kilvoitteluneen ja huolineen, kiusauksineen ja koetuksineen käsittää sitä? Koetahan selittää lapselle näitä uskon korkeimpia salaisuuksia, niin joko väsyvät sitä tai teet sen teeskentelijäksi. Mutta opeta sille Jumalan rakkautta koko luomakunnassa ja Jesuksessa Kristuksessa, lasten ystävässä, joka itse kerran oli köyhänä lapsena; opeta sitä pelkäämään kaikkinäkevän Herran Jumalan vihaa jokaista syntiä, jokaista pahaa tai saastaista ajatusta kohtaan; opeta sitä itse puolestaan kiitollisuudesta rakastamaan Jumalaa ja hänen kätensä tekoja sekä kaikkia ihmisiä – niin siten olet opettanut lapsellesi kristillisyydestä melkein kaikki, kuin se voi käsittää ja – joka on vielä tärkeämpää – kuin se voi elämässään omistaa aikaisella iällään.

Enempää ei voi tänäkään kirja luvata puhuessaan Jumalasta. Sehän kertoo niin paljon muutakin, totta ja leikkiä lapsuuden maailmasta, mutta se tahtoo kuitenkin säilyttää Jumalan ja ihmisten rakkautta kaiken pohjalla. Jumalan, joka kaikki tutkii, tietää, että tämä on ollut tekijän tarkoituksena. Mutta toista on, onko hän sitä saanut aikaan. Se on Jumalan lahja. Kaikilla meillä on aarteemme heikoissa astioissa että voima olisi Hänen eikä meidän. Hänelle olkoon kunnia!

Minä en sano, että minun käsitykseni tästä kaikesta on ainoa oikea; saatan kyllä olla erehtynyt; mutta olen tahtonut lausua oman kokemukseni, että ymmärtäisimme toisiamme. Täten minä pitkän elämän iltana vielä kerran kiitän vanhempia heidän luottamuksestaan ja Suomen lapsia heidän rakkaudestaan, jota ovat osoittaneet niin monta vuotta, polvi, toisensa perästä. Olen kirjoitellut vanhoille ja nuorille, mutta lapset ovat minun kansaani, he ovat olleet minun elämäni ilona; heille olen minä tahtonut antaa parasta, kuin olen saanut Jumalaltani. Ei se kuitenkaan ole muuta kuin vajavaista; lapset kerran antakoot puutteeni anteeksi rakkauteni tähden silloin, kuin saavat mittakepin arvostellaksensa niitä molempia. Pian tulee aika, jolloin he ovat tämän maan elämä ja voima, niin kuin he nyt ovat sen toivo. Olkoot he silloin vahvat taistelussa Jumalan ja isänmaan puolesta! Ja muistakoot silloin lapsuuden rakkaudella yhtä kylvymiestä, joka ei ole koskaan tavoitellut suurempaa kunniaa kuin olla

heidän ystävänä
Z. Topelius.

Koivuniemessä 23 p:nä Helmik. 1891.

MEIDÄN MAAMME.

tuulen henki suhisee männikössä.

”Mistäs tulet, sinä tuulen vilpoinen viuhka?”

”Pohjosesta tulen, tuolta Lapin tuntureilta. Eilen synnyin synkässä rotkossa, ikuisen lumen rajoilla, ja tänään ensi kerran koettelen siipieni voimia tasamailla. Hei poika, pitkä oli matkani, sillä sinun maasi on suuri! Levähdänpä vähäisen tässä männyn latvassa.”

”Aivan niin, tuuloseni, maamme on suuri! Kerran seisoin tuolla korkealla vuorella järven toisella puolella ja näin ympärilläni äärettömän alan kukkuloita ja laaksoja. Silloin sanoin itselleni: Kaikki tämä on meidän! Tämä on oma maamme!”

”Niin onkin”, humisi tuuli. ”Mutta, poika parka, ei sinun silmäsi kauas kannan. Paljon laajempi on maasi kuin se ala, jonka taivaan ranta näköpiiriin sulkee. Eilen, ennen päivän nousua herättyäni, lainasin aamuruskon siivet. Niillä lentelin Lapin avaroilla, autioilla rämeillä, hajotin nevojen huurut ja tuiskutin lunta poron sarville, joka Inarin järven jäätä juosta

rapsutteli. Siitä lensin eteenpäin ja tulin siihen maahan, jossa ohrat ensiksi itivät kuohuvien koskien reunoilla. Sitten lensin isojen metsien ja ihanien järvien yli mesimarjojen kotimaahan, niille seuduille, jossa ruis kasvaa. Siellä kuulin kirveen kalketta ja sahojen suhinaa, ja näin taloja rakennettavan vieretysten, vastatusten kaupungiksi, ja laivojen valkoiset purjeet satamoissa liehuvan.”

”Mutta vasta olin suuren maasi alkupäässä. Lensin, lensin yhä, sinne saakka, jossa pellavat kasvavat ja pähkinät tuleentuvat. Siinä oli maasi keskikohta. Siitä oli vielä pitkä matka lennettävä, ennenkuin jouduin etelämmille seuduille, jossa omenoita syksyllä puitten oksilla heiluu, ja matkustajat päivän helteestä uupuneina lepäilevät vaahterain ja niinipuitten vilpoisessa katveessa. Vihdoin tulin tänne, jossa tammi kasvaa ja kirsimarjat kypsyvät, jossa suuret höyrylaivat suitsuttavat savuansa, kulkiessaan rannasta rantaan, ja etelän lämmin hengähdys tuulee mereltä. Katso! niin suuri on maasi, että kevään pääskysyet kolme viikkoa varhemmin tulevat sen etelimmille kuin sen pohjoisimmille kukkuloille, ja milloin Heinäkuun yö jo pimenee kirsimarjojen maassa, silloin öinen taivas vielä on valoisa kuin päivä mesimarjain maassa pohjan perillä.”

”Mutta nyt minulla ei ole aikaa viivytellä”, jatkoi tuuli, ”huomen iltana jo aion olla Etnan juurella. Hyvästi, hyvästi!” Ja levittäen suuret siipensä katosi hän pilviin.

Mutta minä katselin sinertävää järveä ja metsää sen toisella rannalla, ja peltoa ja kylää ja kirkon tornia, joka kiilsi päivän koitteen valossa. Ja järvi oli levenevinään ja jakaantuvinaan moneen tuhanteen järveen ja lammikkoon, ja metsä muuttui moneksi metsäksi, ja minä olin näkevinäni monta sataa peltoa, kylää ja kirkkoa. Ja jälleen virkoin: ”katso *meidän* maamme! Mikähän lienee ollut Jumalan aikomus luodessaan maattamme niin suureksi ja niin ihanaksi? Jospa sen ymmärtäisin!”

”Etkö sitä ymmärrä?” viserteli peipponen läheisellä puun oksalla. ”Suuren maan asukkaat pyytäkööt Jumalalta jaloja ajatuksia. Ja ihanan maan asujamet olkoot hyviä ja nöyriä. Mutta totinen mielen ylevyys ja sydämmen nöyryys ovat aina yhdistettyinä.”

Nyt sen ymmärrän. Jos rupeisimme ylpeydessä, koreudessa ja turhassa kunnian himossa isottelemaan, niin maamme sanoisi meille: ”katsokaa! minä olen nöyrä ja siviä; vihannat metsäni ovat kaikessa kauneudessaan niin totiset kuin olisivat sarkaan puettuina. Vuoreni ovat päältä harmaita ja sisältävät rautaa. Järveni heiastavat taivaan korkeutta paremmin kuin maan ihanuutta. Niittyni ja laaksoni todistavat joka kevät elämän voittoa kuoleman yli. Sellainen on totinen jalous. Olkaa minun kaltaisiani!”

”Oikein, maani: minä tahdon olla sellainen kuin sinä olet.”

Muistan pienen tarinan, mutta sen kertojaa en tiedä. Ehkä se kesäisenä iltana lenteli puitten lehdissä, kuin meri nukkui ja tähdet taivaalla kirkkaasti kimaltelivat. Tahdotko kuulla sitä?

Oli kerran jalo ja kaunis äiti, jolla oli monta pientä lasta. Hän kutsui ne kaikki luoksensa, ojensi kätensä, siunasi heitä ja sanoi: ”rakkaat pienet lapseni, minä rakastan teitä sydämmestäni. Minä annan teille vaatteita ja ruokaa, ja pienille kehdon, isoille asunnon ja pois lähteville haudan. Pieninä ollessanne tuudittelin teitä, johdatin ensimmäiset askeleenne ja opetin teille hyödyllisiä tietoja. Välistä piditte minua kovana äitinä, ja se olikin tosi. En ole kasvattanut teitä hekumassa ja ylellisyydessä, vaan olen opettanut, teitä tekemään työtä ja kestämaan vaivoja, ruumiinne ja sielunne puolesta voimallisiksi tullaksenne. Lapseni, nyt vaadin teitä minua rakastamaan, niinkuin minä olen teitä rakastanut. Auttakaa äitiänne, auttakaa häntä ja rukoilkaa hänen edestänsä kaikkena elin-aikananne. Äitinne on köyhä, tehkää hänet rikkaaksi; hän on murheellinen, ilahuttakaa häntä. Hänen on vilu, lämmittäkää häntä - hän asuu pimeydessä, virittäkää hänen ikkunallensa kirkkaasti valaiseva kynttilä. Jos sen lupaatte tehdä, niin tahdon pyytää kaikkivaltiaan Jumalan tekemään teitä viisaiksi ja onnellisiksi, rakkautenne tähden.”

”Lupaamme”, vastasivat kaikki ja menivät sitten kukin työhönsä. Vaan muutamat heistä olivat laiskoja, väsyivät ja uupuivat uneen. Toiset olivat kevytmielisiä, jättivät työnsä sikseen ja viettivät aikansa huvituksissa. Toiset häpesivät köyhää äitiänsä ja muuttivat pois kodistansa rikkaampiin naapuritaloihin. Olivatpa vielä muutamat niin kunnottomia, että vieraille kauppiaille tahtoivat myydä äitinsä talon, niinkuin Jaakobin pojat myivät veljensä Joosepin Egyptin kauppaniehille.

Vaan toiset tekivät työtä aamusta iltaan ja kehdesta hautaan saakka äitinsä kunnian ja onnen lisäämiseksi, ja muutamat ilolla panivat henkensäkin alttiiksi, pelastaakseen häntä pahatekijäin käsistä.

Hetken aikaa kuluttua äiti vielä kerran kutsui heitä kaikkia luoksensa ja sanoi heille: ”Lapseni, nyt olen nähnyt työenne. Uskollisia lapsiani tahdon rakkaudella syleillä, vaan uskottomat tahdon hyljätä. Jos kaikille anteeksi antaen mielelläni unhottaisin rikoksianne, niin se ei ole minulle sallittu, sillä vanhurskas Jumala itse on teitä tuomitseva. Ja hänen tuomionsa on oikea. Katsokaa! tuossa hänen enkelinsä jo istuu taivaallisella istuimella!”

Lapset katsahivat kauhistuksella taivaasen, ja hyvätkin vapisivat nähdessään tuomion kirjat pilvissä avattuina ja loistavan enkelin lehtiä kääntelevän. Joka kerta, kuin enkeli lehden käänsi, valaisi kirkas leimaus taivaan kannen. Ja enkeli lausui tottelemattomille lapsille: ”äitinne murhe on teitä tuomitseva. Te, jotka olitte laiskoja, tulette köyhiksi; kevytmieliset katkerasti katukoot; ylpeät kärsikööt ylenkatsetta; kavalat ja petturit tulkoot muille ihmisille kammoksi ja inhoksi.” - Mutta hyvälle lapsille sanoi enkeli: ”rakkautenne palkinnoksi on teille suotu viisautta ja onnea eläissänne ja kunnioitusta kuoltuanne, sillä äitinne siunaus on hyödyttävä teitä kaikkena elinaikananne ja vielä kuolemankin jälkeen.”

Silloin kysyivät tottelemattomat lapset: ”kuka on äitimme? Emme tunne häntä.”

Enkeli vastasi: ”*Isänmaanne* on teidän jalo äitinne, joka teitä kasvatti, rakasti ja paraat antimensa teille lahjoitti. Hänen mieltänsä te pahoititte, mutta nämä toiset olivat hänelle iloksi. Lapset! muistakaa, että *Isänmaanne* on todistava toimistanne nyt ja tulevinakin aikoina!”

Tällainen se tarina oli. Mitä ajatuksia se meissä herättää? Päättämekö olla jalon äitimme tottelemattomia lapsia ja

palkita rakkauttansa kiittämättömyydellä? Vai tahdommeko olla hyviä, kuuliaisista lapsia, hänen sydämensä riemuna ja onnensa lisääjinä?

Ei, ei, hyvä äiti, oma maamme, isäimme maa, emme milloinkaan tahdo mieltäsi pahoittaa! Tahdomme palkita hellyyttäsi, emmekä uuvu hitauden uneen, kun sanot meille: "auttakaa minua!" Köyhyytesi tahdomme muuttaa rikkaudeksi, murheesi iloksi. Jos olet kylmä ja viluinen, niin lämmitämme sinua rakkaudellamme, ja pimeytesi tahdomme kirkaalla valolla valaista. Sinä, äitimme, olet jalo, siis pyydämme Jumalalta jaloja ajatuksia. Sinä olet nöyrä, siis anomme Jumalalta nöyrää sydäntä. Ja kaikkivaltias Jumala on kuuleva rukouksemme ja antaa meille viisautta ja onnellisuutta rakkaudemme tähden.

Ainoasti hetken me laaksoissasi työskentelemme ja kukoistamme; sitten lakastumme, kuin kukkasat kedolla. Ja toiset kulkevat jälkiämme ja tekevät työtä niinkuin mekin. Mutta sinä, jalo äitimme, elät aikakaudesta aikakauteen. Ja sinä säilytät lastesi rakkauden kalliina aarteena ja vartut Kaikkivaltiaan suojassa kunnioitetuksi ja suureksi.

Siis vartu, äitimme, vartu rakkaudessamme. Tule väkeväksi ja voimalliseksi, tule jaloksi ja sivistyneeksi, tule rikkaaksi Jumalan armosta!

Niin tulevina aikoina taidat meistäkin sanoa: "ne olivat hyviä lapsiani, ne rakastivat isänmaatansa!"

PIKKU VERNA.

Hän oli kukka hieno
Maailman tarhassa,
Silmissä loiste vieno
Ja ruusut poskilla.
Kun keijui kukkamailla
Hän kera siskojen,
Niin siipiä vain vailla
Hän oli, pienoinen.

Kuin päivän säde hellä
Käy, kukkaa suudellen,
Niin taisi myhäellä
Hän yksin, kaunoinen.
Niin rauhaa kaikkialle
Hän tullessansa toi,
Surulle haikealle
Hän lievitystä loi.

Vaan nyt on Verna poissa,
Yletty taivaasen,
Siell' Luojan kukastoissa
On lilja valkoinen.

Ei siellä myrskyt pauhaa,
Ei siellä huolta näy,
Ei siellä puutu rauhaa,
Ei silmä itkuun käy.

Mutt' taivahalla illoin
Kun loistaa tähti tuo,
Niin siskosiinsa silloin
Hän sinisilmät luo.
Nyt onni taivahainen
On hällä ihanin,
Nyt saanut on hän vainen
Jo hohtosiivetkin.

IITÄ KESÄSTÄ, JOKA EI KOSKAAN TULLUT.

Tiedättekö, pienet lapset, mikä kesä oli, joka ei koskaan tullut? Minä kerron sen teille. Se on tosi satu, eikä se ole niin pitkäkään, kyllä sen jaksaa kuulla.

Oli kerran Rafael niminen pieni poika. Hän oli terve, väkevä ja kukoistava niinkuin pienoinen pihlaja, joka kerran kasvaa suureksi ja jolla on valkoiset tuoksuvat kukat keväällä.

Mutta Jumala näki, että pieni poika suureksi tultuaan saisi osakseen suuria murheita maailmassa ja joutuisi moneen viettelykseen, jotka voisivat turmella hänen sydämensä ja johdattaa sen syntiin ja turhuuteen. Sentähden lähetti Jumala suuren, loistavan enkelinsä Rafaelin, jonka jälkeen pieni poika oli saanut nimensä, ja sanoi hänelle: "tuo poika minulle!"

Silloin sattui niin, että voimakas ja terve poika sairastui ja rupesi kuihtumaan; ja tämä oli talvella. Mutta hänen vanhempansa ja pienet siskonsa sanoivat: "odota vähän, kyllä Rafael kesän tultua tulee terveeksi!"

Sitten tuli pitkä, valoisa kevät, jolloin linnut alkoivat viserrellä puissa ja pensaissa. Ja lapsilla oli hamppulintu häkissä; sen kanssa menivät he eräänä aamuna puistoon ja laskivat sen vapauteen lentämään toisten pikku lintujen luokse. Hamppulintu lensi; se oli niin iloinen, ja lentäessään visersi se yhden ainoan sävelen, ja se sävel oli niin täynnä iloa ja kiitollisuutta, ett'eivät lapset luulleet koskaan kuulleensa sen kauniimpaa.

Kuin he tulivat kotiin, makasi pieni Rafael vielä sairaana vuoteellaan, eikä hän ollut voinut olla mukana puistossa. Pienet sisaret taputtivat hänen kalpeita poskia ja hänen kaunista ruskeata tukkaansa ja sanoivat hänelle: "älä ole ikävissäsi, Rafael; kun kesä tulee, niin saat tulla kanssamme: ja kuulla hamppulinnun laulavan. Sinulle tulee myös kesä ja silloin tulet terveeksi."

Mutta Jumalan suuri loistava enkeli seisoj näkymättömänä pojan vuoteen vieressä ja ojensi kauniit lumivalkeat siipensä hänen ylitsensä, ikäänkuin varjellakseen häntä kaikesta pahasta maailmassa. Ja mitä kauemmaksi enkelin siivet ylettyivät hänen ylitsensä, sitä kalpeammaksi muuttui pienen poikasen poski ja sitä heikommaksi tuli hänen hengityksensä. Hänen kirkkaat, ruskeat silmänsä katsahivat vielä kerran enkeliin, jonka hän yksin näki; - sen jälkeen vaipuivat ne kiinni ja pieni Rafael oli tauonnut hengittävästä. Mutta hänen pienillä, kalpeilla huulillaan näkyi vielä rauhallinen ja onnellinen hymyily, jonka usein tapaa pienillä lapsilla, kun he huomaavat enkelin seisovan heidän vuoteensa vieressä.

"Katsokaa," lausuivat pojan vanhemmat pikku siskoille, "nyt on Rafael onnellinen, hän on Jumalan luona. Niinkuin hamppulintu lensi häkistä vapauteen, niin lensi Rafaelinkin viaton henki ikuiseen vapauteen; ja me emme kuulleet hänen iloaan, niinkuin me kuulimme linnun viserryksen, mutta me huomaamme sen hyvin hänen lempeästä hymyilystään, että hän ylistää Jumalata, joka niin aikaseen on suonut hänelle autuuden kruunun."

Silloin sanoi yksi sisarista: "mutta kesää ei tullutkaan, jolloin Rafaelin olisi pitänyt parantua."

”Niin,” sanoi toinen sisar, ”Rafaelin kesä ei tullut koskaan.”

Mutta vanhemmat pyyhkivät kyöneleensä ja lausuiivat: ”kyllä se on tullut. Jos voisimme katsoa kauas sinitaivaasen, niin näkisimme nyt Rafaelin leikkivän pienien enkelien kanssa Jumalan paratiisissa. Siellä on oikea kesä, ja sen kesän jäljestä ei tule koskaan enää syksyä, eikä talvea.”

Sitten veivät he pienen Rafaelin kirkkomaalle ja panivat hänet pieneen hautaan, ja pappi luki ihania rukouksia hänelle ja lupasi hänelle ijankaikkisen elämän. Mutta pojan äiti, joka seisoj haudalla, sanoi: ”nyt pitäisi meidän laulaa virsi, eikä täällä ole ketään, joka laulaisi virren Rafaelin haudalla.”

Samassa alkoi pieni lintu laulaa korkealta sinitaivaalta keväisen auringon paisteessa ja kaikki ymmärsivät linnun ylistävän Jumalata. Silloin sanoi kuolleen pojan isä: ”kuulkaa, lintu tietää kyllä, kellenkä se laulaa! Hamppulintu laulaa virren Rafaelin haudalla.”

Mutta suuri loistava enkeli lentäen vie pikku Rafaelin sielun kauas haudan mullasta ikuisen kesän helmaan Jumalan paratiisissa.

KUINKA METSÄN PIKKU LAPSET OPPIVAT LUKEMAAN.

Oli kerran suuri salo; metsän palo oli siellä raivonnut ja polttanut kaikki vanhat puut niin, että oli jäljellä ainoastaan mustia, nokisia kantoja paljaassa maassa, rosoisten kivien keskellä, jossa ei mitään ruohoa enää kasvanut. Niin pitkälle, kuin nähdä saattoi, eli vähintään peninkulman alalla joka taholle, ei ollut mitään muuta kuin samoja rosoisia kiviä ja mustia kantoja. Maantie kulki siitä poikki, ja ken sitä tietä matkusti yöllä, hän ei saanut olla arka, sillä jos hän vähänkään pelkäsi pimeässä, näytti koko salo olevan täynnä kummallisia pikku aaveita, jotka ojsensivat myhkyräisiä käsivarsiaan, ja muutamilla oli hevosen pää ja muutamilla sarvet ja muutamilla kuusi jalkaa kuten karpäsillä; mutta ne olivat vain kantoja, ne ne näyttivät niin kummallisilta pimeässä.

Yksi ainoa puu seisoj jäljellä säästyneenä tulelta. Se oli hyvin vanha mänty, ja juuri pitkän ikänsä tähden oli se niin korkea, että tuli ei jaksanut sitä voittaa, kärvensi vain vähän sen tyveä ja jätti siihen. Siinä se nyt seisoj yksinään kuin kansaton kuningas, ja hänen valtakuntaansa oli koko se suuri salo, mutta eipä se juuri kannattanut kehumista. Mitäpä hän teki kivillä ja kannoilla?

Oli siellä myöskin tupa ihan tien varrella. Se oli rakennettu silloin, kuin vielä oli vihreätä metsässä sen ympärillä, mutta nyt se seisoj siinä yksinään ja katseli mäntyä ja mänty katseli tupaa, ja siten heitä olikin kaksi. Pitäähän olla jotakin seuraa tässä maailmassa.

Tuvassa asui vanha mummo, jolla oli pikku tyttö, ja se tyttö oli hänen lapsenlapsensa, ja tytöllä oli raamatusta otettu nimi Ester. Koko avarassa maailmassa heillä ei ollut muita sukulaisia kuin he kahden. Harvoin oli Ester nähnyt muita ihmisiä kuin mummoansa ja talonpoikaisukkoa, joka aina ohi ajaessaan toi jauhoja ja suoloja ja pellavia mummolle. Sijaan sai hän kaikkein kauneinta valkoista rihmaa, jota mummo oli kehrännyt rukillaan. Oli Ester sentään nähnyt myöskin monta matkustavaista ajavan ohitse tietä myöten, mutta heillä kaikilla oli oikein tulinen kiire joutua pois rumasta erämaasta, he ajoivat täyttä kyytiä ohitse, paitsi milloin kesäkuumalla pikku lapsille tuli jano matkavaunuissa. Silloin vaunut pysähtyivät ja lapset hyppäsivät alas pyytämään raikasta vettä; se oli salon jaloa viiniä, niin kirkasta kuin kristalli, sillä se tuli vuoren kuninkaan lähteestä, joka oli ihan lähellä vanhaa mäntyä. Silloin pikku Ester toi vettä ja tavallisesti sai vaivastaan vaskirahan, vaikka hän ei koskaan mitään pyytänyt, sillä ilmaiseksihan Jumalakin antoi sitä kaunista vettä, ajatteli hän.

Eräänä päivänä heinäkuussa pysähtyivät taas vaunut tuvan kohdalle; herra laskeutui maahan, nosti alas pikku pojan ja taluttaen häntä kädestä tuli ovelle. ”Saisiko täältä mitään juotavaa?” kysyi hän; ”Ahasverusta janottaa niin kovasti.”

”Ester, menes tuomaan vettä lähteestä”, sanoi mummo pikku tytölleen, ja tyttö meni.

”Onko hänen nimensä Ester?” kysyi matkustavainen herra.

”On, herra, sen hurskaan Esterin mukaan, josta kerrotaan raamatussa”, vastasi mummo. ”Onko teidän poikanne nimi Ahasverus?”

”On”, vastasi herra, ”saman kuningas Ahasveruksen mukaan, joka otti Esterin puolisoiksensa. Minun pojastani voi myöskin tulla suuren valtakunnan kuningas.” Ja samalla vieras herra löi ylpeästi vyötänsä, joka oli täynnä kirkkaita kultarahoja. Kuin Ester palasi, antoi herra hänelle vedestä sellaisen kultarahan, ja hän niiasi ihan yhtä syvään kuin muulloinkin saadessaan vain vaskirahan; hän ei ollut koskaan nähnyt kultaa eikä tiennyt, mitä se keltainen metalli merkitsi; se tuntui vain niin raskaalta, vaikka raha olikin pieni.

”Sinä olet kiltti pikku tyttö”, sanoi vieras herra; ”tahdotko, pikku Ester, ottaa minun Ahasverukseni sulhoksesi?”

Ester niiasi; hän ei ollut koskaan kuullut puhuttavan mitään sellaista.

”Rupeatko sinä hänen morsiameksensa?” kysyi vieras herra vielä.

”Kiitoksia paljon”, sanoi Ester, niin kuin oli oppinut kiittämään rahasta, ja hän niiasi taas, vaikka ei ymmärtänyt sanaakaan tuosta puheesta.

Vieras herra nauroi ja taputti ystävällisesti tyttösen pitkätukkaista pellavapäätä.

”Kuinka te näin yksinänne asutte tällaisella rumalla salolla?” kysyi hän Esterin vanhalta mummolta.

”Ah, hyvä herra,” sanoi mummo, ”täällä oli suuri ja vihreä metsä, kuin muutimme tänne, ja täällä minä tein oikein sieviä vastoja koivunoksista ja koreja juurista ja pajun vesoista. Mutta eräänä kesäyönä matkusti talonpoikia tätä tietä ja he tekivät meidän maatessamme tien varrelle tulen. Silloin se levisi suureen metsään, niin että siitä tuli hirveä savun tulva ja metsän palo, jota ei kukaan voinut sammuttaa, ja kuin metsä paloi kolme viikkoa, silloin oli kaikki niin mustana ja tyhjänä, kuin nyt näette. Minä jäin köyhäksi, mutta mihinpä olisin muuttanut? Olihan minulla täällä ainakin katto pääni päällä.”

”Mutta miten jäi teidän pikku tupanne palamatta, kuin metsä paloi sen ympäriltä?” kysyi herra.

”Sen minä sanon teille”, sanoi mummo. ”Tässä seisoivat neljä valkoista Jumalan enkeliä, yksi kussakin nurkassa vartioimassa sitä, niin että ei ainoatakaan kipunaa pudonnut katolle. Minä niitä en nähnyt, mutta Ester ne näki, ja minä olen varma, että ne suojelivat tupaa hänen tähtensä, sillä minähän olen viheliäinen syntinen, mutta pikku Ester on viaton kuin itse enkelit.”

Vieras herra tuli nyt ihan vakavaksi ja seisoivat hyvän aikaa syvissä aatteissa. Viimein hän sanoi: ”Kuulkaas, hyvä mummo, ettekö ottaisi minun Ahasverustani luoksenne yhdeksi vuodeksi? Hän on rikkaan miehen poika ja vähän turmeltunut ylellisyydestä; hänelle tekisi hyvää olla jonkun aikaa köyhäin ja Jumalaa pelkääväisten ihmisten tykönä. Minä lähdän nyt ulkomaille ja vaikea minun on kuljetella poikaa kanssani. Mutta ensi kesänä palaan minä noutamaan häntä ja tässä minä annan kasan kultarahoja maksuksi hänen hoidostaan.”

”Voi, voi!” sanoi mummo, sillä niin hän hämmästytti tästä ehdotuksesta. Mutta vieras herra taputti häntä olkapäälle ja sanoi: ”Hoitakaa poikaa hyvin ja katsokaa, että hänen ei tarvitse kärsiä puutetta, mutta älkää lellitelkö häntä älkääkään antako hänelle muuta, kuin pikku Esterillenne annatte. Kas niin, Jumala olkoon kanssanne. Hyvästi, poikaseni; tottele kiltisti tätä hyvää mummoa ja laita niin, että hän on tyytyväinen sinuun, kuin tulen ensi kesänä!”

Niin sanottuaan nousi hän vaunuihinsa ja ajoi pois.

Voidaan kyllä arvata, että siitä tuli iso ihmettely salolla ja yksin vanha mäntykin näytti miettiväiseltä seisoessaan kannokossa. Pikku Ahasverus oli ensin niin kummastuksissaan, että ei saanut sanaakaan suustansa, mutta kuin vaunut vierivät pois ja hän jäi yksin vierasten ihmisten luo, alkoi hän parkua ja juosta vaunujen jäljestä; ja kuin mummo ja Ester juoksivat myöskin ja koettivat viedä häntä takaisin, löi hän heitä, puri ja potki. Viimein hän väsyi ja nukkui istualleen mättäälle tien varrelle. Silloin mummo ilman mitään vaivaa kantoi hänet tupaan, ja Ahasverus makasi kuin porsas seuraavaan aamuun.

Ne teistä, hyvät ystävät, jotka olette lukeneet tai nähneet pienen leikki näytelmän ”Ole hyvä köyhille”, muistatte ehkä vielä, miten vaikea köyhän mummon on hyvästi kasvattaa sellaisia lapsia, jotka ennen ovat turmeltuneet rikkaudesta ja ylellisyydestä. Esterin mummolla oli myöskin ensi aikoina yllin kyllä tekemistä tästä pikku pojasta, joka heti ensi aamuna herättyään kiljui sokurileipää ja tiuskuen pyysi kullattua piiskaansa, lyödäkseen sillä hevosia. Ja kun ei saanut, mitä tahtoi, kiljui ja parkui hän yhtä päätä, kunnes taas nukkui.

Mutta tulipa siitä muutos vähitellen. Ennen kolmannen viikon loppua oli Ahasverus jo unhottanut vaunut, hevoset, piiskan, sokurileivät ja ruman parkumistapansa; ja kolmen viikon päästä oli hän tottelevainen pikku poika, joka viihtyi hyvästi köyhässä tuvassa.

Siihen vaikutti paljon myöskin pikku Ester. Hän oli neljän vuoden ja pikku Ahasverus viiden vuoden ikäinen; he siis sopivat oikein hyvin leikkimään yhdessä. Ester vei kumppaninsa vanhan männyn luo, jota hän sanoi Viheröksi, koskapa se yksin koko salolla oli vihreänä kesät talvet. Sieltä ottivat lapset vettä vuorenkuninkaan lähteestä ja siellä he rakentelivat linnoja ja taloja kivistä, sillä niitä oli siellä yllin kyllä. He kantoivat palaneita, mustia risuja ja puita tupaan polttopuiksi, ja kuin nokesivat itseään, saivat itse myöskin pestä vaatteensa puhtaiksi. Se alkoi huvittaa Ahasverusta aikaa myöten yhä enemmän. Kuin kesä oli loppumaisillaan, kasvoi siellä täällä sentään vähä puolukoita kivien välissä, ja syksyllä saivat lapset nauriita talonpoika-ukolta, joka toi jauhoja. Ja talven tultua rakensivat he lumesta linnoja, ja Ahasverus oppi vuolemaan jousia ja kiskomaan päreitä ja antamaan ruokaa vuohille; sillä mummolla oli kaksi vuohtakin, jotka eivät ollenkaan pahastuneet, kuin Ahasverus niitä hiljaa nyki parrasta ja sanoi: ”kili kili, älä päkkää, niin saat sokuria.”

Kevään tultua ja lumen sulettua rosoisilta kallioilta, mustilta kannoilta ja Viherön tummilta oksilta, ja vuoren kuninkaan lähteen alettua porista kivien välissä, alkoi myöskin nousta vihreitä ruohon taimia autiolla salolla, ja tuuli kuljetteli sinne koivun, haavan ja pihlajan siemeniä, jotka itivät ja juurtuivat palaneeseen maan pintaan. Lapsista nyt salo näytti paljon vihreämmältä kuin edellisenä kesänä, ja niin tosiaan olikin. Silloin he keksivät uuden leikin: kantoivat puita yhteen paikkaan ja rakensivat linnan ja sen viereen navetan ja männyn kävyt olivat lehminä ja lampaina, joilla oli oikeat jalatkin neljästä puikosta ja sarvet kahdesta.

Kesä tuli, ja mummo alkoi odottaa vierasta herraa takaisin. Mutta viikkoja ja kuukausia kului, eikä vieras herra tullutkaan. Kesä loppui, syksy tuli, tuli talvi ja kevätkin; mutta vieras herra yhä oli poissa. Vuosi kului toisensa perästä, mummo yhä vanheni, lapset yhä kasvoivat, mutta herra ei palanut. Viimein mummo lakkasi häntä enää odottamastakaan. Onneksi hänellä vielä oli jäljellä ensin osa herran antamista kirkkaista kultarahoista, sillä hän kehräsi yhä edelleen ja osti vain silloin tällöin uusia vaatteita Ahasverukselle. Itse hän opetti lapsia lukemaan raamatusta ja he kasvoivat kuin kaksi tuoretta kaunista kukkaa salolla.

Mutta salolla tapahtui näinä vuosina suuri muutos. Jumalan siunaus valisti sitä päiväpaisteen tavalla. Missä ennen oli kaikki ollut mustaa, autiota ja hävinnyttä, siellä nyt vähitellen kaikki muuttui vihreäksi, ja pikku puut, jotka olivat taimineet tuulen tuomista siemenistä, kasvoivat yhä pitemmiksi, tulivat pikku metsäksi, joka tasalataivaisena ulottui niin kauas, kuin silmä kantoi. Nyt oli siellä hyvä ja hauska oleskella vanhan Viherön luona. Tuulen suhistessa sen tummassa latvassa kuultiin sen sanovan pikku puille: ”se on oikein, lapset, kasvaka Jumalan lempeän auringon valossa! Kasvaka suoriksi ja pitkiksi; näyttäkääpä, että vanha kumminne saa teistä kunniaa!” Sen kuulivat pikku puut ja kasvoivat hyvää vauhtia iloisissaan; ja linnut alkoivat laulaa niiden hennoissa latvoissa.

Silloin Ester ja Ahasverus ryhtyivät pitämään koulua puille ja opettamaan niitä lukemaan. He kävivät istumaan keskelle nuorta metsää, asettivat raamatun syliinsä ja tavailivat puille Jumalan pyhää sanaa. Ja metsä kuunteli vakavasti, alkoi suhista ympärillä lehtien tuhansilla kielillä, ja mitä enemmän lapset lukivat, sitä enemmän humisi metsä. Se huvitti Esteriä ja Ahasverusta; polvillaan oli heillä raamattu ja edessään Jumalan toinen suuri kirja, luonto, ja he opettivat suurta luontoa lukemaan Jumalan sanaa. Ei ole koskaan nähty kauniimpaa koulua. Puut olivat niin ahkerat, pikku kukat nyykyttivät niin iloisesti, linnut lauloivat kauniita virsiä aamuin ja illoin, vanha Viherö kuunteli mieltävästi ja yksin nokiset kalliotkin näyttivät hartaasti kuuntelevan uutta opetusta.

Vieras herra ei palannut. Ahasverus, joka jo oli suuri poika, lähetettiin kaupunkiin kouluun, mutta ei hän mielellään lähtenyt Esterin luota eikä pois salolta; kesiksi hän aina palasikin sinne takaisin. Vuosia kului, Ahasverus tuli ylioppilaaksi ja sanoi itseään Saloseksi, koska hän oli kasvanut salolla. Hän oli nyt kahdenkymmenen vuoden ikäinen, ja silloin tapahtui jotakin merkillistä.

Kauniina kesäpäivänä, juuri viidentoista vuoden kuluttua tämän kertomuksen alusta, ajoi vanha herra taas entistä saloa ja katseli kummastellen ympärilleen, sillä kaikki oli nyt toisin ja paljon kauniimpaa kuin ennen. Nuori metsä oli kasvanut, vihantana oli koko seutu, ja matkustavainen töin tuskin tunsii tupaa metsikön sisältä. Vaunut pysähtyivät, herra laskeutui maahan ja astui vapisevin askelin kysymään tuvan mummoa. Pitkä, kaunis tyttö tuli hänelle vastaan; se oli Ester, mutta herra ei tuntenut häntä. Hän vei herran sisään mummon luo, joka nyt istui uunin vieressä vanhana ja harmaana ja melkein sokeana vanhuudesta. Vieras alkoi kysellä pikku poikaa, Ahasverusta, oliko hän vielä elossa. Hänen äänensä silloin vapisi, ja hän otti taskustaan suuren silkkisen nenäliinan ja pyyhki sillä hikeä otsastaan.

Mummo ymmärsi vieraan herran nyt tulleen viemään pois hänen rakasta poikaansa ja alkoi itkeä niin, että ei voinut vastata. Ester itki myöskin, sillä hän tiesi, mitenkä nyt asiat olivat; mutta hän kuitenkin heti vastasi, että Ahasverus oli vain lähtenyt metsästä ja että hän kyllä pian tulee. Silloin vieras herra suuteli häntä otsaan ja syleili mummoa ja kiitti heitä kyynelsilmin. Hän oli kauppias ja oli matkustanut kauas pois vieraihin maihin, maapallon toiselle puolelle asti, ja oli joutunut merirosvojen käsiin eikä ennen päässyt palaamaan, kuin viimeinkin sai vapautensa. Mutta nyt hän aikoi vanhuutensa ajaksi asettua rauhaan suurine rikkauksineen. Kohta sitte palasi Ahasverus metsältä, laukku täpö täynnä teyrejä ja jäniksiä. Onhan helppo arvata, että siitä tuli ilo ja ihmetteleminen, kun hän niin odottamatta sai takaisin isänsä, jota ei ollut enää koskaan toivonut näkevänsä.

Vieras herra viipyi tuvassa kolme päivää, ja pitkät neuvottelut siinä oli, mitä nyt olisi tehtävä. Ahasveruksella oli suunnitelma heti valmiina, ja vähän arveltuaan suostui siihen hänen isänsäkin. Ja tällainen se oli:

Jo samana kesänä osti vieras herra koko sen entisen salon ja toi sinne monta sataa työmiestä louhimaan kiviä, kaivamaan perustusta ja rakentamaan kartanoita. Vuoden päästä oli siinä suuri, kaunis rakennus, jota kyllä kävi verrata ruhtinaalliseen linnaan, ja ympärillä pieniä, punaisiksi maalattuja tupia, jossa ahkerat työmiehet asuivat vaimoineen ja lapsineen. Suureen kartanoon muutti ensin se vanha herra ja sitte Ahasverus ja Ester, joista nyt oli tullut herra ja rouva; mutta mummo ei tahtonut muuttaa, hän mieluisemmin asui vanhassa tuvassaan, jossa nyt olikin paljon lämpimämpää, parempaa ja mukavampaa kuin ennen. Siellä he kaikki elivät hyvin onnellisina ja elivät vielä tänäkin päivänä. Ahasveruksesta on tosiaankin tullut suuren valtakunnan kuningas, nimittäin koko sen avaran salon, mutta se salo on nyt kukoistavana maana, jossa pellot, niityt ja kylät ihastuttavat matkamiehen silmää. Vanha Viherö seisoo siellä vielä yhtä jäykkänä, viheriänä ja vakavana, kuin aina oli ollut, ja sen juurelta kuohuu vuoren kuninkaan lähde, joka nyt on kauniina suihkukaivona, ja ympärillä seisoo nuori, kaunis metsä, joka oli kasvanut yhdessä Esterin ja Ahasveruksen kanssa.

Äskettäin ajoin minä siitä ohitse, ja olisipa teidän pitänyt olla mukana. Mummo istui ihan valkopäänä auringonpaisteessa vanhan tuvan edessä, ja vieras herra istui ruohopenkillä hänen vieressään ja luki raamattua. Ahasverus juuri tuli suurelta suolta, joka nyt oli kaikkein kauneimpana viljavainiona, ja Ester istui kahden pikku lapsen kanssa niin iloisena ja levollisena talon rappusilla. ”Katsokaas, lapset,” sanoi hän, ”tämä on se suuri metsä, jota me ennen lapsina opetimme lukemaan Jumalan sanaa. Jumalan suuri kirja on edessämme avoinna kesän vihreydessä; hänen pyhä sanansa on kirjoitettu sekä raamatussa että myöskin puiden lehdistä, lähteen kirkkaassa vedessä, järven pikku laineissa ja taivaan purjehtivissa pilvissä. Kas, nyt kumartele ja humisee taas nuori metsä aamutuulella. Ymmärrättekö sen tarkoitusta? Se kiittää ja ylistää Jumalaa.”

KAKSI PUROA, TOINEN KOVAAN KOHISEE, TOINEN SIEVÄÄN SOHISEE.

”Puro on niin kummallinen”, sanoi Juhani; ”näyttää ihan kuin hänellä olisi jotain minulle sanomista. Joka kerta kuin teen salpauksen häneen pienillä kivillä, saadakseni laivani syvempään kulkuväylään, räiskyttää hän vettä silmilleni, lorisee, ihan kuin hän tahtois sanoa: kuule minua! kuule, mitä minulla on sanomista! Niin, hyvä on haastella, kun puhuu kieltä, jota ei kukaan ymmärrä.”

”Tiedätkö”, sanoi Hilja, ”juuri niin on minunkin puroni laita. Kun minä pasikoin siinä ja pesen nukkeni vaatteita, niin näkyy minusta niinkuin joku kurkistaisi vedestä minulle vastaan, nyykähyttäisi päätään ja sanoisi: ”minä tiedän jotain, jota sinä et tiedä!”

”Sinä näet oman kuvasi vedestä”, sanoi Juhani.

”Niinkuin en minä sitä tietäisi”, vastasi Hilja närkästyneenä. ”Mutta sen sanon sinulle, että purossa on ihan eri tyttö, ja minusta tuntuu niinkuin olisimme sisaria. Kun minä avaan suuni, niin tekee hän samoin, mutta kuin minä sanon jotain, on hän vaiti.”

”Se on Ahdin pieni tytär”, sanoi Juhani. ”Varo itseäsi. Jos hän on isänsä, ottaa hän sinua jalasta kiinni ja vetää sinun veteen.”

Hilja ei tähän vastannut mitään; hän oli pahoillaan.

”Elä toki ole pahoillasi, Hilja”, sanoi Juhani. ”Meidän puromme ovat niin lähellä toisiansa, että ne varmaan tulevat samasta lähteestä. Ne ovat kenties sisaruksia. Minun puroni on isompi ja voimakkaampi kuin sinun, ja kohisee välistä rajusti; sentähden annan minä sille nimen: *Kohiseva*.”

”Minun puroni on pienempi ja sävyisempi”, sanoi Hilja. ”Se sohisee niin lempeästi, kuin ilta on tyyni ja hiljainen, ja sentähden olkoon nimensä: *Sohiseva*.”

”Se on hyvä!” sanoi Juhani. ”Kohiseva on minun veljeni ja Sohiseva sinun sisaresi. Lysti on, kun molemmilla on nimet.”

”Tiedätkö”, sanoi Hilja, ”Kohiseva ja Sohiseva ovat ihan kuin kaksi pientä lasta. Mihinhän ne sentään joutuvat, kuin täältä lähtevät!”

”Ne menevät avaraan maailmaan”, sanoi Juhani. ”Tule, niin seuraamme heitä matkallansa. Sinä käyt pitkin Sohisevan rantaa ja minä taas seuraan Kohisevan rantaa, ja kuin niitten tiet loppuvat, palajamme takaisin.”

”Mennään, mennään! Odota vain, jahka minä hyppään kotia ja noudan voileivän”, sanoi Hilja.

”Tuo minulle sitte myöskin!” sanoi Juhani.

Hetken kuluttua tuli Hilja takaisin voileivät muassaan. ”Hyvästi nyt”, sanoi hän. ”Hyvästi, hyvästi”, sanoi Juhani. Ja niin he läksivät matkalle kumpikin seuraten oman puronsa vartta, Juhani Kohisevan ja Hilja Sohisevan rantaa.

Mutta nyt jakaantuu satu kahteen kertomukseen, toinen Sohisevasta ja toinen Kohisevasta. Minkä näistä ensin kerromme? Kenties Hiljasta ja Sohisevasta?

Hilja meni ja puhui purolle: ”sinä pieni lapsi, joka vielä makaat kehossasi, mitä sinustakin maailmassa tulee? Kulje hiljaan ja kiltisti, rakas puroni, ja anna minun tietää kohtalosi, kuin kasvat isoksi.”

Hilja kulki yhä eteenpäin ja puro juoksi hiljaan räiskyttäen kirkasta vettä rantojen kukkasille. Sill’aikaa joi se niittyjen nesteitä ja söi kukkasten juuria ja kasvoi niin yhä isommaksi. Ja mitä isommaksi se tuli, sitä kirkkaampi ja tyynempi sen vesi, sitä kauniimpi sohinansa ja sitä vihreämmät rantansa. Viimein laski se tyneen ja kirkkaasen järveen. Siellä rehotti koivuja ja pihlajoita pitkin rantoja, ja taivaan aurinko katseli syvälle tyneen järveen, ja lumivalkoiset joutsenet uiskentelivat iltaruskon säteilevässä valossa.

Silloin pani Hilja kätensä ristiin ja sanoi purolle: ”Onnellinen sinä, pieni, rakas puroseni! Koko tielläsi olet levitellyt siunausta ja vihreyttä ympärillesi, ja kuin vaelluksesi on loppunut, antaa hyvä Jumala sinun niin ihanasti vaipua kirkkaan järven helmaan iltaruskon valossa. Hyvä Jumala, anna minunkin elää ja kuolla, niinkuin pieni puroseni!”

Sitten palasi Hilja takaisin kiitollisena ja iloisena, ja ennen yön tuloa, oli hän taas kotona. Mutta Juhani ei ollut vielä kotona. Hän tulee kai, ajatteli Hilja.

Mutta Juhania ei kuulunut. Hän ei tullut sinä iltana, eikä seuravana päivänä; hän ei tullut moneen vuoteen. Juhani parkaa, ajatteli Hilja; hänellä ei ollut enempää kuin yksi voileipä eväänä!

Vihdoin luulivat kaikki, että Juhani oli kadonnut ikuisiksi, ja surivat sitä kovasti. Ainoastaan Kohiseva ja Sohiseva kohisi ja sohisi ihan selvään kesäiltoina: odottakaa, odottakaa, kyllä hän vielä tulee! Mutta heitä ei uskonut kukaan.

Niin kuuluivat ajat. Hilja kasvoi isoksi ja unohti pestä nukkien vaatteita Sohisevan purossa, ja unohti myöskin nyykähyttää päätänsä puron pienelle tytölle, joka ennen muinoin oli hänen paras kumppaninsa. Vihdoin unohti hän melkein surra Juhania; paljo muita ajatuksia tuli ja peitti onohduksen verholla entiset muistot. Mutta Sohiseva ja Kohiseva yhä lorisivat: kyllä hän vielä tulee; odottakaa vaan, kyllä hän tulee!

Eräänä päivänä tuli vieras herra, jolla oli pitkä musta parta, ja tiedusteli nuorelta tytöltä puutarhassa erästä lasta, nimeltä Hilja. Mutta tyttö, jolta tätä tiedusteli, oli juuri Hilja itse. Hän ei vastannut mitään, vaan kainosteli ja oli hämillään, kun ei voinut ymmärtää, mitä vieras herra täällä tahtoi.

Silloin kävi vieras hyvin murheelliseksi ja sanoi: ”ei kukaan tunne minua enään täällä, ja Hilja, minun sisareni, on poissa nyt. Tahdonpa mennä Kohisevan ja Sohisevan luo kysymään heiltä, missä sisareni Hilja on.”

Tästä Hilja kohta huomasi, että vieras olikin oma kaivattu veljensä Juhani, ja eipä paljon puuttunut, että hän kohta olisi lentänyt veljensä kaulaan ja sanonut: älä sure, Juhani, tässä minä olen, oma rakas sisaresi, ja nyt me emme koskaan enään eroa! Mutta hän malttoi mieltänsä ja sanoi: ”tulkaa, niin menemme purojen luo!”

Ja niin he menivät. Purot olivatkin lähellä toisiansa; oli ainoastaan pieni vihreä kukkula niitten välillä. ”Minä tunnen puroni”, sanoi vieras. ”Nuori tyttö, tahdotko kuulla puroni historian?”

”Niin, kerro se”, sanoi Hilja sykkivällä sydämmellä. Ja Juhani alkoi:

”Hyvin pieni olin, kuin läksin kotoa ja sisareni luota katsomaan, miten puron kävisi, kuin se tulee isoksi. Kohiseva oli alussa kiivas ja raju, niinkuin vallaton poika, eikä kärsinyt esteitä tiellänsä. Kuin se kohtasi kiven, meni se kuohuen vihasta ja vieritti kiven pois tieltään; mutta kuin tuli kallio eteen, taistelivat kumpainenkin ylivallassa, ja usein voitti kallio. Mutta mitä kauemmalle Kohiseva ehti, sitä isommaksi se kasvoi; pienempiä puroja ja ojia laski vetensä siihen, ja niin tuli siitä joki.

Minä seurasin sen tietä yhä; kuin tuli nälkä, pyysin ruokaa taloista joen rannalta, ja kuin janotti, join vettä joesta, ja kuin väsytti, panin levolle rannan pehmeälle nurmikolle. Mutta Kohiseva kävi yhä isommaksi ja hurjemmaksi. Se ei enää

välttänyt kallioita, vaan karkasi niitten yli kohisevana koskena, ja lepäsi sitten taas tynnemässä vedessä, hakien voimia uusiin taisteluihin. Sen rannikolla oli myllyjä; se teki ahkerasti työtä, käytti myllyjen pyöriä ja jauhoi jauhoja monelle kylälle. Sahoja rakennettiin sen varsille. Kohiseva sahasi lankkuja ja lautoja yöt sekä päivät. Suuria tukkilauttoja ui sen hartioilla ja purjeveneitä piirsi nopeasti sen pintaa. Se kasvoi kasvamistaan ja vihdoin tuli siitä hyvin iso joki, isoimpia kuin maailmassa löytyy. Minä seurasin sen rantaa vuosia ja kuukausia, ja näin suuria virtoja ja jokia tuon tuostakin laskevan vetensä siihen. Siitä tuli Kohiseva yhä voimakkaammaksi. Minä näin sen kantavan hartioillansa suuria laivoja, ja näin sen virtaavan rikkaitten kaupunkien läpi, joissa asui tuhansia ihmisiä. Usein kysyttiin minulta: "oletko nähnyt niin mahtavaa jokea?" "En ole", sanoin minä, "mutta minä olen sen nähnyt pienenä lapsena, minä olen tehnyt pienillä kivillä salpauksia siihen sen alkulähteen luona, ja ensimmäinen laiva, jota se kantoi, oli minun herneenpalosta tehty pikku veneeni."

Mitä isommaksi Kohiseva kasvoi, sitä tarpeellisemmaksi, mutta samalla vaarallisemmaksi tuli se ihmisille. He rakensivat mahdollottoman isoja salpauksia sen rannoille, voidaksensa hillitä sen pahaa luontoa, joka välistä ajoi sen karkaamaan yli laitojensa ulos oikeasta väylästänsä. Kerran keväällä paistoi aurinko kuumasti, niin että paljon lunta sulii vuorilla ja juoksi voimakkaissa puroissa isoon jokeen. Siitä tuli Kohiseva mielivaltaiseksi ja rajuksi. Minä näin sen paisuvan kovin, hyökkäävän salpausten yli ja murtavan ne sekä tulvallansa peittävän monen peninkulman alan hedelmällistä ja tiheästi asuttua maata.

Mutta kerran kohtasi se vuoren joka esti häneltä tien: ja mitä Kohiseva silloin teki? Se kokosi vetensä suureksi järveksi vuoren eteen ja taisteli sen kanssa, mutta vuori ei väistynyt paikaltaan. Järvi nousi nousemistaan, tuli vihdoin vuoren huipun tasalle ja rupesi tulvaamaan sen yli, muodostaen suurimman ja kauniimman köngäksen, kuin koskaan on nähty. Jyrinä kävi, vesi kuohui ja nousevassa höyryssä kuvastuivat taivaankaareen kaikki värit, ja niin vyöryi Kohiseva enemmän kuin sadan kyynärän korkeudelta alas, pyrkien matkansa perille, joka oli kaukainen maailman valtameri.

Sinne sillä vielä oli pitkä matka, ja vihdoin se uupui omaan suuruuteensa ja jakaantui kolmeen haaraan, joissa matala vesi hitaasti virtasi liejuisen maan läpi. Nyt oli Kohiseva vanha; sen elämä oli kulkenut liian nopeasti ja sentähden kävi se vanhoilla päivillään raihaaksi. Ihmiset ottivat taas valtoihinsa jakaantuneen virran ja tekivät salpauksia täällä siellä, miten tahtoivat. Ja kuin vihdoin aika lähestyi, jolloin sen piti katoaman valtameriin, hiipi Kohiseva hiljaan ja väsyneenä monen pienen lasku-ojan kautta ijankaikkiseen kuoleman syvyyteen.

Mutta minä sanoin itsekseni: Hyvä Jumala, nyt olen Kohisevan kohtalossa nähnyt kuvan ihmiselämästä sen jaloudessa, kauneudessa, hyödyllisyydessä, uhkamielisyydessä ja vihdoin sen raihaisuudessa. Ja nyt tiedän, ett'ei mikään voima, ei mikään suuruus maan päällä ole ijankaikkista laatua, vaan suuri valtameri odottaa meitä kaikkia. Anna meidän sentähden hakea jalouttamme ja ijankaikkista tarkoitustamme ainoastaan sinussa, meidän Herrassamme ja Jumalassamme! Opetä meitä jo ajoissa taivuttamaan uhkeata mieltämme nöyryyteen, niin että meistä tulisi hyvät lapset sinun sekä taivaissa että maan päällä olevaan valtakuntaasi!"

"Nyt", sanoi Juhani, "on kertomus Kohisevasta loppunut. Minä olen tullut takaisin viisaampana kuin läksin, mutta Hilja sisartani en löydä, ja niin muodoin olen yksin maailmassa kaiken viisauteni kanssa."

"Et olekaan", sanoi Hilja; "sinä et ole yksin enää, sillä nyt lepäävät sisaresi käsivarret kaulasi ympärillä, sinä tunnet sisaresi suudelman huulillasi ja sisaresi kyynelät pyrkivät sinun lämpimään kyyneliesi parveen. Nyt rakennamme itsellemme asunnon tähän niitylle Kohisevan ja Sohisevan välille, niin että yhä näemme kumpaisetkin ja muistamme kumpaisenkin eri vaiheet. Tahdotko niin, Juhani? Sano, tahdotko?"

"Tahdon", sanoi Juhani, suudellen Hiljan poskea. Ja sitte he rakensivat itselleen tuvan Kohisevan ja Sohisevan välille ja muistelivat aina Jumalan hyvää tarkoitusta, kun hän on ihmisen silmäin eteen levittänyt ihanan luonnon rikkaat kuvat.

Hilja ja Juhani vanhentuivat vähitellen, mutta purot olivat aina yhtä nuorina. Ne olivat yhä samat pienet lapset, joitten kirkkaassa pinnassa Hilja ennen muinoin oli nähnyt Ahdin tyttären nyökkäävän päätään, ja joitten virtaa myöten Juhani pani herneenpalko-veneensä uimaan. Sohiseva sohisi yhä hiljaan kesäilloin; Kohiseva kohisi yhä yhtä vallattomasti hiekan ja kivien yli. Niistä ei kumpainkaan tiennyt tulevata kohtaloansa, mutta Hilja ja Juhani ne kyllä tiesivät, ja heillä oli oppia siitä koko elin ajaksensa.

MITÄ EMMA AJATTELI SYKSYLLÄ.

Olethan syksy kalju
Ja harmaa, sokea!
On hengitykses valju
Ja raskas huo'unta.
Nyt kyynelehtii kukka
Ja päivä peitäkseni,
Mut en sua syksy rukka
Mä sentään moiti, en.

Mä muistan äitin armaan,
Hän harmaantuu, kuin sä,
Vaan mieleltänsä varmaan
Hän ain' on lempeä.
Ol' isoisän' hänkin
Sokea vanhana,
Mut voitti näkevänkin
Sielunsa valolla.

Oot omaisteni lainen,
Se mieltän' iloittaa,
Kun valo armahainen
Kesk'yöllä pilkuttaa.
Kas tähtein valon esti
Kesäinen aurinko,
Sä tulit, leppyisesti
Katselee tähdet jo.

Mä ajattelen illoin:
Ei valo sammukaan;
On syksy, mietin silloin,
Kuihtunut kevät vaan.
Niin, äiti, tahdon antaa
Mä arvon vanhallen,
Kun povessaan se kantaa
Nuoruuden keväimen.

VUOKKO.

Oli kerran vuokko puistossa. Se ei ollut kalpeampi eikä rumempi kuin muut vuokot, ja koska kaikki vuokot ovat kauniit keväällä, niin oli sekin valkoinen ja kaunis kuin kaikki muut. Kenties oli se hiukan kauniimpikin, en osaa sitä niin tarkkaan sanoa.

Missä kukkia kasvaa, siellä lentelee perhosia; missäpä ne muuten lentelisivät? Se on vanha historia ja siitä on niin paljon lauluja, että kyllä niitä riittää.

Apollo oli suurimman perhosen nimi. Sillä oli valkoiset siivet ja niissä keltaisia kunnjarahoja. Perhoset ovat, kuten tietty, vähän turhamaisia; ne mielellään käyttävät kaikenlaisia koristeita. Ei se kuitenkaan ole heidän vikansa, että ovat niin kauniit; he eivät ole näet itse teettäneet vaatteitansa räätälistä. He ovat luonnostaan sellaiset kuin ovat.

Kerran Apollo tuli vuokon luo ja sanoi hänelle: "jos sinä rakastat minua, niin rakastan minä sinua."

"Kyllä minä sinua rakastan", sanoi vuokko, sillä hän tosiaankin rakasti Apolloa eikä osannut teeskennellä.

"Onko se oikein tosi?" sanoi perho.

"Mitäpä se muuta olisi?" vastasi vuokko.

"Se on hyvä, se", sanoi perho ja imi pois kaiken hunajan vuokon kukasta. Perhoset rakastavat hunajaa, mutta eivät osaa sitä säästää kuten mehiläiset. Niin se tapahtui ja Apollo lensi tiehensä.

"Kyllä hän palaa", ajatteli vuokko. Mutta siinä hän pettyi, sillä Apollo pysyi poissa, hänellä kun näet oli muuta ajattelemista.

Eräänä päivänä hän kuitenkin sattui liitelemään toisen kukan ympärillä ihan lähellä. "Nyt minä pidän varani", ajatteli vuokko. Hän nosti vähän kukkalehtiänsä, jotka jo olivat hiukan kalvenneet, ja huusi niin kovaan, kuin vuokko voi huutaa: "jos sinä rakastat minua, niin minä rakastan sinua."

"En, en minä suinkaan", vastasi perho, eikä ollut siitä niin millänsäkään.

"Mutta minä rakastan sinua", sanoi vuokko.

"Se on kyllä mahdollista", vastasi perho ja lensi taas pois. Nyt hän pysyikin kauan poissa. Vuokko seisoi siinä yksinään ruohokossa, aika alkoi tuntua pitkältä ja vuokko rupesi lakastumaan.

Viimein tuli Apollo taas sattumalta sinne vielä kauniimpana kuin ennen ja vuokko taas kysyi: "rakastatko sinä minua?"

"En, en vähintäkään", vastasi perho.

"Mutta minä rakastan sinua", sanoi vuokko.

"Mitä se minuun koskee!" sanoi perho. "Sehän on tuo vanha juttu, jota olen kuullut kyllä satakin kertaa jo ennen." Ja samaa tietään lensi hän pois.

”Kuulepas, vuokko”, sanoi kyhmyräinen kataja, joka seiso siinä lähellä, ”onko tuo nyt sopivaa, puhua tuolla tavalla ilmi sydämmensä tunteita? Täytyy pitää nokkansa pystyssä, jos on mitään nokkaa. Kun saa kuulla ylpeää puhetta, pitää puhua samalla tavalla takaisin, ja kun sinua halveksitaan, niin näytä, kuka olet. Katsopas minua, uskaltakootpahan varpuset tehdä pilaa minusta! Ei, vuokko, täytyy olla itsetuntoa; ei nyt enää ole tapana palkita halveksimista rakkaudella.”

”Mutta en minä sille mitään voi”, vastasi vuokko. ”Minunhan täytyy rakastaa häntä niin kauan kuin elän.”

”Sinä olet sieni”, sanoi kataja, ja se oli pahinta, kuin hän tiesi, sillä sienet ovat siinä huudossa, että eivät pidä varsin tarkkaa lukua mistään, ja kataja oli ylpeä suuresta maailman tuntemisestaan.

Aurinko paahtoi ja vuokko tuli hetki hetkeltä yhä valkoisemmaksi ja kalpeammaksi. Sitte tuli sinne poikia puistoon leikkimään. Eräällä heistä oli haavi pyytää perhosia, ja hän huomasi kauniin Apollon. ”Tuopa on kaunis pistää neulaan hyönteislaatikkoon”, sanoi poika ja alkoi juosta pitkin nurmikkoo.

Nyt tuli Apollolle hätä. Miten hän lensi, koettaen paeta! Huh! haavi heilahti ja tapasi häntä siipeen, ja perho putosi suin päin ruohokkoon juuri vuokon viereen.

”Tässä se lensi”, sanoi poika ja kumartui etsimään perhoa. Mutta kun ei häntä löytänyt, juoksi hän tiehensä ajelemaan toisia.

Eipä ollutkaan helppo löytää Apolloa, sillä vuokko oli kätkenyt hänet lehtiensä alle, ja siinä oli hyvä piilopaikka. Mutta vuokkoa itseään oli poljettu varrelle, ja nyt hän makasi taittuneena muiden vihreäin korsien seassa.

”Olipa hyvä, että kuitenkin pääsin”, sanoi Apollo ja kömpi ylös tiheäin lehtien alta.

”Rakastatko minua?” kysyi vuokko, kuoliaaksi lakastumaisillaan, kun varsi oli poikki.

”Vai niin, sinäkö se olit!” sanoi perho. ”Katsohan, miten kaikki kunniamerkkini hirveästi turmeltuivat! Mitenkä nyt enää voin näyttäytyäkään hienoissa seuroissa.”

”Rakastatko minua?” kysyi kuoleva vuokko.

”Ja miten pölyssä ovat frakkini liepeet”, puhui Apollo omiansa. ”Hyvä vuokko, jos sinulla on pisaraakaan kastetta lehtiesi välissä, niin anna minulle vähä pesuvettä; aivanhan minä olen myyrän näköinen.”

”Rakastatko minua?” kysyi vuokko kolmannen kerran.

”No, hyvä ystävä, ei minulla nyt ole aikaa sellaisiin joutaviin asioihin”, vastasi perho. ”Niin, sitä juuri luulinkin, kaulusröyhyni on ihan rypyssä! Mitähän minusta nyt sanotaankaan ruusujen hovissa?”

”Mutta minä rakastan sinua”, sanoi vuokko ja siihen hän kuoli, sillä kaikki lehdet putosivat hänen terästään.

”Kas tuota raukkaa”, sanoi perho, sillä häijy hän ei ollut, vaan ainoastaan kevytluontoinen kuten kaikki muutkin perhot. ”Nyt en varmaankaan saa mitään pesuvettä ennen, kuin iltasella tulee kastetta. Totisesti olen minä oikein onneton perho! Frakkini on turmiolla, kaulukseni rypyssä ja kunniamerkkini näyttävät vanhoilta vaskirahoilta. Mikä hirveä tapaus! Mutta se herättää suunnatonta huomiota maailmassa, kaikki rupeavat minua säälimään, ja onpa sekin sentään jotakin. Minä ainakin tulen yleisen huomion esineeksi. Mitähän minusta nyt sanotaankaan ruusujen hovissa?”

Niin sanoen lensi Apollo tiehensä, mutta eipä hän pitkälle ehtinyt, kuin joutui varpusen nokkaan, joka oli kauan lähimmällä aidalla väijynyt häntä. Naks vain, niin kaunis Apollo oli varpusen suussa ja yhtenä suupalana nieltynäkin, vaikka hän koettikin herättää niin suurta huomiota.

Kataja näki tuon kaiken ja ajatteli omaan tapaansa. ”Syy oli se”, sanoi hän, ”että vuokko oli kerrassaan liian ponneton. Täytyy pitää puolensa ja vastata ylpeästi, niin saavutetaan arvoa ja kunnioitusta tässä maailmassa. Kuten minä esimerkiksi.”

Mutta eivät kaikki ajatelleet samoin. Kun iltatuuli liiteli pitkin ruohokkoa, kuului vielä kauan kuiskaileva puhe muiden vuokkojen kesken. He sanoivat toinen toiselleen: ”jos sinä rakastat minua, niin rakastan minä sinua.” Taikka sanoivat he: ”jos sinä et minua enää rakasta, niin minä kuitenkin rakastan sinua.”

Se oli hyvin vanha ja tavallinen historia, mutta vuokot arvelivat, että sitä kyllä sentään kannatti kertoa vielä jonkun kerran.

HÖYTIÄINEN.

Perillä laajan Karjalan,
Vesistä Saimaan pohjoiseen,
Näit Höytiäisen kirkkahan
Sataisin saarineen.
Rannoilla koivut, pihlajat
Ja tummat hongat nuokkuivat
Katsellen järven syvyyteen,
Ja niitty, kumpu vihannoi,

Lehdossa karjan kellot soi,
Ja töllin savu verkalleen
Kohosi kohden pilviä
Metsikön rinteessä.

Koetti kerran ihminen
Vedeltä alaa anastaa
Ja etuansa etsien
Laineita laskettaa.
Ja pieni ura kaivettiin,
Ja varustukset laitettiin,
Mut Iki-Turso ilkkuen
Se mursi patosen.

Kun kala-ukko purrestaan
Eräänä päivän' istuen
Taas Höytiäisen lapsillen
Viritti siimojaan;
Hän silloin huomasi ihmehen;
Tuo järvi äsken hiljainen
Nyt viereen, juoksee virtanaan.
Ei suinkaan! Tää lie unta vaan!
Vaan kuin hän katsoi, kuin hän sous,
Niin rajummaks se virta nous,
Ja aallot näkyi hyökävän
Päin rantaa metsähän.

Kiiruusti sousi kalamies
Selältä kotilahdelmaan,
Vaan sitä tuskin tuns ja ties,
Kun laht' ei ollutkaan.
Miss' äsken selkä loistava
Kuvasti hänen kotinsa,
Siin' näkee lietetasangon,
Mi sillä aikaa tullut on,
Ja ranta kaunis entinen
On kovin kolkko, liejuinen.
Ja loitoks oli jäänytki
Se laitur, johon kiinnitti
Hän ilomielin purtensa
Viel' eilisiltana.

Se syvä virta vierien,
Ukkosen lailla pauhaten,
Nyt metsän poveen kaukaiseen
Rynnisti kuohuineen.
Ja loitos etelähän päin
Sen hyökyaallot ryski näin,
Ne Pyhäselkään ryntäili,
Vimmassaan rajusti
Temmaisten hongat juureltaan
Ja pyörtehensä pauhinaan,
Ja pelloillen ja niityillen
Soraa ja hietaa työntäen.

Ja kalastaja ylös päin
Katsahti sekä virkkoi näin:
Suo Herra, kaikkivaltias,
Taas meille apuas?
Sä sääsit rajat vesillen.
Siis anna tulvan vaieten
Tuhoisen tiensä sulkea,
Ja kunnialla kulkea!
Kun taas ne kedot vihannoi,
Nyt joille tulva tuhon toi,
Uus Höytiäisen rantamaa
Maatamme kaunistaa.

Wadelma-mato

VADELMAMATO.

"Hyi! huusi Teresia.

"Hyi! parkasi Aina.

"Mikä nyt?" huudahti iso sisar.

"Mato!" kirkasi Teresia.

"Vadelmassa!" huusi Aina.

"Lyö se kuolijaaksi!" kiljasi Lauri.

"Ja tuommoinen meteli pikkusen matoparan tähden!" sanoi iso sisar harmistuneena.

"Niin kun me puhdistimme vadelmia", sanoi Teresia.

"Silloin se kömpi esiin kaikkein suurimmasta", jatkoi Aina.

"Ja jos joku olisi syönyt sen marjan", pitkitti Teresia.

"Niin olisi hän syönyt madonkin", vastasi Aina.

"No entä sitte?" kysyi Lauri.

"Syödä mato!" huudahti Teresia.

"Ja purra se kuolijaaksi!" huokasi Aina.

"No mitäpä siitä", nauroi Lauri.

"Nyt se matelee pöydällä", parkasi Teresia jälleen.

"Puhalla se pois!" sanoi iso sisar.

"Polje kuolijaaksi!" ivasi Lauri.

Mutta Teresia otti vadelman lehden, lakasi varovasti madon lehdelle ja kantoi sen pihalle. Silloin huomasi Aina varpusen istuvan aidalla ja ahneena väijyvän matoa. Heti otti hän lehden matoineen, vei sen metsään ja kätki sen vadelpensaiden alle, niin ett'ei ilkeä varpunen voinut löytää madon piilopaikkaa.

Niin, mitäs muuta olisi kerrottavaa vadelmamadosta? Kuka tahtoo panna tikkua ristiin tuommoisen pienen madon tähden? Jospa vaan saisi asua niin kauniisti kuin hän sellaisessa tuoreelta tuoksuvassa tummanpunaisessa tupasessa, kaukana hiljaisessa metsässä kukkien ja viheriäisten lehtien keskellä!

Oli päivällisen aika ja silloin söivät he kaikki vadelmia maidon kanssa. ”Sirota sokeria kohtalaisesti, Lauri”, sanoi iso sisar. Mutta Laurin talrikki oli kuin luminietos talvella, josta kuumotti vähän punaista.

Heti päivällisen jälkeen sanoi iso sisar: ”Nyt olemme syöneet vadelmat, emmekä ole keittäneet ollenkaan talven varaksi. Olisi hyvä, jos nyt olisi kaksi korillista tuoreita marjoja; ne puhdistaisimme kaikki illalla, ja huomenna keittäisimme ne suuressa malmipadassa, ja sitte söisimme vohvelia ja vadelmahilloa!”

”Tule, niin menemme metsään poimimaan”, sanoi Teresia. ”Sen teemme”, vastasi Aina. ”Ota sinä keltainen kori; minä otan viheriäisen.”

”Älkää eksykö, ja tulkaa kauniisti kotiin illalla”, sanoi iso sisar.

”Tervehtikää vadelmamatoa”, sanoi Lauri pilkaten. ”Ensi kerran kuin tapaan hänet, saan kunnian syödä hänet suuhuni.”

Nyt menivät Aina ja Teresia metsään. Voi, sepä oli niin kaunis, niin ihana! Tosin oli välistä vaikea kiivetä kaatuneiden puiden yli ja tarttua kiinni oksiin, sekä riidellä katajien kanssa ja tapella hyttysiä vastaan, mutta mitäs se teki? Tytöt astuivat rivakasti kohottaen helmansa, ja niin he joutuivat kauas metsään.

Täällä oli paljo harakanmarjoja, mustikoita ja kornelimarjoja, mutta aivan vähä vadelmia. Tytöt kulkivat yhä kauemmaksi ja vihdoin he tulivat ... ei, tuota ei voi kukaan uskoa ... he tulivat suureen vadelmapensastoon. Täällä oli ennen ollut kulovalkea ja nyt oli kasvanut vadelmapensas toisensa viereen, niin pitkältä kuin silmä kantoi. Jokainen pensas oli notkistunut maahan suurien tummanpunaisten ja mitä kypsimpien vadelmain painosta, niin että sellaista marjojen paljoutta ei vielä koskaan ollut kaksi marjanpoimijatyttöä nähnytkään.

Teresia noukki, Aina noukki; Teresia söi, Aina söi. Hetken perästä oli heidän korinsa täynnä. ”Nyt lähdemme kotiin,” virkkoi Aina. ”Ei, noukkikaamme vielä vähän enemmän”, sanoi Teresia. Sitte panivat he korinsa maahan ja alkoivat noukkia esiliinoinhinsa, eikä kauan viipynytkään, niin oli esiliinatkin täynnä.

”Nyt lähdemme kotiin”, lausui Teresia. ”Niin nyt menemme”, vastasi Aina. Molemmat tytöt ottivat korinsa toiseen käteen; ja toisella he kannattivat esiliinojaan. Ja niin alkoivat he kulkea kotiinsa.

Vaan tuo oli helpommin sanottu kuin tehty. He eivät koskaan olleet kulkeneet niin kauas suureen metsään, siellä ei löytynyt teitä eikä polkuja ja pian älyivät tytöt eksyneensä. Pahinta oli se, että puiden varjot pitenivät pitenemistään ilta-auringon paisteessa, linnut rupesivat lentelemään kotia pesiinsä, ja kaste laskeutui. Vihdoin lasi aurinko petäjäin latvojen taakse, ja isossa metsässä tuli hämärä ja viileä.

Tytöt tulivat pahoillensa, mutta kävivät yhä eteenpäin ja odottivat, että metsä loppuisi ja savu heidän kodistaan näkyisi.

Kun he niin olivat käyneet ison aikaa, tuli pimeä. He tulivat nyt isolle tasangolle, jossa kasvoi pensaita, ja kun he katsoivat ympärilleen, niin paljon kuin taisivat pimeässä, huomasivat he, että he olivat kulkeneet ympäri ja että he jälleen olivat joutuneet noiden monien, ihanien vadelmapensaiden keskeen, josta he olivat noukkineet korit ja esiliinat täyteen. Täällä he istahtivat väsyneinä kivelle ja rupesivat itkemään.

”Minulla on niin nälkä”, virkkoi Teresia.

”Voi”, sanoi Aina, ”oi, jospa meillä nyt olisi suuret voileivät, ja lihaa päällä.”

Sen sanottuaan tunsu hän jotakin helmassa, ja kun hän siihen koski, oli se suuri näkkileivästä tehty voileipä ja lintupaistia sen päällä. Samassa sanoi Teresia: ”olipa kummallista: minulla on voileipä kädessäni.”

”Minulla on myöskin”, lausui Aina. ”Tohditko syödä?”

”Tohdin kyllä”, vastasi Teresia. ”Voi kun nyt olisi lasillinen hyvää maitoa!”

Kun hän sen oli sanonut, tunsu hän, että suuri maitolasi oli hänen sormiensa välissä. Heti sen jälkeen huusi Aina: ”Teresia! Teresia! Minulla on lasi maitoa kädessäni! Tämäpä on varsin kummallista.”

Mutta kun tyttöillä oli nälkä, niin he söivät ja joivat erittäin halukkaasti. Sen tehtyään haukotteli Aina, ojensi käsiään ja lausui: ”voi, jospa olisi pehmeä vuode maatakseni!”

Tuskin oli hän sen lausunut, niin hän tunsu vieressään hienon, pehmoisen sängyn, ja saman huomasi myös Teresia. Tytöistä oli tämä hyvin kummallista, mutta kun heitä nukutti ja he olivat väsyksissä, niin eivät he ajatelleet enempää, vaan kömpivät vuoteille, lukivat iltarukouksensa ja vetivät peitteet yllensä. Eikä kauan viipynytkään, ennenkuin kumpikin oli unen helmassa.

Kun he heräsivät, oli aurinko jo korkealla taivaalla, oli ihana kesäaamu metsässä ja linnut lensivät iloisina puiden oksilla ja latvoissa. Nyt vasta tuli tyttöjen kummastus sanomattoman suureksi, kun he huomasivat maanneensa metsässä, vadelmapensaiden keskellä. He katselivat toisiansa, he katselivat vuoteitaan, jotka olivat hienointa pellavavaatetta, levitettynä pehmeiden lehtien ja karhunsammalien päälle. Vihdoin sanoi Teresia: ”oletko valveilla, Aina?”

”Olen”, vastasi Aina.

”Mutta minä näen unta vielä”, lausui Teresia.

”Ei”, vastasi Aina. ”Mutta täällä asuu varmaankin hyvä henki näiden vadelmapensaiden seassa. Oi, jos meillä nyt olisi lämpöinen kuppi kahvia hyvän sämpylän kanssa, kahviin kastaaksemme!”

Tuskin oli se lausuttu, niin heidän vieressään oli pieni hopeainen tarjotin, ja sen päällä kullattu kannu, kaksi kuppia

parasta posliinia, hieno kristallinen sokuriastia, hopeainen kerma-astia ja muutamia erittäin hyviä, vielä lämpöisiä vehnäleipiä. Tytöt kaasivat kuppeihin oivallista kahvia, siihen sitte panivat sokuria ja kermaa ja joivat hyvillä mielin. He eivät olleet koskaan juoneet niin hyvää kahvia.

”Nyt tahtoisin kernaasti tietää, kuka meille on kaikkea tätä antanut”, sanoi Teresia kiitollisen näköisenä.

”Sen olen minä tehnyt, pikku tyttöseni”, lausui samassa ääni pensaista.

Tytöt katsoivat sinne jotenkin hämmästyneinä, ja huomasivat pienen ystävällisen valkeatakkisen ukon, jolla oli punainen lakki päässä ja joka tuli ontuen esiin pensaiden takaa, sillä hän arasteli vähäsen vasenta jalkaansa. Ei Teresia eikä Ainakaan voineet hämmästyksestä virkkua sanaakaan.

”Älkää peljästykö, pikku tytöt”, sanoi ukko ja irvisti ystävällisesti heille, sillä nauraa ei hän oikein taitanut, hänen suunsa oli vinossa. ”Terve tultuanne valtakuntaani! Oletteko maanneet hyvästi ja syöneet ja juoneet hyvästi?” kysyi hän.

”Olemme, hyvin olemmekin”, vastasivat molemmat tytöt, ”mutta sanos meille...” ja sitten tahtoivat he kysyä, kuka ukko oli, mutta eivät uskaltaneet.

”Minä kerron teille kuka minä olen”, sanoi ukko. ”Minä olen vadelmakuningas, joka vallitsen koko tätä vadelmapensas-valtakuntaa, ja täällä olen asunut jo monta tuhatta vuotta. Mutta suuri henki, joka on metsän, meren ja taivaan hallitsija, ei ole tahtonut, että ylpeilisin kuninkaallisesta vallastani ja pitkästä elinajastani. Sentähden on hän määrännyt, että minun pitää muuttua yhtenä päivänä, aina sadan vuoden kuluessa, pieneksi vadelmamadoksi ja elää sellaisena heikkona ja turvattomana olentona, auringon noususta sen laskuun saakka. Sen muutoksen kestäessä on elämäni riippuvainen pienen madon elämästä, niin että lintu voi syödä minut suuhunsa, lapsi voi poimia minut marjoissa ja tallata jalallaan tuhatvuotisen elämäni. Nyt oli eilen juuri yksi muutospäiviäni ja tulin poimituksi vadelmassa ja olin lähellä tulla kuolleeksi poljetuksi, joll’ette te, hyvät lapset, olisi minua pelastaneet. Auringon laskuun saakka makasin turvatonna ruohossa, ja silloin, kun tulin puhalletuksi teidän pöydältänne, nyrjähti jalkani sijaltansa ja suuni on mennyt säikähdyksestä vinoon. Mutta kun ilta tuli, ja minä sain oikean muotoni takaisin, haeskelin teitä, kiittääkseni ja palkitakseni teitä. Ja silloin löysin teidät täällä valtakunnassani ja otin teidät vastaan niin hyvin kuin taisin, teitä kovin säikähdyttämättä. Nyt tahdon lähettää linnun metsästäni, osoittamaan teille tietä kotinne. Hyvästi, rakkaat lapset, kiitos lempeästä sydämmestänne, vadelmakuningas tahtoo näyttää, ett’ei hän ole kiittämätön.”

Tytöt ojensivat nyt ukolle kätensä ja kiittivät häntä, sydämmellisesti iloisina, että he eilen olivat armahtaneet pientä vadelmamatoa. Nyt tahtoivat he mennä, mutta samassa kääntyi ukko vielä kerran, irvisti pilkallisesti vinolla suullaan ja sanoi: ”tervehtikää Lauria ja sanokaa hänelle, että kun ensi kerran tapaamme toisemme, niin on minulla kunnia syödä hänet suuhuni.”

”Voi, älkää sitä tehkö, herra vadelmamato”, huudahtivat molemmat tytöt yht’aikaa, kovasti säikähtyneinä.

”No teidän tähtenne olkoon se anteeksi annettu”, vastasi ukko; ”en ole kostonhimoinen. Tervehtikää Lauria ja sanokaa, että hän myös saa odottaa lahjaa minulta. Voikaa hyvin!”

Nyt ottivat tytöt marjansa ja kiiruhtivat eteenpäin metsässä iloisilla sydämmillä, sitä tietä kuin lintu lensi. Niin näkivät he vähäsen hetken perästä metsän harvenevan ja ihmettelivät kovin, että eilen taisivat käydä niin pitkiä kierroksia. Ja sen saatte uskoa, että kotona syntyi ilo, kuin he kumpikin tulivat takaisin. Siellä olivat kaikki odottaneet, kaikki hakeneet heitä, iso sisar ei ollut saanut unen rahtuistakaan silmiinsä, hän luuli niin varmaan, että sudet olivat syöneet hänen rakkaat pikku siskonsa. Mutta Lauri tuli heitä vastaan kantaen koria ja huusi: ”tulkaa katsomaan, tässä on jotakin teille, jonka tänne äsken toi eräs vanha ukko!”

Kun tytöt avasivat korin, katso, siellä oli kaksi paria mitä kauniimpia rannerenkaita, tummanpunaisista kypsän vadelman näköisistä kiiltokivistä, ja niissä oli päällekirjoitukset: Teresialle ja Ainalle; ja niiden vieressä oli timanttinen rintaneula, joka oli tehty vadelmamadon muotoiseksi, päällekirjoituksella: ”Lauri, älä tapa koskaan turvatonta!” Lauri tuli jotenkin hämillensä: hän käsitti kyllä tarkoituksen, mutta kuitenkin oli ukko hänen mielestään kostanut niin, kuin ainoastaan hyvät henget kostavat. Ja vadelmakuningas oli myös muistanut isoa sisarta, sillä kuin hän meni päivällispöytä kattamaan, löysi hän kaksitoista suurta korillista mitä punaisimpia ja makeimpia vadelmia, kuin koskaan on metsästä noukittu, eikä kukaan tietänyt, mitenkä ne sinne olivat tulleet, mutta kaikki arvasivat sen. Ja sitten tehtiin hilloa ja keitettiin sokerissa, ja syötiin maidon kanssa, jonka vertaista ei ole koskaan nähty, ja jos tahdot, niin menemme sinne auttamaan heitä hillon keittämisessä, jolloin voi tapahtua, että mekin saamme osamme, sillä he keittävät luultavasti vielä tänäänkin.

KOULUPOJAN KESÄLAULU.

Talvella läksyt osasin,
Kiel’opin, kertotaulunkin,
Sen kaikki kuuli, näki.
Vaan silloin pääni tyhmistyy,
Kun koivut, lepät lehdittyy,
Ja kukkiin metsän käki.

Ja läksyt käy päin seiniä,
Mä höpsin puita heiniä,
Voi kummallista seikkaa!
Jokainen rivi visertää,

Jokainen kirjain myllertää
Iloisna kuperkeikkaa!

Maantiedettä on läksynäs!
Arhangel? Pariis? Näytäpä!
Kiivaasti maister huutaa.
Ken Pariisia muistelis,
Arhangelia aattelis,
Kun miel' on täynnä muuta!

Mut kuink' on, poika, laskentos?
Sä lurjus, tuskin tiedät, jos
Kaks kertaa kaks on neljä!
Ah armoo, herra maisteri,
Paraikaa ajatukseni
Ne leikki pallopelejä!

Vai armoo! Tänne kämmenes,
Saat parannusta muistilles,
Ja nurkkaan laiska lotka!
Ah maister, älkää hutkiko,
Uneksin lentäväni jo
Korkeella niinkuin kotka.

Niin silloin. Vaan nyt riemuitsen,
Kuin lintu laulan, leikitsen,
Niin että rannat raikaa.
Oi kirkas ilma, kaunis sää,
Järv' välkkyy, taivas sinertää!
Oi kesän armast' aikaa!

KOULUPOJAN TALVILAULU.

Nyt talvella muistaa
Taas poikaset luistaa,
Ja suksilla suistaa
Sievästi näin.
Ja hanki se nauskaa,
Ja jäätikkö rauskaa,
Ja kulku on hauskaa,
Heh, edespäin!

Lum'hiukehet välkkää,
Ja kulkuset helkkää,
On riemua pelkkää,
Nyt hulmutaan!
Mä valjastan varmaan
Nyt varsani harmaan,
Vien siskoni armaan
Kanss' ajamaan.

Taas kirkkaalla säällä
Me luistinten päällä
Niin lennämme jäällä
Kuin tuulispää.
Nyt uljahin alkaa
Jo syöstellä jalkaa,
Nyt kaikk' ylimalkaan

Jo ennättää?

On koululla lupa,
Nyt lumesta tupa,
Siin' istua hupa
On muutamain.
Vaan toiset ne ryskää
Ja viskaa ja jyskää,
Siit' ei tule yskää,
Miehuutta vain.

Nyt taas sota suuri
Jo alkavi juuri,
Kuin lumesta muuri
On valmisna.
Nyt palloset tuiskaa,
Ne tuiskaa ja luiskaa,
Ja poikaset huiskaa
Niin nopsana.

Hei uljahat veikot!
Nuo kömpelöt peikot,
Nuo hölmöt ja heikot
Kiin' ottakaa!
Te säästäkö elkää
Sen kuhnurin selkää,
Ken sodassa pelkää,
Se löylyn saa.

Sill' into ja kunto,
Ja tahto ja tunto,
Ja rohkea luonto
Tarvitahan,
Kun puolesta valon.
Ja oikean, jalon,
Ja myös kotitalon,
Taistellahan.

Kun maan lumi peittää,
Ja tuisku kun heittää
Jo kasvoihin meitä
Niin hauska on.
Kun joutuvi joulu,
Ja loppuvi koulu,
Niin kaikuvi laulu
Taas suruton.

ARMELIAS ON RIKAS.

Järven rannalla on iso kylä, ja toisella puolella järveä pieni torppa. Järvi oli tätä nykyä jäässä ja lumi pyrysi valkeana pilvenä sen yli, sillä nyt oli talvi ja joulun aika.

”Vaari”, sanoi rikkaamman talon emäntä ukollensa, ”emmekö aseta muutamia lyhteitä puimatonta otraa varpusille

”Ja maidolla juottaneet karhua”, lisäsi Taneli.

”Mutta huuhkain sai maistaa sauvaa!” sanoi Anni iloisesti.

Sitten he kertoivat koko tapauksen. Heidän vanhempansa katsoivat kummastuneena toisiansa. Mitähän tämä merkitsee, ajattelivat he, kun lapsemme ovat olleet armeliaita metsän petoja kohtaan?

Ilta oli; torpan väki asettui hiljaisuudessa raamattua lukemaan, raamattua, jossa sanotaan, että armeliaisuutta täytyy osoittaa halvinta ja pienintäkin kohtaan, vieläpä vihollisiansa ja eläimiäkin kohtaan, sekä että antajan sydän määrää lahjan arvon. Mutta joka antaa, hänen täytyy antaa köyhille, jotka tarvitsevat hänen lahjaansa eikä tuhjata sitä laiskoille ja vähemmän tarvitseville.

Kun lukeminen oli loppunut, asettui torpanväki ruoalle. He lausuivat rukouksen ja söivät tyytyväisinä yksinkertaista kestitystä, jonka lapset olivat kylästä tuoneet. Lapset eivät tahtoneet muuta kuin kovaa leipää ja vettä, sillä he soivat niin mielellänsä vanhemmille paremman ruoan. Mutta vanhemmat eivät sitä tahtoneet, vaan jakoivat ilomielin lapsille niistä kahdesta tuoreesta leipäkakusta ja maidosta.

Mutta syödessään huomasivat he jotain ihmeellistä. He taittoivat taittamistaan leipää ja söivät, mutta kakut eivät vähentyneet ollenkaan, ja vaikka vähän väliin kaatoivat maitoa vatiin, eipä se näkynyt leilistä yhtään vähenevän. Kun tätä juuri ihmettelivät, kuului jotakin rapinaa pienen ikkunan takana, ja sielläpä seisojaksi sekä susi että karhu, etukäpälat ikkunata vastaan. Molemmat näkyivät hymyilevän ja nyykyttivät päätään osoittaen sillä sydämmellistä kiitollisuuttaan; mutta niitten takana kuului huuhkain rapistelevan siipiänsä pimeässä ja huutavan käheällä äänellänsä: uhuu, vitsa viisaan kasvattaapi, uhuu! uhuu!

Silloin ymmärsi ukko, akka ja lapsetkin, että heidän pienelle ruokavarallensa oli siunaus suotu. He panivat sentähden kätensä ristiin ja kiittivät Jumalata siitä.

Mutta joulupäivänä, kuin palasivat kirkosta kotiin, eivätkä tienneet itsellensä olevan muuta ruokaa, kuin mitä edellisestä päivästä oli jäänyt, huomasivat he ihmeekseen että molemmat leipäkakut olivat samankokoisia ja leili ihan yhtä täynnä maitoa kuin aattoiltana. Ja niin jäikin olemaan yhä eteenpäin. Niin kauan kuin mökki seisojaksi ja nuo hyvät ihmiset siinä elivät, löytyi heillä aina sama joululeipä ja maito vähentymättä. Mutta varpusten iloinen viserrys houkutteli joka vuosi päivän paistetta torpan pienelle pellolle, niin että otra tuotti siellä viidennentoista ja kahdennenkymmenennen jyvän, vaikka katovuosi oli monen muun sadon hävittänyt. Menestys ja siunaus asui torpparin matalassa majassa, samalla kuin rukous, ahkeruus, armeliaisuus ja tyytyväisyys siellä vallitsi.

Mutta rikas isäntä söi jouluaattona liian paljon lihavata kinkkua ja rupesi siitä voimaan pahoin. Ilahuttaaksensa mieltään joi hän sitä enemmän olutta, mutta tuli yhä pahemmalle päälle. Aurinko ei siitä lähin lämmittänytkään niin iloisesti hänen isoja peltojansa kuin ennen, sadot kävivät huononpuoleisiksi, ja hinkalot sekä heinäladot alkoivat tyhjentyä. ”Se tulee siitä, että liian paljon autamme köyhiä”, sanoi hän. ”Meillä ei ole siihen varaa, akkaseni; ei ole varaa; aja pois kaikki kerjäläiset!”

Niin tehtiin, mutta sittenkin kävivät hinkalot ja ladot yhä tyhjemmiksi. Me syömme liian paljon, tuumasi ukko, ja niin päätti hän jättää yhden ruoka-atrian syömättä. Mutta ei siitäkään ollut apua. Sudet ja karhut raatelivat hänen hevosensa, lehmänsä ja lampaansa; köyhyys seisojaksi ovella, mutta ukko ei voinut ymmärtää kuinka tämä oli mahdollista, kun taloutta niin hyvin ja tarkasti hoidettiin.

”Ei, me syömme varmaan liian paljon”, arveli hän. ”Seoittakaa leipään survotuita männynkäpyjä ja keittäkää lientä puolan varsista. Mutta kaikin mokomin, akkaseni, älä anna mitään elukoille eikä kerjäläisille. Meillä ei ole varaa olla armeliaita.”

”Minä menen torpan väen luo tuonne järven toiselle puolen, kysymään heiltä, kuinka heillä aina riittää leipää, kun muut kärsivät nälkää”, arveli akka.

”Mene vaan”, vastasi ukko. ”Minä olen varma siitä, että ne ovat tarkemmat taloudenhoidossaan kuin me.”

Akka meni ja palattuaan kertoi hän ukolle, että torpanväki usein lahjoittaa viimeisenkin leipänsä köyhille, eikä kumminkaan kärsi nälän hätää, sillä Jumalan siunaus antoi sen heille kymmenkertaisesti takaisin.

”Sepä olisi merkillistä”, tuumasi ukko. ”Ota, tuossa on viimeinen leipämme, heitä se ulos kerjäläisroistoille tuonne maantielle ja käske niitä sitten menemään hiiteen!”

”Ukkoseni”, sanoi emäntä, ”tähän vaaditaan vielä jotain muuta, se nimittäin, että annat hyvästä sydämmestä.”

”Mitä vielä?” vastasi ukko. ”Noh, anna sitten hyvästä sydämmestä, mutta sillä ehdolla, että Jumala antaa, meille kymmenkertaisesti takaisin. Meillä ei ole varaa lahjoittaa mitään ilmaiseksi.”

”Mutta täytyy antaa ilman mitään ehtoa”, sanoi emäntä.

”Kuinka? Eikö siitä saisi kiitostakaan?”

”Usein saadaan kaikkia muuta kuin kiitosta, vaan annetaan kumminkin.”

”Sepä on kummallista”, arveli ukko ja pudisteli päätään. ”Kuinka semmoinen kannattaisi?”

Emäntä sanoi: ”kuningas Taavetti sanoo 37 virressään: Minä olin nuori ja vanhennuin, enkä ole koskaan nähnyt vanhurskasta hyljätynsi, enkä nähnyt hänen lapsiansa olevan ilman leipää.”

”Kuule, vaimoseni”, sanoi ukko, ”riihessä on vielä yksi lyhde puimatonta otraa. Sen me säästämme ensi jouluksi

varpusille. Olkoon se alku uuteen elämään.”

VILHON MIETTEET VAPUNPÄIVÄNÄ.

Nyt kirkkaast' aurinko armas loistaa,
Nyt säteet lämpimät hangen poistaa,
Nyt leivo hellästi laulelee,
Nyt kevät luoksemme rientele.
Viel' äsken pilvinen taivas, ilma,
Nyt sininen on kuin siskon silmä
Niin hellä kuin emon rukous
On taivaan juhliva kauneus.

Mä läksin portille suotta luulen,
Ja tunsin vilposen aamutuulen,
Ja kuulin laulavan leivosen,
Ah kuinka siit' olin riemuinen!
Mä keikuin, unhotin kaiken kurin,
Mä toimin ukot ja ämmät nurin,
Mä kumoon porsaas ja miehet sain,
Ja kansa virkkoi: kas tuota vain!

Mä kiihdyn totta, en sitä salaa,
Ken jäätyis silloin, kuin sydän palaa?
Ken silloin suojassa viihtyneee,
Kun maa ja taivaskin hymyilee?
Mä juoksin siis yli vuorten, laksoin,
Ja niittyin, kunnasten, minkä jaksoin,
Ja raikui huutoni rajaton:
Nyt kevät on jo, nyt kevät on!

Ja vanha Stiina, mi kevään tullen
Keritsi lampaita, virkkoi mullen:
Kyll' aika villoja kasvattaa,
Ja huimat pojatki parran saa.
Hups, syöksin villoihin kuperkeikkaa,
Ja Stiina siunaili mointa seikkaa,
Mä nousin pörröisnä maailmaan,
Mut leuass' ollut ei karvaakaan.

Saan paljon puuroa vielä syödä,
Saan läksyt lukea, tehdä työtä,
Kunnekkia partani orastaa,
Sentähden tahdon nyt mellastaa.
Nyt mikä estäisi riehumasta,
Olenhan rikkaampi kuningasta,
Miel' uljas, raitis ja riemuinen,
Mä tiedän maailman omaksen'.

Mut aikaa ei tule koskaan toista,
Ei koskaan aurinko silleen loista,
Ei linnun laulu niin hellin soi,
Se riemuun kivenki saada voi!
Ei simaa sellaista kukaan maista,
Sellaist' ei kakkua kukaan paista,
Ei nälkää sellaista tunne kai,
Kuin Vapunpäivänä Vilho sai.

ELISA.

Oli kerran lapsi pyhässä maassa, siinä seudussa, jota sanotaan Galileaksi, jossa Jesus itse oli asunut ja elänyt lapsuutensa ajan.

Se oli pieni lapsi, mutta ei kukaan tiedä, kuinka vanha se oli, ehkä kolme tai neljä vuotta. Eikä kukaan tiedä, oliko se poika vaiko tyttö, ei myöskään, mikä sen nimi oli. Mutta uskokaamme me, että se oli *Elisa*, joka merkitsee *Jumalan autuus*. Sillä totisesti tämä lapsi oli autuas Jumalan lapsi jo maan päällä, ja vielä enemmän taivaassa.

Elisa oli *köyhä* lapsi. Ei hänellä ollut kauniita vaatteita eikä hän ollut kastanut vehnäleipää maitoon, ei kiukutellut rusinoita, torttuja eikä piparkakkuja. Elisa oli *nöyrä* lapsi; hän ei koskaan luullut olevansa parempi eikä viisaampi muita

lapsia. Elisa ajatteli aina: minä olen vain pieni lapsi parka, jolla on paljo vikoja ja joka ei tiedä niin mitään; miksipä minä siis olisin itserakas ja murhetuttaisin Jumalaa? Elisa oli myöskin *tottelevainen* lapsi; hän mielellään meni, minne vapahtaja häntä käski; ja tietty se, että Elisa oli tottelevainen isälleen ja äidilleen muutenhan ei olisi koskaan tapahtunutkaan, mitä nyt tapahtui.

Eräänä päivänä astui Herramme ja vapahtajamme tietä myöten Kapernaumin luona. Silloin hänen opetuslapsensa tulivat hänen luoksensa ja olivat vielä niin ymmärtämättömät, että kiistelivät keskenänsä, kuka heistä olisi suurempi ja parempi kuin toiset Jumalan valtakunnassa. Sen tähden he nyt tulivat ja kysyivät Jesukselta; "Mestari, sanos meille, kuka on suurin taivaan valtakunnassa!"

Silloin Jesus kutsui tykönsä lapsen ja asetti sen heidän keskellensä. Ja otettuaan sitte lapsen syliinsä sanoi hän heille: *"Totisesti minä sanon teille: ell' ette käännä ja tule niin kuin lapset, niin ette suinkaan tule sisälle taivaan valtakuntaan. Sen tähden joka itsensä alentaa niin kuin tämä lapsi, se on suurin taivaan valtakunnassa."*

Olipa se hyvin kummallisesti sanottu pienestä lapsesta. Kukapa kuningas tai keisari on koko avaran maan päällä koskaan päässyt niin suureen kunniaan, että Jesus itse olisi sanonut hänestä: Katso, tuollainen on se, joka on suurin taivaan valtakunnassa! Kaikkein viisain, paras ja pyhin ihminen ei koskaan ansaitsisi niin suurta armoa; mutta Herramme ja vapahtajamme valitsi siksi pienen, köyhän lapsen. Miksi teki hän niin? Minkä tähden korotti hän tämän lapsen ylemmäksi kaikkein rikkaimpia ja mahtavimpia, jopa myöskin kaikkein viisaimpia ja pyhimpiä ihmisiä?

Syyän hän itse sanoo meille: sen tähden, että tämä lapsi oli niin kerrassaan nöyrä sydämmestä, että se tiesi olevansa niin köyhä ja taitamaton ja täynnä vikoja hyvän ja täydellisen Jumalan edessä ja että ei lainkaan ajatellut omaa kiitosta, vaan kiitollisella mielellä otti Jumalan armon vastaan suurena ja ansaitsemattomana lahjana. Katso, sen tähden Jesus otti sen lapsen taivaalliseen syliinsä, ja silloin se lapsi oli onnellinen ajassa ja ijankaikkisuudessa.

Kukapa tietää? Ehkä Elisalla ei ollut isää eikä äitiä, ei veljeä eikä sisarta, ei leipää syödä eikä sänkyä missä maata, ei kotoa eikä vaatteita suojelemassa auringon paahteen kuumuudelta eikä sateen kylmyydeltä. Ehkä kovasydämmisiä ihmisiä ja turmeltuneita lapsia astui ohitse tietä myöten ja katseli halveksien pikku Elisaa. Mutta hän oli onnellinen, hän oli rikas, sillä hyvä Herra Jesus oli ottanut Elisän syliinsä ja Elisa tuli siitä vain yhä nöyremmäksi. Elisa ajatteli: kuinka ihmeellisen hyvä onkaan meidän Herramme ja vapahtajamme, enkä minä, köyhä lapsi, ole koskaan ansainnut niin suurta hyvyttä!

Katsos, sellaisia ne ovat suurimmat taivaan valtakunnassa. Joka kerran, kuin luulet olevasi parempi ja viisaampi muita, ajattele pikku Elisaa, joka omasta mielestensä oli kaikkein pienin, köyhin ja taitamattomin lapsi koko avarassa maailmassa, ja kuitenkin sai hän olla Jesuksen sylissä, levätä hänen kaunista, pyhää ja viatonta sydäntänsä vasten. Siinäkin sinäkin tahtoisit mielelläsi olla; ja jos se ei tapahdu täällä maan päällä, niin voi se tapahtua taivaassa. Ole vain nöyrä, niin kuin pikku Elisa oli.

Ehkä olet myöskin lukenut, kuinka äidit pyhässä maassa kerran toivat lapsiansa Jesuksen tykö, että hän panisi kätensä heidän päällensä ja rukoilisi. Mutta se oli opetuslasten mielestä vaivalloista heidän mestarillensa ja he tahtoivat estää lapsia tulemasta hänen tykönsä.

Silloin sanoi Jesus: *"Sallikaa lasten tulla minun tyköni älkääkään kieltäkö heitä, sillä sen kaltaisten on Jumalan valtakunta."*

Ja hän otti heitä syliinsä ja pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.

Katsos, silloin sinä varmaan olisit tahtonut olla niiden lasten joukossa, että hyvä Herramme ja vapahtajamme olisi pannut kätensä sinunkin pääsi päälle ja rukoillut sinun kanssasi ja siunannut sinua. Mutta kyllä hän tekee sitä vielä nytkin, hän näkymättömänä tekee sitä joka päivä, jos sinä vain tulet hänen tykönsä niin nöyränä sydämmesi syvyydestä saakka, kuin pikku Elisa oli. Sinä et kyllä nyt näe hänen käsiänsä etkä kuule hänen ääntänsä, mutta sinä tunnet, miten hän kantaa sinua pyhässä sylissänsä ja panee kätensä sinun päällesi ja siunaa sinua. Silloin sinäkin sanot samoin, kuin pikku Elisa sanoi: o, miten hyvä on Herramme Jesus minua köyhää lasta kohtaan!

Vapahtajan opetuslapset olivat hyviä ja hurskaita ihmisiä eivätkä he suinkaan tarkoittaneet mitään pahaa lapsille. He vain ajattelivat itsekseen näin: lapset eivät ymmärrä mitään, he ovat vain muiden tiellä ja haittana mestarilla.

Mutta Jesus tiesi paremmin kuin opetuslapset. Hän tiesi, että Jumalan valtakunta ei ole sellainen, että meidän ymmärryksemme voisi sen käsittää; vaan Jumalan valtakunta on ihmisessä sisällisesti, se on ihmisen rakkaus ja usko. Pikku lapset ymmärsivät niin vähän maailmassa; tuskinpa he osasivat lukea edes kahteenkymmeneen. Mutta he ymmärsivät sitä, joka oli parempaa: että Jesus rakasti heitä ja he puolestaan niin sydämmestänsä rakastivat häntä. He tulivat niin sydämmestänsä iloisiksi, kuin hän kauneilla, hyvillä silmillään katsoi heihin: se tuntui ihan siltä, kuin Jumala itse olisi taivaastaan katsellut heitä, ja niin se kaiketi olikin. Kuin he kuulivat hänen ystävällisen äänensä, tiesivät he varsin hyvin, vaikka ei kukaan ollut sitä heille sanonut, että se, jota hän puhui, oli Jumalan omaa sanaa, joka on täynnä armoa ja ijankaikkista totuutta. Ei kukaan pikku lapsi kysynyt Jesukselta niin, kuin ijäkkäämmät ihmiset useinkin kysyivät: kuka sinä olet? mistä sinä tulet? kuka sinut lähetti? Kuin Jesus sanoi: "Minä olen tie, totuus ja elämä; joka minuun uskoo, hän elää, ehkä hän olis kuollut!" silloin lapset sukeutuivat yhä likemmäksi häntä ja ajattelivat itseksensä ainoastaan: niin, niin, herra Jesus! Ja kuin he kuuluivat hänen sanovan: "sen kaltaisten on Jumalan valtakunta", silloinkin ajattelivat he ainoastaan: niin, niin, herra Jesus!

He eivät ajatelleet itseänsä; he uskoivat ihan varmaksi, että Jesus oli Jumalan poika ja maailman vapahtaja ja että hänen sanansa oli ijankaikkisen elämän sana. Tuotahan luulisi olevan helppo uskoa, ja kuitenkin siinä on enempi, kuin maailman viisas ja oppinut tietää. Usko vain se koko sydämmestäsi, niin sinulla on kaikki, kuin tarvitset, kuuluaksesi Jumalan valtakuntaan.

Mutta moni muuten hyvä ihminen tekee samoin, kuin opetuslapset tekivät, ja estää lapsia tulemasta vapahtajan Jesuksen tykö. He ajattelevat: mitä ne lapset ymmärtävät? Vaurastukoot ensin vähän vanhemmiksi ja lukekoot

katkismusta.

Katso, siitä sanoo Jesus vielä tänäkin päivänä raamatun sanoilla: ”sallikaa lasten tulla minun tyköni älkääkää kieltäkö heitä, sillä sen kaltaisten on Jumalan valtakunta!” – Ja niin se on. Jumalaa vapahtajaasi pitää sinun rakastaa aina siitä asti, kuin voit sopertaa hänen nimeänsä, jopa ihan siitä päivästä asti, jona tulit maailmaan. Ei pikku lapsi tiedä, minkä tähden pappi kasteessa panee vettä sen päähän, ja kuitenkin on Jumalan valtakunta jo sen oma.

Kuin, kasvat suureksi, tulee niin helposti paljon syntisiä ajatuksia sydämmeesi. Silloin on hyvä, jos Jesus on ollut lapsuutesi ystävä, sillä lapsuutensa ystäviä ei vähällä, eikä koskaan unhoteta.

Tapahtuu usein niinkin, että Jesus ottaa lapsia pois maan päältä, heidän vielä ollessaan pieniä. Silloin hän heitä ottaa taivaalliseen syliinsä, ja he saavat nojata hänen pyhää sydäntänsä vasten ijankaikkisesti. Onnelliset pikku lapset! Pitäisihän meidän, jotka jäämme tänne, iloita siitä eikä surra. Mutta ah, eikä ole niinkään helppo, kuin luulisi, antaa rakastansa Jesukselle. Silloin tuntuu usein siltä, kuin pakahtuisi koko sydämmemme. Mutta meidän ei pitäisi katsella alas pimeään hautaan, vaan pikemmin ylös Jumalan valoisaan taivaaseen. Miksipä tekisimme opetuslasten tavalla ja estäisimme lapsia pääsemästä Jesuksen syliin?

Mutta muistelkaamme nyt pikku Elisaa Olisipa merkillistä nähdä se lapsi. Me kysyisimme: Elisa, sanopas, miltä tuntui päästä Jesuksen syliin.

Ja silloin Elisa vastaisi: Etkö sitä tiedä? Eikö Jesus ole sinua ottanutkaan syliinsä silloin, kuin vielä olit pieni maan päällä?

Ei, Elisa, sanoisimme me. Onhan siitä jo hyvin pitkä aika, kuin Jesus eli ihmisten seassa.

Silloin Elisa hymyilisi enkelin tavalla ja sanoisi: Etkö tiedä, että Herramme ja vapahtajamme sanoi: ”missä kaksi tai kolme teistä kokoutuu minun nimeeni, siellä olen minä teidän keskellänne!” – Niin hän vielä tänäkin päivänä näkymättömänä liikkuu ihmisten keskellä ja puhuu heille pyhää sanaansa ja tarjoaa heille avointa syliänsä. Ja pikku lapsille sanoo hän vielä joka päivä: Tulkaa minun tyköni! Tulkaa Jumalan valtakuntaan!

Kyllä me tulemme, herra Jesus, me tulemme mielellämme, kun sinä otat meitä sinne vastaan!

LASTEN RUKOUS ISÄNMAAN EDESTÄ.

Ota suojahas, Luoja laupias,
Tämä kallis synnyinmaa!
Ain’ turvaa, varjele voimallas
Kotirantoa rauhaisaa!
Isän, äidin maa sekä meidänkin,
Tässä synnyimme, tässä kasvammekin.
Maan Luoja ja taivasten,
Ole Suomelle armoinen!

Sodan pauhut ja surmat suistele
Ja nälkä ja hallayöt,
Pois taudit ja turmiot poistele,
Pois vihan ja vainon työt!
Suo, Luoja, voimasi vahvistaa
Ain’ Suomen kansaa, hallitsijaa!
Sä suojahas, armohos
Meit’ aina sulkeos!

Olemme hennot kukkaset juur’ –
Mitä muuta me voimmekaan
Kuin etehes langeta, Luoja suur’,
Ja rukoilla Sua vaan?
Olet aina heikkojen uskallus;
Ole meille voima ja lohdutus,
Tuki, turva myös tiellämme!
Oi siunaa maatamme!

Ja suo meidän kasvaa, vahvistua
Aina suojaksi synnyinmaan!
Meit’ opeta hädäss’ ja onnessa
Isänmaatamme rakastamaan!
Isän, äidin maa sekä, meidänkin,
Tässä synnyimme, tässä kasvammekin.
Meit’ auta, oi Taivainen,
Kautta poikasi Jesuksen!

MUSTI.

Tuoll' liepeess' suuren hongikon
Lähellä kylää mökki on.
Kaks hyvää lasta armaineen
Siell' asui äitineen.

Nuo Kaarlo, Hilma olivat
Maan päällä lapset parhaimmat.
Ne köyhät oli pienoiset
Ja orvoiks' jäänehet.

Näkyipä hovi kaunoinen
Tuolt' yli metsäin, järven.
Siell' oli lapset kasvaneet
Ja suurest' eläneet.

Mut Jumal', isä ihmisten,
Tät' ei näe hyväks' lapsillen;
Hän antoi heidän koitella
Kurjuutta, puutetta.

Heilt' isä kuoli. Talokin
Veloista pian myytihin,
Ja äiti vihdoin torppaseen
Sai muuttaa lapsineen.

Tuo hurskas äiti, hyvillään
Hän lausui kesken köyhyyttään:
"Vaikk' isän meiltä kuolo vei,
Ei Luoja hylkää, ei!"

Hovissa suurest' elettiin,
Nyt puutett', tuskaa kärsittiin;
Tuo rikas naapur' armoton
Ja tily heille on.

Kuin kallis sentään verrattain
On mökin tunnon rauha vain,
Ja luja, harras usko sen
Rikkauteen verraten!

Viel' yhden näät sä toverin,
Nälkäinen vatsa silläkin,
Ja hampaat suussa välkähtää, -
On villakoira tää.

Tää vanha Musti hyvänen
On peru aikain entisten;
Hän kotoisin on Spanjasta,
Ties' äiti kertoa.

Sen näkikin jo turkistaan,
Kuin mörisi hän nurkassaan;
Mut miten Pohjolaan hän sai,
Ei kenkään tiennyt kai.

Kyll' oli vainen hänkin vaan
Voileipää syönyt aikoinaan,

Mut nyt hän tyytyi vähempään,
Mörisi näljissään.

Niin kauan, kuin sen voimat soi,
Hän metsämailta usein toi
Muassaan kotiin jäniksen
Tai teiren-poikasen.

Ja huiski häntää hyvillään,
Ja suutaan nuoli mielissään;
Kuin paisti valmiiks' saatihin,
Ties' saavans' Mustikin.

Mut vanhapa on Musti nyt
Ja jalat sen on jäykennyt,
Hämällä suutaan nuolla saa,
Kuin paistit katoaa.

Sen sijaan susi vihainen
Käy salaa häntä väijyillen,
Mut paistiks' tulla Musti hän
Ei näytä kärsivän.

Se loukkaa hänen arvoaan,
Ja liki jos käy susi vaan,
Sen kyllä pörhöiseks' saa pää,
Kuin Musti höyhentää.

Nyt Mustin ruoka niukall' on,
Mut tover' on hän verraton;
Hän seurass' ain' on lapsien
Näljissään möristen.

He nyppii hänen turkkiaan,
Hän silloin kättä nuolee vaan;
Sit' armahda, ken ilkeissään
Käy mökkiin pyrkimään.

Ja jos ties' Musti, että ken
On ollut paha lapsillen,
Hän kursaamatta niskahan
Käy häijyn veitikan.

Mut äiti park' on lohdu-ton,
Kun itse leivän puutteess' on
Ja näkee Mustin näljissään
Vanhoilla päivillään.

Ja vaikka kauan arvelee,
Ja vaikka sydän kirvelee,
Hän ottaa Mustin mukanaan
Ja lähtee kulkemaan.

Ja hoviin tultiin: "herrasen',
Mun koiraniko tahdotten?
Hän viisas on, mut leipäähän
Ei oo', mill' elätän."

Ja rikas herra hymähtää:
"No, koiran voin kyll' elättää,
Tuoss' saatte rahaa; tiehenne!
Muut' asiaako, he?"

Äit' itkein läksi kotiin nyt,
Ja lapset, yksin jätetyt,
Ovella tuvan nyhkyttää,
On sija Mustin tää.

"Itkusta, lapset, tau'otkaa,
Nyt Musti herran' elää saa,
Sen maito, puuro ruokan' on
Ja leipä hapaton."

Ja äiti vielä jatkoikin,
Kuin rapsutusta kuultihin
Ja tuttavata mörinää,
Ett' ... onko totta tää?

Se Musti on, jok' ilmaantuu,
Hän itse, eikä kukaan muu!
Voit, maidot jätti, päästäkseen
Kotihin vaivaiseen.

Niin, runsaat ruuat heitti hän
Ja herkut, hyvän elämän.
Ja palas' nälkään, puutteesen,
Köyhyyteen jällehen.

Uskollisuutens' tähden vaan
Hän laihaks' saattoi ruumistaan,
Ja ennen kärsi nälkää hän
Kuin jätti ystävän.

Ja lapset hyppi riemuissaan,
Ja Musti möris' iloissaan;
Mut silmäst' äiti kyynelen
Nyt pyyhkäs' lausuen:

"Pois, Musti, jälleen talohon
Sen luo, ken ostanut sun on.
Ei auta; hoviin jälleen vaan
Taas Musti saatetaan."

Mut Musti palas', takaisin
Hän kolme kertaa vietihin,
Sai leipää, selkääns' vuorottain;
Mut - *siell'* ei pysy vain.

Ja kuin hän kerran kolmannen
Taas raapi tuvan ovehen,
Koir' uskollinen tupahan
Toi leivän suussahan.

Ja lasten eteen vei sen, näin
Mielt' äidin niinkuin lepyttäin,
Ja lausuin: huolet' olkaa vaan!
Kyll' leipää hankitaan.

Nyt veet tul' äidin silmihin.
Hän heti läksi hovihin
Ja sanoi: "sekää rahat nää,
Mut meille Musti jää."

Mut kunpa rikas kuuli tän,
Niin heltyen näin lausui hän:
"Uskollisuutt' ei voita vain
Ei kullat maailmain."

Ja lausui vielä lisäksi:
"Nyt tulen teille hyväksi,
Nyt teille kultaa, ruokaa suon
Vaan Mustin tähden tuon."

Ja koissakos nyt riemuitaan,
Ja Musti möris' iloissaan;
Ja nyt on Musti päättänyt,
Ja satu loppui nyt.

RINALDO RINALDINI

ELI

ROSVOLIITTO.

Kolmenäytöksinen seikkailu. Ensimmäisessä näytöksessä kaksi kuvaelmaa.

Henkilöt:

Maisteri Bas, opettaja.
Rouva Streng, opettajatar,

Koulupoikia, jotka päättävät ruveta rosvoiksi:

Robert Friman	Rinaldo Rinaldini.
Kaarle Kronfelt	Kaarle Moor.
Frans Boström	Mazarino.
Frits Anckarström	Gronzalov.
Knut Seger	Lassemaiija.
Josef Forsberg	Musta Joonas.

Koulutyttöjä, edellisten sisaria, jotka rupeavat mustalaistytöiksi:

Augusta Friman	Esmeralda.
Sofia Kronfelt	Preciosa.
Maria Boström	Terzerola.
Lotta Anckarström	Tintomara.
Viktoria Seger	Kanonada.
Roosa Forsberg	Mogrebina.

Nimismies Black.

Talonpoikais-ukko ja talonpoik.-mummo.

Kerjäläispoika ja kerjäläistyttö.

Poliisimies.

Vanginkuljettaja.

Rosvoja ja mustalaistytöitä voi muuten olla kuinka monta hyvänsä, kunhan vain ottavat urheita ja merkillisiä nimiä, niin kuin Hirmu, Kerberos, Polyfemus, Xantippa, Viarda, Bobelina j. n. e. Seikkailut tapahtuvat ensin kaupungissa, sitte vähän matkan päässä maalla.

Ensimmäinen näytös.

Koulu.

Ensimmäinen kuvaelma.

Poikien kouluhuone.

Lomahetki, maisterin poissa ollessa. Pojat meluavat. **Seger** ja **Kronfelt** vetävät sormikoukkaa. **Boström** ja **Anckarström** lukevat ääneen Euklideesta läksyänsä. **Friman** lukee jotakin kirjaa, huomaamatta mitään muuta, ja **Forsberg** lukee hänen takaansa samaa kirjaa kovalla äänellä.

Forsberg (*lukien*). ”Sitte urhollinen Rinaldo Rinaldini meni Apenniini-vuorille, kutsui kokoon väkensä ja sanoi heille”... Oletteko hiljaa, pojat!

Boström. Lukekaammepas läksyämme.

Anckarström. Varo sormiasi, Josef. Muistatko, mitä maisteri lupasi, jos emme nyt osaa viidettä...

Forsberg. Minä todistan Euklideesta sinulle, että sinä olet pelkuri raukka. Kuule nyt! Sitte sanoi Rinaldo Rinaldini... (*Pojat meluavat.*) Oletteko hiljaa!

Friman. Mene tiehesi. Anna minun lukea.

Forsberg. Näin se sanoi, se urhollinen Rinaldo: Pojat, sanoi hän, meitä maailma vainooa, meidän täytyy vihata ihmisiä. Ruvetkaamme rosvoiksi!

Kronfelt ja **Seger**. Oikein sanottu, ihan oikein!

Forsberg (*lukien*). Mutta, sanoi Rinaldo, älkäämme ruvetko sellaisiksi rosvoiksi, jotka ryöstävät köyhiltä, ja tappavat viattomia. Se on halpamaista...

Kronfelt, **Seger** ja **Boström**. Niin, se olisi halpamaista. Mutta kuinka sitte kävi? Mitä hän vielä sanoi?

Forsberg (*lukien edelleen*). Ei, sanoi Rinaldo, me emme saa ryöstää muilta kuin rikkailta, jotka ovat anastaneet rikkautensa köyhiltä. Ja sitte me annamme saaliistamme osan köyhille. Sillä tavalla me jälleen tasoittelemme kaikki oikein maailmassa.

Kaikki pojat paitsi Friman. Sepä oli hyvin sanottu. Olipa se kelpo mies. Mitenkä sitte kävi?

Forsberg. No, hän sitte rupesi rosvoiksi... Pojat (*kuten äsken*). No, se oli hyvä.

Forsberg (*Frimanille*). Annas tänne kirja ja anna minun lukea. Sinä olet aina tuollainen jöröjukka, istut ja mietit vain yksinäsi. Mitä sinä mietit?

Friman. Minä aion ruveta rosvoksi.

Forsberg (*halveksivasti*). Sinäkö! Kyllä kai.

Friman (*ottaa häntä kiinni nutun kauluksesta*). Nauratko sinä minua?

Kronfelt. Heitä jo, Robert. Eihän hän kuitenkaan ole muuta kuin paikattu lapanen sinun käsissäsi. Tietäähän koko koulu, että sinä olet väkevin meistä kaikista.

Friman (*pudistelee Forsbergia*). Vai niin, tekeekö mielesi vielä nauramaan?

Forsberg. Anna minun olla. Nauroinko minä sinua?

Friman. Sinä nauroit, ja sen tähden minä työnnän sinut penkin alle. (*Kaataa hänet. Kaikki pojat Kokoutuvat ympärille. Samassa tulee maisteri.*)

Bas. Mitä nyt, veitikat? Mitä te tuolla lailla meluatte koulussa! Käykää paikoillette. Friman, tule tänne. Löitkö sinä Forsbergia?

Friman. Hän nauroi minua ja minä kaadoin hänet maahan.

Bas. Forsberg! Ärsytitkö sinä Frimania lyömään itseäsi?

Forsberg (*itkien*). Hyvä maisteri, viaton minä olen, ihan viaton, en minä tehnyt mitään.

Bas (*nipistää häntä korvasta*). Niin, niin, kyllä minä sinut tunnen... Aina sinä olet viaton... Menkää paikoillette. Olkaa toiste tappelematta koulussa. Tällä kertaa jääköön nyt sikseen. Ottakaas liitu käsille. Etteköhän nyt jo ole saaneet Euklidesta päähänne. Koko viikon on mennyt kaikki päin mäntyyn, eikä se kelpaa. Minä en suvaitse laiskistelemista. Anckarström, miten kuuluu viides väitelmä? (*Anckarström lukea änkyyttää ulkoa.*) Piirusta se, Boström. (*Boström piirustaa vallan nurin päin.*) Se on väärin. Näin se on. (*Piirustaa itse.*) Todista, Forsberg.

Forsberg (*tavoitellen sanoja*). Koska sivu AB on yhtä suuri kuin sivu BA ... ja sivu BA on yhtä suuri kuin AB...

Bas. Mitä tyhmyyksiä se on! Kronfelt!

Kronfelt (*tavoitellen hänkin*). Koska kulma ABC, ja kulma ABC on yhtä suuri...

Bas. ...kuin ABC? Et sinä näy päässeen sen pitemmälle mittaustieteessäsi. Seger!

Seger (*yhtä tavoitellen*). Koska ABC on yhtäkyllinen kolmio, ja kaikki sivut yhtäkyllisessä kolmiossa ovat yhtä suuret...

Bas. Vai niin. Kyllä sinä itse olet yhtäkyllinen kolmio, ja samanlaisia te näytte olevan kaikki tyyni. Todista, Friman! Sinä olet aina ennen ollut sukkela poika, vaikka nyt viime aikoina olet saanut kaikenlaisia hullutuksia päähäsi.

Friman. Minä en osaa läksyä.

Bas. Mitä uskallat..? Oletko sairas?

Friman. En. Minä en osaa läksyä, enkä huoli valehdella osaavani.

Bas. No, olkoonpa sinussa muuten mitä vikoja hyvänsä, niin et ainakaan valehtele, sen minä tiedän. Mutta läksysi sinun pitää osata. Sinä olet luokan ensimmäinen, sinä kaikkein vähimmin saat laiskutella.

Friman. Minä lupaan maanantaiksi lukea kaksinkertaisen läksyn ja osata kuin vettä.

Bas. Ei, hyvä herra, ei käy tinkiä läksyjänsä. Sensori ... tuo vitsat! (*Forsberg tuo vitsakimpun ja näyttää maisterin seljän takaa Frimanille pitkää nenää.*) Sano nyt heti, mitä olet tehnyt koko aamupäivän.

Friman. Lukenut minä olen ... mutta en läksyäni. (*Ojentaa kätensä lyötäväksi.*)

Bas (*paneepois vitsat*). Sinusta tulee joko tavattoman hyvä mies, Friman, tai tavattoman suuri konna. Sinun itsesi se on valittava, ja suokoon Jumala, että valitsisit sen, joka parempi on. Tällä kertaa annan sinulle anteeksi suoran puheesi tähden. Käy istumaan ja lue maanantaiksi kaksi läksyä. Forsberg ... mikä se kirja oli, jonka pistit penkin taa?

Forsberg (*viattoman tavalla*). Se oli kielioppi, herra maisteri. (*Lähehtää kirjan kulkemaan kädestä käteen.*)

Bas. Tuo tänne. Minä tahdon sen kirjan.

Forsberg (*tavoitellen*). Se ... se taisi pudota penkin alle. Joku lienee sen ottanut sieltä.

Bas (*ankarasti*). Tuokaa se tänne, sanon minä, olkoonpa se kellä hyvänsä. No? (*Kaikki pojat, paitsi Friman, nousevat ja näyttävät tyhjiä käsiään. Kirja putoaa lattiaan Segerin polvilta.*)

Bas (*tuimasti*). Tuokaa se tänne! Kyllä minä opetan teitä ilvehtimään koulussa.

Friman (*ottaa kirjan ja vie maisterille*). Herra maisteri, ei toisissa ole syytä. Minä se toin tämän kirjan kouluun ja siis minä yksin ansaitseen rangaistusta.

Bas (*avaa kirjan*). ”Rinaldo Rinaldini, kukistumaton, rosvojen päällikkö Apenniinein vuorilla.” – Pojat, mitä tämä on! Tämän tähden te siis olette koko viikon laimiin lyöneet läksyjänne – änkytelleet – vastanneet päin mäntyyn ja saaneet sormillenne, kaikki vain tuon vanhan kelvottoman ja tyhmän jutun tähden! Ennen minä olen saanut kunniaa kolmannelta luokasta; ei mikään muu luokka osannut niin hyvin. Nyt te tuotatte vain häpeää, sanon minä, ja mitenkähän vielä käyneekään kahden viikon päästä tutkinnossa? Laiskureja vetelyksiä teistä tulee; sitä ne romaanit opettavat. Ole vaiti, Friman; ei maksa vaivaa sinun ottaa syytä niskoillesi. Tänään on lauantai. Huomenna sunnuntaina iltapuolella on teidän kevätjuhlanne, jolloin koko koulu on lyömässä palloa Lukkarinmäellä.

Friman. Niin, lupasittehan...

Bas. Kyllä minä lupasin sinne teidätkin. Mutta kun tänään olette olleet sellaiset, ei siitä enää puhuttakaan. Te ette pääse kevätjuhlaan, vaan sen sijaan koko kolmas luokka marssii tänne koululle arestiin.

Friman. Minä pyydän, herra maisteri, määrätkää minut yksinäni arestiin, koska minä yksin olen syyllinen.

Bas. Koko luokka arestiin. Saammepahan nähdä, eikö läksy sitte suju paremmin. (*Menee.*)

Kronfelt (*kuin on vähä aikaa oltu hämmästyksissään vaiti*). Täytyykö olla menemättä kevätjuhlaan! Seger. Jossa on koko koulu leikkimässä!

Anckarström. Ja kaikki tyttökoulun tytöt tulevat katsomaan meidän pallon lyöntiämme!

Boström. Ja siellä on simaa ja piparkakkuja!

Kronfelt. Sen sijaan astua arestiin!

Seger. Koko koulu nauraa meille.

Anckarström. Neljäs luokka, joka niin ylvästelee, pääsee näyttämään meille pitkää nenää.

Boström. Kaikki tytöt pilkkaavat meitä.

Forsberg (*innoissaan*). Pojat! Meitä ihmiskunta vainoo! (*Avaa kirjan ja lukee.*) Ihmiset ovat meitä kohtaan olleet julmemmat kuin tiikerit. Haa, urholliset ritarit, meidän täytyy kostaa noille pedoille, jotka sanovat itseään ihmisiksi... Mitä minä sanon? Ihmisiäkö? Ei, pyövelejä he ovat, tyranneja ihmishaamussa! Meidän pitää mennä Apenniini-vuorille...

Kronfelt. Se on: Vasikkamäen kiviroykkiön luo, jonne on pari virstaa matkaa tai puoli kolmatta. Siellähän on kolo, jota sanotaan rosvoluolaksi.

Forsberg (*samalla äänellä*). Niin, urholliset ritarit, ihmiskunnan puolustajat, siellä me rupeamme.

Kaikki muut. Rosvoiksi! rosvoiksi!

Friman. Kello kolme iltapuolella.

Kaikki muut. Kello kolme, kello kolme.

(*Esirippu putoaa.*)

Toinen kuvaelma.

Tyttökoulu.

Lomahetki. Opettajatar on poissa. *Augusta Friman* syö riisirynejä. *Roosa Forsberg* huvikseen pureksii ja syö rihveliä. *Viktoria Seger* leikkelee paperinukkeja. *Fanny Boström* piirustaa. *Lotta Anckarström* ompelee. Kaikki kuuntelevat ja katselevat *Sofia Kronfeltiä*, joka näyttölee erästä kohtaa Preciosasta.

Sofia (*sanellen*).

Sun toivos taivahasen kiinnä,
Sä parhaan turvan saatkin siinä.

Ja sitte hän menee Alonson luo ja sanoo hänelle: antakaas kätenne, armollinen herra; minä näen siitä, että teidän rakkahin toivonne tulee täytetyksi. – Nuori ritari tietysti kiittää, ja katsoo häneen, niin hän katsoo häneen – näin – ja hän katsoo alas – näin – ja niiaa hyvin syvään – näin – ja sitte he riemuiten kantavat pois hänet, ja hän istuu kuin prinsessa valtaistuimella kukkaispuvussa.

Augusta. Ah, miten kaunista, niin kaunista!

Sofia. Ja sitte hän istuu yksinään kalliolla metsässä, ja kuu paistaa pitkäin puiden päällitse, ja silloin hän ajattelee nuorta ritaria ja näpähyttelee kitaraansa ja laulaa näin: Yksinäisyys eipä illoin...

Lotta. Älä laula, hyvä Sofia; rouva Streng saattaisi kuulla. Tiedäthän, että hän ei ole hyvillään siitä, että usein käymme teatterissa.

Sofia. Ja sitte, kuin Preciosa tulee linnaan ja uhkaa ampua mustalaispäällikköä – näin, puh! – mutta ei hän sentään ampunutkaan! – ja koko puisto oli valaistu ja linna paistoi kuin aurinko, ja silloin hän tunsu vanhempansa...

Roosa. Ah, miten kaunista, niin kaunista! Jospa olisin mustalaistyttö!

Augusta. Ja saisin joka päivä kävellä vihreässä metsässä ja katsella kuuta.

Lotta. Mitäpä siinä olisi huvia, siitä vain tulee nälkä.

Viktoria. Mutta kun saisi katsoa kättä!

Fanny. Ja soittaa kitaraa ja tanssia helistimien kanssa! Tottahan Preciosa osasi tanssia?

Sofia. Tietysti, kyllä hän osasi. Näin... Mutta ei muut osaa tanssia niin kuin mustalaistytöt. Tiedätkö, että ne raukat ovat kärsineet paljon vääryyttä ihmisiltä tuolla Espanjassa.

Lotta. En minä ole vielä kuullut, että sellaisista syistä tanssitaan.

Sofia. Kyllä - toivottomuuden pakosta. Ette usko, miten suloista on olla toivottomana. Mutta malttakaahan, nyt minä rupean viardaksi. Kas niin, nyt käykää lattialle piiriin istumaan. (*Tytöt istuutuvat.*) On pimeä yö. Pata on tässä tulella kiehumassa (*paneet ompelukorin lattialle*). Minä hämmennän pataa (*heilauttaa linjaalia*). Ja minä sanon (*karhealla äänellä*): Preciosa, sokuriseni, sommitteletko taaskin runoja kuulle? (*Tavallisella äänellään.*) Sitte minä näen Alonson ratsastaen tulevan kuutamassa. (*Taas karkealla äänellä.*) Ah, teidän armonne, miten meitä peljästyttite!

(*Viime sanain aikana tulee rouva Streng huomaamatta ja jää hetkiseksi kuuntelemaan.*)

Rouva Streng. Niinpä tosiaankin. (*Tytöt peljästyvät ja juoksevat paikoilleen.*) Johan teillä taas on ne teatterikujeenne mielessä. Hyvät lapset, joka asia ajallaan, leikki silloin, kuin sopii, ja vakavina ollaan, milloin sen aika on. Minä kuitenkin annan teille nyt tuon anteeksi, jos osaatte läksynne paremmin, kuin koko tällä viikolla olette osanneet. Ryhtykäämme nyt maantieteeseen. Boström... Mikä tämä meri on? (*Näyttää kartalta.*)

Fanny (*havahtuen*). Pohjois-tanssimeri.

Rouva Streng. Houritko sinä! Pohjois-tanssimeri!

Fanny (*hämillään*). Jäämeri, aioin minä sanoa.

Rouva Streng. Ja tuo suuri saari tuolla ylhäällä.

Fanny. Huippuvuoret.

Rouva Streng. Ja mikä on tämä maa tässä alhaalla, Friman?

Augusta (*havahtuen*). Preciosa.

Rouva Streng. Missä sinun ajatuksesi ovat? - No, Anckarström.

Lotta (*säikähtäen*). En minä ole häntä nähnyt, kun en ole käynyt teatterissa.

Rouva Streng. Mitä sinä et ole nähnyt. (*Lotta hieroo itkua.*) Käy istumaan. Mikä sen maan nimi on, joka on Jäämeren eteläpuolella, Seger?

Viktoria (*hypähtäen*). Espanja.

Rouva Streng. Sepä kummallista! Mikä kansa siellä asuu? Puolivilli kansa, joka käyttää pukiminaan eläinten taljoja ja oleksii teltoissa. Tietääkö kukaan?

Roosa (*hyvin iloisesti*). Siellä asuu mustalaisia.

Rouva Streng (*närkästyneesti*). Hm!... Siellä asuu lappalaisia ja lännempänä on Norja. Mutta tässä on pitkä maa Norjaa itäpuolella. Sieltä tuli se kuningas, joka ensin valloitti Suomen. Mikä hänen nimensä oli, Kronfelt?

Sofia (*hämillään*). Hänen nimensä oli ... Alonso.

Rouva Streng. Tyttö, mitä sinä ajattelet? Voiko kukaan Suomen lapsi koskaan unhottaa Ruotsia? Se kuningas oli Erik Pyhä, ja minua oikein hävettää, hyvät lapset, että olette niin kokonaan laimiin lyöneet historiaa ja maatiedettä. Ehkä ette muista sitäkään, mikä maa se on tässä tämän merenlahden itäpuolella.

Kaikki yhteen ääneen. Se on Suomi.

Rouva Streng. No, olipa aika hyvä, että sain edes yhden järkevän vastauksen. Te tiedätte, että suomalaisilla ja ruotsalaisilla on vanhimmista ajoista asti ollut keskenään liikeyhteyttä. Kuka se suomalainen noita oli, joka ennusti Ynglinga-suvun kukistumisen.

Kaikki yhteen ääneen. Viarda.

Rouva Streng. Viardako? Kuka se on? Tiedätkö te mitään muuta Viardasta? (*Kaikki ovat vaiti.*) Eikö kukaan tiedä mitään hänestä?

Roosa (*hämillään*). Kyllä, hän keitti puuroa...

Rouva Streng. Itselleen kaiketi vai mitenkä?

Roosa (*itkien*). Ei, vaan mustalaisille.

Fanny (*puolustautuen*). Hän osasi katsoa kättä, ja sen tähden me luulimme...

Rouva Streng. Hyvät tytöt, kyllä minulla on kärsivällisyys venyväinen kuin gummi, mutta katkeaa se sentään sekin viimein. Tässä te koko päivän vastaatte minulle vain tyhmyyksiä. Mitä hullutuksia te olettekaan saaneet päähänne? Jos tekisin oikein, pitäisi minun määrätä koko luokka istumaan laiskuudesta ja huomaamattomuudesta.

Sofia. Minun syyntä se on kaikki tyyni...

Rouva Streng. Hyvä, hyvä, Kronfelt; kyllä se on oikein, että tunnustat vikasi, mutta kaikki te ansaitsette rangaistusta. Minä tiedän, että olette iloinneet huomisesta kevätjuhlasta ja poikien leikeistä. Nyt rangaistukseksi ei kukaan teistä saa mennä sinne. Huomatkaa tarkoin: ei kukaan teistä saa mennä sinne. Ja kuin olemme maanantaina täällä koossa, niin toivoakseni te silloin osaatte läksynne paremmin. Hyvästi nyt tällä kertaa! (*Menee.*)

(*Tytöt hämillään yksikseen.*)

Augusta. Tässä nyt seisomme häpeissämme.

Viktoria. Eikä päästä näkemään kevätjuhlaa! Se on tosiaan surkeata!

Fanny. Puoli kaupunkia menee Lukkarinmäelle.

Roosa. Ja siellä on simaa ja piparkakkuja, ja kolmas luokka aikoo tarjota meille simakakkuja, sen kertoi, minulle veljeni.

Sofia. Enkä saa nähdä Robert Frimanin lyövän palloa. Minä kerran näin hänen lyövän niin korkealle, että palloa tuskin näkyikään enää.

Lotta. Ja, kaikkeen siihen on syyntä Preciosa. Olisipa parempi, ett' emme olisi koskaan kuulleet hänestä niin mitään.

Sofia. Kuulkaapas, tytöt! Preciosaa myöskin ihmiset syyttömästi vainosivat. Hänethän varastettiin pois vanhempiensa luota.

Roosa (*viattomasti*). Ah, jospa joku olisi niin hyvä, että varastaisi meidätkin pois. **Sofia.** Ei, hyvä lapsi, se on niin harvinaista meidän aikoinamme. Mutta meille on tehty hirveää vääryyttä.

Kaikki tytöt. Niin juuri, vääryyttä meille on tehty.

Sofia. Ja sen tähden mekin voisimme ruveta mustalaisiksi.

Viktoria. Ah, se olisi erittäin hauskaa!

Lotta. Mutta se ei käy päinsä. Rouva Streng ei suvaitse sellaista.

Sofia. Olemmeko me orjia? Emmekö ole vapaita kuin ilman linnut silloin, kuin on lupa koulusta.

Roosa. Mekö saisimme paljain jaloin juoksennella metsässä?

Fanny. Paljainko jaloin? Ei, siitä me emme huoli. Mutta leveälaitaiset olkihatut päässä.

Augusta. Ja laulellemme kuutamassa.

Roosa. Ah, juuri niin. Ruvetkaamme mustalaisiksi. Onhan meillä lupa koko iltapäivän.

Sofia. Rupeammeko? No niin, me rupeamme mustalaisiksi. Pukeudumme heti syötyämme. Sitte tulette minun luokseni ja sieltä menemme Vasikkamäelle.

Roosa. Mutta, hyvä Sofia, tottahan se on vain leikkiä, sillä muuten isä ja äiti pahastuisivat.

Sofia. Jos pahastuvat, niin saattavathan ryöstää pois meidät.

Viktoria. Ah, miten hauskaa siitä tulee!

Kaikki tytöt. Ah, miten hauskaa, miten hauskaa, nyt saa meidät viedä kuka hyvänsä!

Sofia. Tulkaa pois nyt. Syötyä siis tulette meille.

Kaikki tytöt. Ah, miten hauskaa, niin hauskaa!

(*Esirippu laskeutuu.*)

Toinen näytös.

Rosvoluola.

Metsämäki tien varrella, kaupungin ulkopuolella, ja kaupunki näkyy vähän matkan päässä. Vasemmalla on suuri kivi rosvoluolan ulkoseinänä. Katsoja tietää, että maantie käy oikean puolitse näyttämön seinän taitse.

Kaikki pojat, rosvoiksi pukeutuneina tekevät kivistä muuria rosvoluolan suulle. Rinaldo on vielä poissa.

Musta Joonas. Kas niin, rosvot, jo se saa riittää. Nyt levähdämme.

Mazarino. Mutta kapteeni käskee meidän tehdä muurin valmiiksi, että rosvoluola olisi turvattu.

Musta Joonas. Kapteeniko? Mikä kapteeni hän on. Me olemme vapaita kansalaisia, eikä kellään ole täällä oikeutta käskeä meitä.

Kaarle Moor. Kyllä Rinaldo on meidän kapteenimme ja hän on säätänyt lakeja rosvojoukolle. Varo itseäsi, jos rupeat kapinoimaan lakeja vastaan.

Musta Joonas. Mitä lakia? Emme me suvaitse mitään sellaisia. Me teemme, mitä vain tahdomme. Me olemme rosvoja, pojat, ja sen tähden meillä on oikeus kapinoida. Eikö ole, sanokaa? Jokaisella on oikeus sanoa vapaasti ajatuksensa, mutta ken sanoo muuta kuin minä, hän saa selkäänsä.

Lassemaija. Niin, kyllä se on niin, kuin Forsberg sanoo.

Musta Joonas. En minä ole Forsberg, tolvana, vaan Musta Joonas. Sinä, Seger, olet Lassemaija sen tähden, että sinun oikeastaan pitäisi pitääkin hameita. Sinä, Kronfelt, olet Kaarle Moor sen tähden, että olet aatelismies, ja sinä, Boström, olet Mazarino sen tähden, että et ole aatelismies. Sinä, Anckarström, olet Gonzalov sen tähden, että joku nimihän sinullakin pitää olla, ja Friman olkoon vain Rinaldo Rinaldinina, koskapa hän ensin toi sen kirjan kouluun. Mutta minä se teille, pojat, annoin nimenne ja näytin teille tien kunnian kukkuloille, tänne Vasikkamäen rosvoluolaan. Sen tähden minun pitäisi ollakin teidän kapteeninne.

Kaarle Moor. Sinäkö, pelkuri jänis! Jos vielä uskallat sanallakaan narrata joukkoamme kapinaan kapteenin poissa ollessa, niin minä nuoralla vedän sinut tuonne kuusen latvaan variksen pesän tasalle.

Musta Joonas (*peloissaan*). No, no, enhän minä mitään sano. Minä sanon vain, että me olemme vapaita rosvoja, ja... (*Kaarle Moor uhkaa häntä*) enhän minä sano mitään, en.

Mazarino. Älkää nyt siinä riidellä, vaan ennemmin laulakaamme uusi sankarilaulumme. (*Kaikki laulavat.*)

Rosvoliiton sankarilaulu.

Sävel: "Kulnev."

Nyt lähtään veikot retkellen!
Maailma onkin urhojen.
Edestä maineen, kunnian
Me taistelemme ainian.
Euklides jääköön ohjeineen,
Kiel'oppi nurkkaan sääntöineen.
Kornelius Nepos opettaa
Jotakin parempaa.

Me Roomaan, Roomaan kuljemme,
Me Cæsaria haemme.
Ja Hannibalin lailla me
Voitamme vastustajamme.
Leonidas on meidän mies,
Epaminondas elää ties,
Ja Aleksander Suureksi
Rinaldo kelpavi.

Kaarle Moor. Niin, taistella meidän täytyy, kumppanit, mutta ketä vastaan? Siinäpä se temppu onkin.

Gonzalov. On melkein liian pitkä matka astua tallustella Roomaan.

Mazarino (*käy istumaan ja ottaa esiin voileivän*). Minulle aina tulee nälkä tapellessa, ja sen tähden taitaa olla parempi syödä ensin vähän.

Lassemaija (*ottaa esiin maitopullon*). Niin, onpa oikein merkillistä, miten rosvoilla aina on nälkä ja jano.

Gonzalov. Hyvä Frans, annas minullekin pala.

Musta Joonas. Tuopas tänne maitoasi, Lassemaija. Rosvoilla on kaikki yhteistä, tiedän minä.

Mazarino (*Gonzaloville*). Tässä on sulle puoli voileivästä.

Lassemaija (*Mustalle Joonalle*). Minä en aio panna maitoani yhteiseksi kenenkään kanssa. Jos sinulla on nälkä, niin

ryöstä itsellesi syötävää.

(Kerjäläispoika tulee hiljakseen.)

Kerjäläispoika. Hyvät, armeliaat herrat, antakaa minulle roponen rahaa tai pala leipää.

Musta Joonas *(ottaen häneltä pussin.)* Sinäpä tulit juuri paraiksi. Tiedä, että me olemme rosvoja.

Kerjäläispoika. Hyvä, armelias herra, älä tee minulle pahaa. Minä kerään ruokaa sokealle isälleni.

Mazarino. Anna, Joonas, pojan olla rauhassa.

Musta Joonas *(kaataa pussista leipäpalaset).* Mitä sinä lörpöttelet? Rosvo ottaa, mitä vain saa. Kas, tuollaisia leivänkuoria vain! Uskallatko sinä tarjota tuollaista hiiren ruokaa kunniallisille rosvoille, hä?

Kaarle Moor. Etkö anna olla pojan pussin rauhassa?

Lassemajja. Joonas on oikeassa. Mitäpä muuta varten me olisimme rosvoja.

Mazarino. Hyi, sitte minä en enää huoli olla rosvona teidän kanssanne.

Gonzalov. En minäkään. Mutta tuossapa tulee Rinaldo.

Rinaldo *(rosvon puvussa, höyhentöyhtö hatussa).* Mitä minä näen? Kuka minun väestäni uskaltaa ryöstää mitään kerjäläispojalta?

Kaarle Moor. Musta Joonas se sitä tekee. Jos sinä sitä sallit, kapteeni, en minä enää huoli olla rosvojoukon palveluksessa.

Musta Joonas *(uhkamielisesti).* Minä olen rosvo ja teen siis, mitä tahdon.

Rinaldo *(ankarasti).* Mitä sinä uskallat puhua, mies? Etkö kuullut meidän lakejamme? Etkö tiedä, että on kuoleman rangaistus köyhän tai turvattoman ryöstämisestä? Millaisia konnia minulla on palveluksessani? Mutta kyllä minä karsin pois sellaisen rikkaruohon. Polvillesi heti, sinä Musta Joonas!

Musta Joonas *(polvillaan).* Armoa, herra kapteeni, armoa!

Rinaldo. Nouse ylös. Tällä kertaa saat armon, mutta en minä enää huoli sinusta meidän joukkoomme. Anna heti pojalle takaisin, mitä olet häneltä ottanut, ja mene sitte matkoihisi.

MustaJoonas *(kokoilee leipäpalaset.)* Heti, herra kapteeni. *(Mutisee itseksensä.)* Maltahan, kyllä sen saat maksaa. Minä sanon maisterille... *(Ääneen)* Hyvästi, suuri Rinaldo - suuri herra Aleksander Suuri! *(Menee.)*

Rinaldo. Etkö jo joudu tiehesi... *(Kerjäläispojalle)* Älä ole pahoillasi. Tästä saat hopearahan, muuta minulla ei ole tällä kertaa. Mutta kuin tulen rikkaaksi, saat palata ja silloin saat lisää.

Kerjäläispoika. Kiitoksia, hyvä, armollinen herra rosvo. Miten isä nyt tulee iloiseksi! Ja miten nämä rosvot ovat hyväntahtoisia! *(Menee.)*

Rinaldo. Ei, pojat, me olemme ihmiskunnan vapauttajia. Meidän täytyy puolustaa, viattomia. Meidän pitää sotia kaikkea vääryyttä vastaan, kuin tapahtuu maailmassa.

Kaarle Moor. Se on oikein, kapteeni. Neuvo vain meille, ketä vastaan saisimme taistella.

Rinaldo. Kyllä minä neuvon. Tuolla maantietä myöten ajaa eräs hirmuvaltias.

Mazarino. Haa, hirmuvaltias! Onpa hauska nähdä kerran sekin!

Lassemajja. Onko se jättiläinen? Eihän vain liene jättiläinen?

Gonzalov. Tai turkkilainen? Ihmissyöjä?

Rinaldo. Ei, talonpoika se vain on, tyyli ja häijy mies. Hän vie lanttuja kaupunkiin ja piiskaa hevostaan armottomasti. Äläpäs lyö hevostasi tuolla tavalla, sanoin minä; - sillä nähkääs, pojat, kyllä minäkin osaan sivaltaa, milloin tarvitaan, mutta lyödä sellaista laihaa ja uupunutta konia, joka tuskin jaksaa nostella jalkojaan, se on minusta hirmuvaltaisuutta. Arvatkaapa, mitä hän vastasi. Mitä se sinuun koskee? sanoi hän. Se on minun hevoseni, ja koska hän on ruvennut hevoseksi, niin hevonen sen pitää ollakin. Miksipä hän on ruvennut hevoseksi?

Kaarle Moor. Se on konnamaista. Häntä pitää rangaista rikoksestaan ihmiskuntaa kohtaan.

Rinaldo. Niin minäkin ajattelen. Tulkaa, pojat. Hänellä on iso ruoska, ja kyllä hän pitää puoliensa. Mutta sitä kunniakkaampi on sitte voittomme.

Gonzalov. Niin, tulkaa, ryöstäkäämme hänen lanttunsa. Meillä ei olekaan mitään ruokaa.

Lassemajja. Kyllä minä osaltani syön lanttuja.

Rinaldo. Kas, tuossa hän juuri ajaa ohitse. Tulkaa, pojat. *(Rosvot marssivat pois taistelujärjestyksessä, laulaen*

ensimmäistä värssyä sankarilaulusta.)

(Musta Joonas hiipii esiin kiven takaa.)

Musta Joonas. Olipa hyvä, että jäin tänne kivien taa piiloon ja kuulin kaikki tyyni. Taitavat ruveta ryöstämään talonpoikaa. Se heille käy kalliiksi. Nimismiehen asunnolle ei täältä ole pitkä matka. Minä juoksen sinne ja kerron hänelle, mitä he aikovat. Sitte minä menen ja kerron maisterille kaikki tyyni. Minä sanon, että he olivat äkeissään arestista ja että minä yksin olin maisterin puolella. Saavat sitte nähdä, mitä siitä tulee, että ajoivat minut pois seurastaan. Kuulehan! *(Melua kuuluu tieltä.)* Tuossa he jo palaavat. Minun pitää vielä vähän kuunnella, mitä he puhuvat. *(Peittäytyy kiven taa.)*

(Toiset pojat palaavat, kantaen lanttuja ja taluttaen talonpoikaa, jonka silmät on sidottu nenäliinalla ja kädet köytetty seljään taa.)

Rinaldo. Oikein, pojat, minä olen hyvin tyytyväinen teihin. Saimme tosin muutamia aimo sivalluksia, mutta me voitimme, vihollinen on vankina ja koko hänen leirinsä valloitettuna. Sotaneuvottelu nyt: mitä teemme vangille?

Lassemaija. Hirtetään, se on minun neuvoni.

Kaarle Moor. Ole sinä vaiti, Lassemaija, sinä menit ojaan piiloon siksi aikaa, kuin me muut hyökkäsimme viholliseen käsiksi. Me päästämme hänet vapaaksi, neuvon minä.

Gonzalov. Vähän selkäänsä tarvitsisi hän kuitenkin. Hän löi minua piiskan varrella pitkin selkää.

Mazarino. Vastaa, vanki: tahdotko selkääsi vai menetkö ennemmin hirteen?

Talonpoika. Perhana teidät sitokoon, pojan veitikat. Ettekö yhtään häpeä? Hyi, hyökätä ihmisten päälle maantiellä ja sitoa minut, Matti Matinpöika Leppäkoski, vaikka olen kuudennus ja kylänvanhin, ja viemässä kaupunkiin ihan omatekoisia talvilanttuja! Mitä olette te, kaalimadot, tehneet minun lantuilleni?

Mazarino. Tahdotko selkääsi vai menetkö hirteen?

Talonpoika. Minä teidät hirtän, minä, kunhan vain pääsen nimismiehen luo, te pannukakun popsijat, puuromyyrät, lemmon livekalat!

Rinaldo. Vaiti, vanki, äläkä ärsytä meitä. Sinua on rangaistu syystä kyllä, kun löit hevostasi kuin mikähän pahin julmuri. Mutta nyt olet vankina ja aseetonna; saat mennä nyt, olet vapaa. Emme me sodi voitettuja vihollisia vastaan. Mene nimismiehesi luo ja sano hänelle, että Rinaldo Rinaldini, ihmiskunnan vapauttaja, käy sotaa ainoastaan väkivaltaa ja vääryyttä vastaan. Kaarle Moor, taluta vanki maantielle ja anna hänelle takaisin kärrinsä, mutta hevonen päästä vapaaksi, menemään mihin tahtoo.

Talonpoika *(pois vietäessä.)* Ahti teidät liistaroikoon, te kirjatoukat, sylttykoivet, nahkiaiset, vaapukkamadot, kotihiiret, leivospedot...

Kaarle Moor *(vetäen häntä pois.)* Etkö lähde jo?

Talonpoika *(ponnistellen vastaan.)* ...te herasilmät, variksenvarpaat, jänönkäpälät, ruusuntulimmaisat, perunannuput *(näyttämön ulkopuolelta, kunnes ei enää kuulu)*, omenankuorijat, pöllöprinssit, lippujunkkarit, töhrystäjät, murjaanit...

Rinaldo. Murjaanit! Hah hah, mies parka antaa meille nimen joka lantusta, kuin häneltä otimme. Ripustakaa hänen piiskansa voiton merkiksi rosvoluolan suulle. Tulkaa, pojat, meidän pitää olla valmiit kestäämään piiritystä. Vahvistakaamme luola joka taholta. Onneksi meillä nyt on kyliksi muonaa. *(Menevät rosvoluolaan.)*

Musta Joonas *(hiipii esiin ja juoksee pois näyttämön poikki).* Onneksi minulla nyt on aika joukko kertomista!

(Kaikki tytöt tulevat mustalaispuvussa ja korit kädessä, laulaen:)

Mustalaistytöjen laulu.

(Sävel: "On mennyt aika vielä.")

Nyt lähtekäämme lehtoon,
Siell' on niin vilpoinen;
Varjoiseen viitakehtoon,
Siimekseen koivujen.
On mätäs istuimemme,
Ja lähde peilimme,
Ja pilvi purjehemme,
Täht' aurinkoisemme.

Iloisna vaellamme
Vihreessä lehdossa.
Meill' onhan kotinamme
Avara maailma.
Keveesti kiiruhdamme,
Olemme riemuiset.
On linnut veikkoinamme,

Siskoina kukkaset.

Preciosa. Hyvä, hyvä, reippaat mustalaistytöseni. Nyt lepäämme vähän aikaa tällä romantillisella Vasikkamäellä.
(*Käyvät istumaan.*)

Kanonada (*Mogrebinalle*). Hyvä Roosa, anna minulle vähän marjoistasi; minua niin väsyttää ja minulla on niin nälkä.

Mogrebina. En minä löytänyt muuta kuin kaksi vanhaa kurtistunutta karpaloa, mutta tässä saat nekin. Muuten minä sanon sinulle, Fanny, että minun nimeni ei nyt ole Roosa, vaan Mogrebina.

Kanonada. Niin, tosiaankin. Sinä olet Murrebina ja minä olen Kanonada. Puh!

Esmeralda. Sinä, Lotta, olet Tintomara...

Tintomara. Hyi, en minä huoli sellaisesta nimestä.

Esmeralda. Pidä sinä vain se, Tintoseni, niin jätämme pois tuon rumemman loppupuolen. Viktoria Seger on Terzerola, se kuuluu siltä kuin pih, pah, puh! Minä olen Esmeralda ja minulla pitäisi olla muassa vuohi. Minä olisin ottanutkin mukaan vanhan tallipässimme, mutta se on niin pahan halukas päkkäämään.

Tinto. Sofia Kronfelt on Preciosa. Hänen pitää ruveta meidän apetissaksemme.

Preciosa. Ei, ei apetissaksi...

Esmeralda. No, miksi meidän sitte pitää sanoa sinua? Eihän sovi sinua kuitenkaan sanoa kapteeniksi eikä kapteenittareksi.

Preciosa. Ei, ei se sovikaan, ei lainkaan. Olkoon sitte apetissa. No, lapset, mitä nyt teemme?

Kanonada. Minun luullakseni me lähdemme takaisin kotiin. Minulla on niin nälkä.

Tinto. Ja minua niin pelottaa täällä salolla. Varmaankin täällä asuskelee rosvoja.

Esmeralda. Sepä olisi hauskaa, jos saisimme nähdä rosvoja! Ja jos ne sitte ryöstäisivät meidät ja veisivät pois! Sitähän usein tapahtuu mustalaistytöille.

Mogrebina. Ei, nyt minä en enää uskalla olla täällä. Ne varmaan tappaisivat meidät ja paistaisivat meidän sydämmemme hehkuvilla hiilillä, kuten sadussa kerrotaan...

Kanonada. Ja haukkaisivat meiltä pois nimettömän sormen, ja sitte lennettäisiin suuren vesikorvon taa.

Esmeralda. Älä tuollaisia usko. He veisivät meidät kultalinnaan metsään. Siellä Preciosa korotettaisiin kuningattareksi, ja me muut pääsisimme prinsessoiksi.

Preciosa. Ja kuivaneiden karpaloiden sijasta me söisimme kultaomenia hopeatarrikeilta. Sitte me katsoisimme heiltä kättä... Mutta tuossa tulee jokin olento...

Terzerola. Täällä on olentoja metsässä!

(*Kerjäläistyttö tulee hitaasti.*)

Kerjäläistyttö. Hyvät, armeliaat pikku neitiset ja mamselit, antakaa minulle vähä rahaa, minä olen menossa kaupunkiin ostamaan itselleni katkismusta.

Preciosa. Tules tänne. Etkö katsota kättäsi?

Tyttö. En, minä tahtoisin vain rahaa.

Preciosa. Me olemme mustalaistytöjä ja sen tähden meidän pitää saada katsoa kättäsi ja ennustaa sinulle. Kas niin, anna nyt kätesi, se maksaa vain yhden kultakolikon.

Tyttö. Hyvä, armelias neiti, ei minulla ole yhtäkään kolikkoa.

Preciosa. Samapa se, kyllä minä köyhille teen sen maksuttakin. Katsotaanpas... Tässä on suuri viiva ja se piilottuu pienien keskeen. Se merkitsee, että sinä olet prinsessa, vaikka nyt oletkin kerjäläisen valepuvussa.

Tyttö. Olenko minä prinsessa?

Esmeralda. Niin, hyvä lapsi, tietysti sinä olet se. Etkö kuullut, että Preciosa niin sanoi?

Preciosa. Ja tuo pitkä, pitkä viiva merkitsee, että prinssi tai kuningas rakastaa sinua ja kerran tekee sinut kuningattareksi...

Tinto. Niin, ehkäpä keisarinnaksikin.

Tyttö. Tuleeko minusta keisarinna? No, silloinpa tädin silmät suurenevät. Tuossapa täti tuleekin.

Talonpoikais-mummo (*tulee*). Siinä sinä vetelehdit, laiska tyttö, etkä riennä kaupunkiin! Onko sinulla aikaa siinä

seisoa laiskottelemassa keskellä päivää?

Tyttö. Täti, täti, nuo sanovat, että minä olen prinsessa!

Mummo (*äkäisesti*). Mitä sinä loruat?

Esmeralda. Niin, Preciosa, meidän apetissamme, sanoi, että hän on prinsessa, vaikka hän nyt on kerjäläistyön valejussaan.

Mogrebina. Niin, ettekö ole lukenut Cendrillonia?

Tyttö. Ja kun kuningas rakastaa minua, tekee hän minut keisarinnaksi.

Mummo. Mitä nyt vielä? Keisarinnaksiko?

Kanonada. Niin, kyllä sellaista on ennenkin nähty.

Preciosa. Antakaapas tänne kätenne, hyvä mummo, niin minä ennustan teillekin.

Mummo. Tämöpä hullua. Te muka olette olevinanne tattarilaisia, arvaan minä. Tuollaisia mieronkiertäjiä! Moista häijyä joukkiota! Ne juuri keväällä varastivat minun paraan kanani. Ja yksi siitä joukkiosta sai mustassa patsaassa selkäänsä kaksi viikkoa sitte. Ja tekö olisitte sellaisia tattarilaisia, te? (*Tytöt katsovat peloissaan toinen toiseensa*).

Terzerola. No, hyvä mummo, mehän vain olemme olevinamme...

Tinto. Niin, näet tehän, se on vain leikkiä.

Mummo. Kaunista leikkiä tosiaankin! Eikö herraslapsilla ole mitään muuta tekemistä kuin pukeutua mustalaisiksi ja mieronkiertäjiksi ja uskotella köyhäin lapsille sellaisia hullutuksia prinsessoista ja keisarinnoista? Tiedättekö, mitä minä sanoisin teille, jos olisin teidän äitinne?

Preciosa (*uhkamielisesti*). Kyllä, että te olette yksinkertainen vanha mummo, joka ette yhtään ymmärrä romantillisuutta...

Mummo. Eipäs, vaan minä sanoisin: kas niin, pian takaisin kotiinne, ja sitte kouluun, te laiskat, tyhmät lapset! Lukekaa läksyjänne ja ommelkaa ompelusiänne, niin teistä tulee ihmisiä, älkääkä juoksennelko pitkin maanteitä ilvehtimässä sellaista, joka voisi tuottaa nimismiehen vastuuksenne ja raudat käsiinne ja jalkoihinne. Niin minä sanoisin. Ja hyvästi nyt. Tule pois Stiina. (*He menevät.*)

(*Tytöt istuvat vähän aikaa hämillään ja vaiti.*)

Tinto. Nimismies! mutta sehän on hirmuista!

Kanonada. Raudat! Se on kauheata!

Mogrebina. Ei, minä lähden kotiin isän ja äidin luo.

Terzerola. Minä myös.

Tinto ja Kanonada. Me lähdemme myös.

Esmeralda. Mitä sinä arvelet, Preciosa?

Preciosa. No, voitteko ollakin niin tyhmiä, että annatte itseänne yksinkertaisen mummon säikyttää.

Kaikki muut. Ei, me lähdemme kotiin. Nyt heti.

(*Täll' aikaa tulee rosvojoukko heidän taaksensa ja asettuu vartioimaan kaikkia poismenoteitä.*)

Rinaldo. Kuka siellä? Täältä ei kukaan pääse pois.

Kaikki tytöt (*peittäen käsillään kasvonsa.*) Rosvoja! rosvoja!

Rinaldo. Kuka uskaltaa passitta ja tunnussanatta tulla peljättävän Rinaldo Rinaldinin alueelle Apenniinein vuoristoon?

Tytöt (*kasvot peitossa.*) Armoa, armoa, herra rosvo! Emme me koskaan enää toiste tule. Lähtekäämme nyt kotiin isän ja äidin luo!

Rinaldo. Kaarle Moor, Gonzalov, Mazarino, Lassemaiija, vartioikaa vankeja ja katsokaa, ett' ei kukaan pääse pois! Sotaoikeus tuomitsee heidät.

(*Näytös päättyy siten, että mustalaistyöt laskeutuvat polvilleen ja rosvoit uhkaavat aseillaan heitä. Esirippu laskeutuu*)

Kolmas näytös.

Laki ja vapaus.

Sama metsämäki kuin toisessa näytöksessä. Mustalaiset istuvat piirissä padan ympärillä, jossa Esmeralda keittää lanttuja rosvoille. Preciosa vähän etäämpänä kalliolla laulaa, säestäen kitarallansa. Kaarle Moor ja Lassemaiija vartioivat kumpikin puolellansa. Aurinko laskeutuu metsämäen taa, tehden kaikki punaiselta hohtavaksi.

Kuutamolaulu.

Yksinäisyys eipä illoin
Mulle ikävyyttä tuo:
Ukko kun mua katsoo silloin,
Säteitänsä minuun luo.

(Tämän värssyn aikana tulee kuu ukkoineen hiljaa esiin vuoren takaa.)

Kanonada. Mitä hän nyt laulaa tuolla?

Mogrebina. Hän laulaa, että kuun ukko katselee häntä. Eikö se ole hirmuisen kaunista?

Kanonada. Mutta, hyvä Roosa, eihän nyt voi olla kuutamo kirkkaalla päivällä. Ei aurinko vielä ole oikein laskeunut.

Mogrebina. Niin, näetkös. Preciosa ei voi olla oikea Preciosa, jos ei laula kuulle. Ja kun me emme voineet odottaa kuun tuloa oikeaan aikaansa, käski Rinaldo sitä paistamaan pari tuntia aikaisemmin.

Kanonada. Niin, nyt minä sen ymmärrän. Mutta hiljaa nyt, hän alkaa taas laulaa.

Preciosa *(laulaa).*

Kuu se kuiskaa: tyttö kulta,
Tule luoksein tanssimaan!
Hyvän hyppypaikan multa
Saatkin, riennä joutuisaan!

Terzerola. Kuulehan, Tinto, minulla on niin kova nälkä.

Tinto. Olehan hiljaa, niin saat kuulla. Kuun ukko pyysi Preciosaa tanssimaan. Mitähän hän vastaa?

Preciosa *(laulaa).*

En voi tulla; tiedätkö sa,
Mik' on huoli rinnassa:
Vankina nyt Preciosa,
On Rinaldon linnassa.

(Kuu katoaa.)

Kanonada. Niin, kyllä on kauheata vankina olla rosvojen luona.

Mogrebina. Älä ole milläsikään, Fanny. Preciosa on vain olevinaan. Kyllä hän tietää, että Rinaldo on Robert Friman, ja tuossa seisoo hänen oma veljensä Kaarle Kronfelt, ja tuossa seisoo pelkuri Knut Seger, jota he nyt sanovat Lassemaiijaksi. Aimo rosvoja, joita muka oikein pitää peljätäkin!

Tinto. Niin, tiedäpäs, kyllä minä ensin peljästyinkin aika lailla; oikein sydämmeni hypähti. Mutta kuin sitte tunsimme omat veljemme...

Terzerola. Silloin Preciosa ja Esmeralda tahtoivat leikkiä leikin loppuun asti.

Tinto. Meidän olisi kuitenkin pitänyt pyytää lupa rouva Strengiltä. Minulta ei lähde mielestä tuo, mitä se mummo puhui nimismiehestä ja raudoista. Jospa olisimme kunnialla jälleen koulussa!

Esmeralda *(karhealla äänellä.)* Preciosa, sokuriseni, sepitsetkö taaskin lauluja kuulle? Tule, lapseni! Lantut ovat jo valmiit.

Lassemaiija *(tullen lähemmäksi.)* Kas, se minuakin miellyttää.

Kaarle Moor. Seiso paikoillasi, Lassemaiija, jos henkeäsi rakastat. Etkö muista kapteenin käskyä?

Lassemaiija. Hyvät tytöt, antakaa vähä minullekin!

Preciosa *(tultuaan alas.)* Malttakaas, tytöt. Minä lauloin kuulle, nyt on teidän vuoronne ja velvollisuutenne laulaa auringolle.

Tinto. Niin, saatammepa laulaa sill' aikaa, kuin lantut jäähtyvät.

Lassemaiija *(hiipii esiin, sieppaa muiden huomaamatta yhden lantun sapelinsa kärkeen ja polttaa kuumalla lantulla suunsa.)* Oi-voi-vooi!

Kaarle Moor. Varo itseäsi, kapteeni tulee! (*Lassemajja pistää lantun nuttunsa alle, mutta se polttaa sielläkin.*)

(*Rinaldo tulee ja jäljestä Gonzalov ja Mazarino.*)

Rinaldo. Mitä melua täällä on? Jos vangit rupeavat kapinoimaan, niin ampukaa heidät siihen paikkaan.

Preciosa. Ei tarvista, kapteeni. Me vain laulamme laulun auringolle...

Tinto. Sill' aikaa, kuin lantut jäähtyvät.

Rinaldo. Olkoon menneeksi, minä sallin, ja me laulamme mukaan.

Aurinkolaulu.

(*Sävel: "Preciosasta".*)

Aurinko nyt
On ylennyt...

Tinto (*keskeyttäen*). Ei, ei se nyt nouse, vaan laskeutuu.

Preciosa. Oh, ole sinä vaiti, sama se ihan on, nouseeko se vaiko laskeutuu. Mutta nyt sotkeutui laulumme. Meidän pitää alkaa alusta uudestaan.

Nyt aurinko
Laskepi jo
Ja sammuvi pilvien taa.
Ja vuori, maa
Nyt ruskottaa,
Yön tuloa ilmoittaa.

Kun tähtönen
Taas tuikkaen
Jo taivaalle pilkuttaa,
Niin metsähän
Me lähtähän
Ja seuraamme Preciosaa^[1].

[1] Huom.! Kaikki rosvot laulavat: Ja seuraamme Rinaldoa.

Preciosa. Hyvää yötä, rosvot. Tulkaa, tytöt, nyt lähdemme kotiin.

Rinaldo. Ah, unhotathan, kaunis Preciosa, että olet minun vankinani. Etkö tahtoisi syödä näitä lanttuherkkuja minun ja joukkoni kanssa?

Preciosa. En, kiitoksia, Rinaldo. Aurinko jo laskeutuu, ja meidän pitää joutua kotiin.

Kanonada. Tulkaa, rosvot, niin me mustalaistytöt seuraamme teitä. Ei kukaan saa sanoa meistä, että me olemme jättäneet reippaat mustalaistytöt suojeluksetta.

Kaarle Moor. Varsinkaan, jos he tapaavat tiellä neljännen luokan.

Mazarino. Tai talonpojan, jonka me ryöstimme.

Gonzalov. Tai nimismiehen.

Esmeralda. Oh, kyllä me pidämme huolen itsestämme. Hyvää yötä, hyvää yötä nyt.

Kanonada. Ei, hyvät pojat, tulkaa te myös, minä niin hirveästi pelkään nimismiestä.

Preciosa. Mitä me huolimme nimismiehestä! Tulkaa pois vain!

(*He asettuvat marssijärjestykseen lähtemään. Samassa astuu sisään nimismies Black, jäljessä talonpoika-ukko ja vanginkuljettaja, sekä asettuu pois lähtevien eteen.*)

Nimismies. Seis vähän. Minulla on myös jotain sanomista tästä asiasta.

Kanonada (*perin peloissaan.*) Nimismies tulee!

Mogrebina. Juoskaa, tytöt, pian pois!

Lassemajja. Juoskaa, pojat! Nimismies tulee!

Rinaldo (*Kaarle Moorille.*) Joudu nyt, vie pian kaikki väkemme rosvoluolaan, minä sen aikaa viivyttelen nimismiestä. Meidän pitää puolustautua viimeiseen veripisaraan asti. (*Kaarle Moor työntää edellään kaikki luolaan, paitsi Lassemajjaa, joka piillottuu kiven taa.*)

Rinaldo (*nimismiehelle*). Kuka uskaltaa uhata Rinaldo Rinaldina täällä hänen omalla alueellaan?

Nimismies. Kyllä sitä minä teen, nimismies ja toimitusvouti Simo Black. Mitä sinä tässä toimittelet, hyvä herra? Kyllä minä opetan sinut hätyyttämään ihmisiä vallan-maantiellä! Tiedätkö, mitä minä nyt aion tehdä?

Rinaldo. En, mutta olisipa tuota hauska kuulla.

Nimismies. Niin, minä aion nyt viedä sinut ja muut vekkulit suoraa päätä putkaan. Totta totisesti yksi onkin tuossa kiven takana. (*Vetää korvasta Lassemajjan esiin.*) Tule pois, myyrä, niin näemme, minkä näköinen sinä oikeastaan olet.

Lassemajja. Ai-ai ... päästäkää, ei minussa ole yhtään syytä; Rinaldo se on syy kaikkeen.

Nimismies. Vanginkuljettaja, pistäppä tuo pojan naskali tyhjään lanttusäkkiin.

Rinaldo (*sivaltaa sapelinsa ja vapauttaa Lassemajjan.*) Älkää koskeko minun väkeeni, sanon minä... Kas niin... Luolaan sinä, Lassemajja, ja lykkää sitte syy Rinaldon niskoilille, jos sinua vielä haluttaa. Hyvästi, poliisi! (*Peräytyy Lassemajjan jäljestä luolaan.*)

Nimismies. Ota kiinni! Ota kiinni!... Mihin hän hävisikään tähän kivien väliin?

Talonpoika (*huomaa piiskansa luolan suulta ja ottaa sen alas.*) Katsohan vain, tästä minä löydän ihan omatekoisen ruoskani! Te palsternakat, porkkanat, kalalokit, männynkävyt, vekkulit, suppupaarmat, kivennuoliaiset, sopulit...

Kaarle Moor (*kalliolta*). Mitkä vielä? Onko sinulla nälkä ukko? Etkö tahdo lanttua?

Talonpoika. Muurahaisnielijät, vasikantanssit...

Nimismies. Pitäkää pienempää suuta, hyvä isä. Ja te, siellä sisällä, antaudutteko hyvällä vai mitä?

Kaarle Moor. Emme.

Nimismies. Sittepä minun täytyy käyttää väkivaltaa.

Kaarle Moor (*jännittää jousensa.*) Kuka hyvänsä tulee lähelle, sen minä ammun.

Nimismies (*peräytyy*). Miten hurjia pahuksia! Vanginkuljettaja, tuo tänne suuri paloruisku ja komenna kuusi miestä pumppuamaan vettä noiden päälle!

Kanonada (*luolassa*). Hyvä Robert, lähtekäämme kotiin, minua pelottaa niin hirveästi.

Tinto (*luolassa*). Tämä on hirmuista. Tulkaa, niin menemme pyytämään armoa.

Lassemajja (*luolassa*). Niin, tulkaa pyytämään armoa! (*Hälinää ja kiistaa luolassa.*)

Nimismies. Minä annan armon teille kaikille, te saatte kaikki mennä kotiinne, mutta ainoastaan sillä ehdolla, että luovutte johtajastanne ja annatte hänet minulle.

Rinaldo (*kalliolta*). Kuuletteko, rosvot ja mustalaistytöt? Te saatte kaikki armon ja anteeksi ja saatte mennä kotiinne, jos vain luovutte minusta ja annatte minut viholliselle. (*Hälinää luolassa. Kuuluu huutoja: ei, ei!*)

Kaarle Moor (*kalliolta*^[2]). Me rosvot emme koskaan luovu johtajastamme. Me olemme vannoneet uskollisuutta hänen lipullensa ja me pysymme hänelle uskollisina viimeiseen veripisaraan asti.

[2] Huom.! Kalliolle nousee vain yksi kerrassaan silloin, kuin toinen aina laskeutuu pois.

Preciosa (*kalliolta*). Me mustalaistytöt emme koskaan hylkää ystävää hädässä. Kurjan kurjaa on kavaltaa toista itsensä pelastukseksi.

Nimismies. Vai niin, vai niin, silläkö tavalla? Se on hyvin sanottu, lapset; tuosta minä pidän. Valaansa ja esivaltaansa ei saa koskaan pettää. Eikä koskaan saa pettää ystävänsä hädässä. Uskollinen sydän on paljon parempi kuin mikään muu maailmassa.

Preciosa. Rinaldon pitää päästä vapaaksi ensinnä meistä kaikista.

Nimismies. Rinaldo pääsee vapaaksi ja te kaikki. Tulkaa nyt vain ulos ja olkaamme hyvät ystävät.

Preciosa. Jospa te petätte meitä?

Rinaldo (*tulee ulos.*) Ei, Preciosa, ei hän saata pettää meitä. Tässä minä olen. Nyt saatte ottaa minut, jos sydämenne sallii sitä tehdä.

Nimismies. En minä petä teitä. Kaikki olette vapaat. (*Rosvot ja mustalaistytöt tulevat kaikki ulos.*) Mutta yksi asia minun pitää sanoa teille, pojat, koska te sanotte itseänne rosvoiksi. Paljo vääryyttä voi tapahtua täällä maailmassa, mutta ei kellään ole lupaa ruveta tasoittelemaan sitä väkivallalla eikä oman päänsä mukaan. Se on jätettävä *Jain* asiaksi, ja lakia on toteltava vapaasta tahdosta, sillä laki on oikea. Mutta laki sanoo, että kukaan ei saa ryöstää toiselta hänen omaisuuttansa. Sanokaas, oliko oikein, että otitte talonpojalta hänen lanttunsa?

Talonpoika (*mutisten*). Te, sen retiisit...

Nimismies. Ei, olkaa te vaiti, ukko, ja antakaa poikain vastata. Oliko oikein ottaa talonpojalta hänen omaisuuttansa?

Kaarle Moor (*hämillään*). Kun hän piiskasi hevostaan...

Rinaldo. Ei, pojat; hevonen on ihan eri asia. Kun oikein ajattelen, mitenkä olemme käyttäytyneet, niin emmepä ole olleet paljon paremmat oikeita varkaita.

Kaikki rosvot. Varkaita! Hyi!

Rinaldo. Niin se on, vaikka käytimme urhollisempaa nimeä. Tästä saatte minun kelloni, ukko. Tyydyttekö siihen maksuun lantuistanne?

Kaikki rosvot. Niin tässä saatte kaikki kellomme ja kaikki rahamme.

Preciosa. Ja tästä saatte minun sormukseni.

Kaikki tytöt. Niin, saatte meidänkin sormuksemme.

Talonpoika. Kiitos, kiitos. Enpä totisesti ole ennen nähnyt moisia rosvoja.

Nimismies. Hyvä, hyvä, se on oikein, niin pitääkin aina sovittaa rikoksensa. Mutta pitäkää te vain kellonne ja sormuksenne. Ukko saa ne lantut, jotka vielä on jäljellä, ja loput saatte hänelle maksaa huomenna kaupungissa. Kuulkaas, lapset, mitähän luulette opettajanne sanovan tällaisista vehkeistä?

Kaarle Moor. Meistä tuntui olevan väärin saada arestia huomenna kevätjuhlan ajaksi, ja siitä me uhalla rupesimme rosvoiksi. Vapaita me tahdoimme olla. Vapaus, se on sentään jotain, se.

Esmeralda. Niin, meistä tuntui olevan väärin, että kiellettiin menemästä katsomaan kevätjuhlaa, sen tähden me uhalla rupesimme mustalaisiksi.

Nimismies. Etteköhän ehkä ollut ansainneetkin rangaistustanne?

Rinaldo. Kyllä me sen hyvinkin ansaitsimme. Olimmehan koko viikon olleet huolimattomat läksyistämme.

Preciosa. Ihan samoin mekin.

Nimismies. No, mitä te nyt aiotte tehdä? (*Kaikki ovat vaiti.*) Minun mielestäni *ei kukaan ole todella vapaa muu kuin se, joka vapaasta tahdosta taipuu lain alaisuuteen.*

Rinaldo. Kyllähän se on niin, mutta...

Kaarle Moor (*huoaten*). Mutta olla huomenna poissa kevätjuhlasta... Kas, tuossa tulee Musta Joonas.

Musta Joonas (*tulee hyvin hämillään.*) Hyvää iltaa. Minä luulin rosvojutun olevan jo lopussa.

Mogrebina. Missä sinä olet ollut niin kauan, Josef? (*Nimismiehelle*) Se on minun veljeni Josef, vaikka he nyt sanovat häntä Mustaksi Joonakseksi.

Musta Joonas. Se on niin, että - että - että minä kävin maisteri Basin luona, ja hän käski minua tulemaan tänne.

Rinaldo (*katkerasti*). Vai olit sinä maisterin luona?

Musta Joonas. En minä sille mitään voi. Älä nyt rupea tappelemaan, Robert. Luuletko minun tulleen tänne vapaasta tahdosta?

Rinaldo. Mitä sinulla oli asiaa maisterille?

Musta Joonas. Se oli niin, että - sinä et saa nyt suuttua, Robert! - minä menin maisterin luo ja sanoin: nyt ne ovat Vasikkamäellä rosvosilla ja ryöstivät ohi ajavan talonpojan, sanoin minä...

Kaarle Moor. Kavaltaja!

Rinaldo. Vaiti siinä, anna hänen kertoa. No, mitä sanoi maisteri?

Musta Joonas. Niin tuota - silloin maisteri ajoi minut ulos ja sanoi: etkö häpeä kannella kumppaneistasi? Tiedäthän, että minä en koskaan kärsi kantelemista koulussa. Mene heti pyytämään kumppaneiltasi anteeksi, sanoi hän; muuten ole valmis ottamaan huomenna selkääsi.

Rinaldo. Kuuletteko, pojat, eikö maisteri tehnyt oikein hyvästi! Ja me kun luulimme kärsineemme vääryyttä häneltä.

Kaarle Moor. Me olemme käyttäytyneet oikein sopimattomasti ja tyhmästi. Jättää läksyt lukematta!

Mazarino. Kun meillä on niin hyvä opettaja.

Gonzalov. Ja siitä kiitokseksi olemme tuottaneet hänelle vain huolia.

Lassemajja. Kyllä tuo oli tyhmää, että maisteri sai tietää mitään koko asiasta.

Rinaldo. Ole vaiti. Me ansaitsimme tulla ammutuksi jok' ainoa. Me olemme nousseet kapinaan oikeaa päällikköämme vastaan. Mutta sitä ei pidä enää vast' edes tapahtuman niin totta, kuin minä nyt olen Rinaldo ja teidän kapteeninne.

Herra armahtakoon sitä, joka ei täst' edes osaa Euklidesta kuin vettä eikä tottele maisterin pienintäkin viittausta. Ken ei sitä tee, hänet minä Rinaldo kyllä opetan.

Kaikki rosvot. Niin, niin!

Musta Joonas. Sitte kävin minä myöskin rouva Strengin luona...

Preciosa. Kävitkö sinä rouva Strengin luona?

Musta Joonas. Kävin kyllä. Tytöt juoksentelevat pitkin maantietä ja ovat pukeutuneet mustalaisiksi, sanoin minä.

Mogrebina. Hyi sinuasi, etkö häpeä, Josef.

Musta Joonas. Minun pitää kertoa teille kaikki tyyni, muuten en tohdi huomenna tulla kouluun. Rouva Streng pahastui niin, että minä heti jouduttauduin likemmäksi ovea. Minä en huoli kuulla tytöistäni mitään kantelemisia, sanoi hän. Kyllä minä tiedän, että he saattavat välistä olla ymmärtämättömiä, sanoi hän, mutta kyllä he katuvat ja tulevat jälleen hyviksi.

Preciosa. Kuuletteko, tytöt! Ja me kun saatoimme tehdä hyvälle opettajallemme sellaista kiusaa!

Esmeralda. Jättää historiamme ja maantieteemme lukematta! Kyllä me olisimme ansainneet paljon kovemman rangaistuksen kuin olla huomenna kotona.

Tinto. Meidän pitää pyytää rouva Strengiltä anteeksi.

Mogrebina. Ja luvata, että emme koskaan enää tee niin.

Terzerola. Minä luen, minä luen historiaa niin, että korvat surisevat.

Kanonada. Ja minä luen valtameret niin, että nurkat vinkuvat. Minä sullon päähäni kaikki maanosat ja kansat, niin että osaan ne kuin vettä.

Nimismies. Pitäkää sananne, rosvot ja mustalaistytöt! Tiedättekö mitä? Minä menen maisteri Basin ja rouva Strengin luo ja pyydän heitä päästämään teitä huomenna kevätkuuhlaan. Ja kyllä he ihan varmaan antavat anteeksi koko rangaistuksen.

Lassemajja ja Kanonada. Niin, hyvä herra nimismies...

Rinaldo. Ei, kiitoksia tarjouksesta, me emme huoli siitä. Nyt on meidän vuoromme kärsiä vapaasta tahdosta rangaistus, jonka olemme ansainneet. Jos te, pojat, ajattelette kaikki samoin kuin minä, niin pyydämme arestia, vaikka emme sitä tarvitsisikaan. Lakia pitää totella. Laki on oikea.

Preciosa. Niin ajattelemme mekin, mustalaistytöt. Me olemme ansainneet rangaistusta ja sen tähden me olemme vapaatahtoisesti poissa kevätkuuhlasta.

Nimismies. No, se on rehellistä ja oikeaa puhetta, te reippaat pojat ja tytöt! Ajatelkaa niin ja toimikaa niin koko elinaikanne, silloin ei laki koskaan tunnu pakolta eikä työ vaivalta. (*Rinaldo pudistaa hänen kättänsä.*)

Musta Joonas (*itkeä nyhkyttäen.*) Minä tahdon myöskin kärsiä rangaistukseni ja totella lakia.

Rinaldo. Sinun rangaistuksesi, Musta Joonas, olkoon se, että me annamme sinulle anteeksi - ja pääsethän sitä paitsi arestiin meidän kanssamme. Rinaldo Rinaldini, ihmiskunnan vapauttaja, antaa nyt pois rosvovaltikkansa. Teitä, urholliset rosvot, tulee minun kiittää kaikista voitoistani. Me olemme vapauttaneet hevosen, valloittaneet koko joukon lanttuja, jotka sitte saamme maksaa, ja sitte olemme vielä sankarillisesti puolustaneet rosvolinnaamme. On siinä kunniaa kyllä yhdeksi illaksi. Rinaldo on tyytyväinen. Meidän urhoutemme maine säilyy ainiaan.

Preciosa. Meidän vaelluksemme on päättynyt, mustalaistytöt! Minä kiitän teitä, että autoitte minua hamettemme helmojen rikki poljeksimisessa täällä metsässä ja laulujen laulamissa auringolle, kuulle ja tähdille. Vahinko, että saimme niin vähän harjoittaa kädenkatsontaa ja ennustusta. Mutta malttakaas (*osoittaa katsojia*), onhan tuolla vielä koko joukko rosvoja ja mustalaisia. Ja ne näyttävät niin anteliailta; ehkä tässä vielä voisi jotakin ansaita. Toivoakseni te, armollinen herrasväki, annatte meidän ennustaa tulevaisia kohtalojanne. Ei se paljoa maksa, (*niiaten*) pienen, iloisen nyykäytyksen vain merkiksi, että emme ole olleet ikäväksi teille.

Rinaldo. Tulkaa, nyt palaamme kaupunkiin. Mutta ennen lähtöämme laulamme vielä kerran pikku laulumme uudestaan.

Esmeralda. Ei, ei sitä, vaan laulamme uuden laulun Rinaldosta ja Preciosasta.

Laulu Rinaldosta ja Preciosasta.

On kuningas
Mies urhokas
Rinaldo taisteleva.
Preciosakin
Se seppelin
Hänt' uljast' on kaunistava.

Kun lehdikko

Ja nurmikko
Taas illalla tuoksuelee,
Niin taivaskin
Ja tähdetkin
Lapsuuttamme onnittelee.

(*Esirippu laskeutuu.*)

PIENI RESSU ELI RYPPIYINEN ESILIINA.

Vähäinen köyhä tyttönen
Käv' ahkerasti kouluansa;
Ihana kirkassilmäinen,
Uus röijy, huivi ruutuinen,
Ja sukat omat kutomansa.

On nöyrä hän myös tavoiltaan,
On puku puhdas, siisti nenä,
Mut *Ressuks* häntä sanotaan,
Kun esiliina ainiaan
Hänellä on niin ryppyisenä.

Tavata sekä yhtehen
Lukea "Luonnon kirjaa" kyllä
Hän taitaa, oikein tarkaten.
Mit' auttaa, kun tuo ryppyinen
Es'liinansa on hällä yllä.

Miks esiliinas semmoinen?
Opettajatar puhutteli.
Kannoitko tuhkaa liesien?
Vai veitkö ruokaa porsailten?
Mik' esiliinas rypisteli?

Ja pieni Ressu kuunteli
Pahoilla mielin tämän nuhteen,
Mut ensi kerran kuitenkin
Hän oli niinkuin ennenki
Tuon esiliinasensa suhteen.

Täm' ei käy laatuun, Ressunen,
Opettajatar torui vähän.
Huomenna, jos on semmoinen
Sun esiliinas rypynen,
Niin nurkkaan joudut häpeemähän.

Jo lyhyt juttu päättyi näin,
Ja muutosta ei siihen tullut.
Ja Ressu parka kotiin päin
Ves'silmin astui nyhkyttäin,
Ikäänkuin yskä olis ollut.

Ens aamuna kuin rantahan
Opettajatar varhain kävi,
Niin näkee Ressun ahkeran
Lastuja siellä poimivan,
Ne äidilleen hän lennättävi.

Niin teki Ressu muulloinkin,
Ennenkuin kouluun oli tullut,
Hän haki puita varahin,
Niin ettei äiti armahin
Vilussa toki olis ollut.

Sen seikan siinä nähtyään
Opettajatar meni lymyyn,
Ei vihastunut ensinkään,
Päin vastoin oli mielissään,
Ja suunsa vetä'ysi hymyyn.

Kuin Ressu tuli kouluhun,
Peloissaan, punaisena nenä,
Alkoivat lapset kuiskailun:
Nyt Ressu nurkkaan joutuhun,
Hävetä saa se ryppyisenä.

Opettajatar virkkoi nyt:
Tulepas tänne, lapsi kulta!
On esiliinas ränstynyt,
Mut syyn jo olen älynnyt,
Ja nurkass' olo jääpi sulta.

On *puhdas puku* arvoinen,
Ja hyvä kaiken ikäisille:
Paremp' on *sydän* semmoinen,
Mi sopiva ja mieluinen
On Jumalalle, ihmisille.

Rypistyi esiliinasi,
Kun puita kannoit äidillesi.
Täss' uusi sulle parempi,
Mut mieles olkoon alati
Ennellään sekä sydämesi.

Ett'ei se enään rypistyis,
Niin äidilles mä puita laitan.
Jos Ressu nimeks pysähtyis,
Se kunniaks vaan ilmestyis.
Kas täten poistan koko haitan.

Niin virkkoi. Lapset joukossa
Kaikk' olivat myös samaa mieltä.
Ja siistinä ja puhdasna,
Uus esiliina verhona,
Jo Ressu kotiin meni sieltä.

Räättäli, joka ompeli yhteen Suomen ja Ruotsin.

RÄÄTÄLI, JOKA OMPELI YHTEEN SUOMEN JA RUOTSIN.

Se tapahtui noin 30 vuotta sitte, tahi ehkä enemmänkin, en muista niin varmaan, mutta hauska juttu se oli. Tikka oli räätälin nimi; hän oli, niinkuin tiedät, pieni, iloinen mies, joka asui Kartanonkylässä, muutamia peninkulmia Porin kaupungista. Vanha, rappeutunut tupa tuolla järven rannalla oli hänen omansa; - niin, ai'oin sanoa, että se ennen oli variksenpesän näköinen, mutta nyt se on punaiseksi maalattu, siinä on suorat nurkat, pärekatto ja varjostimet ikkunassa. Kaikki muuttuu; se on hyvä, kun vaan muutos tapahtuu parempaan päin.

Tikka oli kylän räätäli ja taitava räätäli olikin, joka osasi ommella napit niin, ett'eivät ratkenneet, kun rehellinen talonpoika oli syönyt kiiskiä sekä puuroa ja pannukakkua päivälliseksi lukukinkerillä. Tikka oli sitä paitsi siivo nuori mies, josta kaikki pitivät, ahkera ja iloinen, tarkka ja raitis: ei voinut parempaa räätäliä toivoakaan. Mutta yksi vika oli Tikka-paralla, ja siihen hän ei mitään voinut: hän oli pienin mies kylässä, vieläpä niin pieni, että tuskin ulottui pitkän Pietarin tuppivyöhön. Kerrottiin, että Anttilan rikas isäntä kerran oli punninnut Tikan puntarilla ja silloin oli Tikka painanut yhtä paljon kuin pihakoira. Oliko tuo totta, sitä en voi varmaan vakuuttaa, mutta pieni hän oli, pieni ja tuima; kyllä hän sentään miehenä meni. Ei hän metsässä sutta säikähtänyt, mutta ihmisten kesken oli hän suora ja hyvänluontoinen ja nauroi mukana, kuin laskettiin leikkiä hänen pienuudestaan. Mutta ilolla piti olla määränsä, sillä ei tuo kunnan Tikka kaikkea kärsinyt. Harjun Martti, joka oli harteava ja vahva mies, oli kerran syyttänyt Tikkaa siitä, että hän muka oli varastanut 2 kynnärää sarkaa palasta, josta oli tehtävä takki, ja hänet oli Tikka halolla ajanut ulos tuvasta sillä kyydillä, että Martti, ennenkuin arvasikaan, oli nelinkontin lumihangessa.

Löytyipä vielä toinenkin, joka ei oikein voinut suvaita Tikkaa, ja se oli Niku, kylän soittoniekka, joka tahtoi olla koko kylän mestari musiikissa. Tikka sattui yhtä vikkellästi soittamaan harmonikkaa kuin Niku viulua vingutteli. Tikka oli ostanut soittonsa kaupungista kolmella markalla ja oppi tarkalla korvallaan lauluja ja tanssimusiikkia soittamaan. Kun sitte kylän pojat sunnuntai-iltapäivinä löivät kiekkoa maantiellä ja tytöt olivat leikkisillä nurmikolla Tikan tuvan läheisyydessä, istui Tikka petäjän kannolla rannalla ja soitti niin, että kaikui katajapensaissa. Harmonikassa oli 8 läpäkettä, sitä voi vetää ulos tai painaa kokoon ja Tikka veti sen milloin villasukan pituiseksi, milloin taas työnsi hän sen kokoon, niin että se oli kuin kinnas. Kyllä siitä soittoa tuli, ja tahtia myöskin, niin että kaikki jalat liikkuvat nuottien mukaan, kiekko mennä hurisi kuin komennettu ja Viitalan muorin punainen kukko levitti siipensä aivan, kuin olisi aikonut lentoon. Niku istui siinä, kateudesta punaisena, ja pihkasi joustaan, odottaessaan, että kaikkein nöyryimmästi häneltä pyydetäisiin kelpo polskaa. Vaan ei kukaan sitä häneltä pyytänyt, kaikki pitivät enemmän Tikan harmonikasta.

Eräänä suvi-iltana istui Tikka näin soitellen kylän tytöille, kuin hänen juolahti mieleensä, että hän jo oli 30-vuotinen, että näppärällä neulallaan oli saanut säästäneeksi 500 markkaa ja että hyvin voisi elättää vaimon. Miksi hän olisi naimatta? Tytöt tosin tekivät vähän pilaa tuosta iloisesta räätälistä, mutta itse asiassahan kaikki hänestä pitivät. Nyt hänen vaan tuli valita viisaasti, eikä Tikka tuota kauvan arvellutkaan. Hänellä oli kaksi tyttöä ehdolla: joko pienin tai suurin kylän tytöistä; jommankumman hän ottaisi. Viitalan ruskeasilmäinen, kiltti Maiju oli pienin tyttö, hän ei ollut pitempi kuin Tikkakaan; he olivat olleet ystävyksiä siitä saakka, kuin Tikka ompeli pienelle seitsenvuotiselle Maijulle tilkkuvauvan, jolla oli kaunis punainen hame ja silkkimyssy päässä. Anttilan isännän pitkä, valkotukkainen Nilla oli taas pisin tyttö kylässä; Tikka ulottui, kuin oikein suorana seisoi, juuri hänen vyötäisiinsä, ja olivatpa hekin olleet hyviä ystäviä.

Tikka valitsi ja valitsi, ja kävi niin kuin maailmassa usein käy. Pienet miehet pitävät pitkistä tytöistä, se hankkii heille enemmän arvoa. Tikka päätti kosia Nillaa: olisipa tuo jotakin, kun saisi noin ylpeän vaimon, ja rikas hän oli kaupan päälliseksi.

Tikka pukeutui siis paraihin sunnuntaivaatteihinsa, pisti suuren auringonkukan napinläpeen, sai Leivonmäen torpparin puhemieheksi - Leivonmäki oli Tikalle velkaa 30 markkaa uudesta sarkatakistaan - ja meni kauniina pyhä-aamuna Anttilaan. Puhemies selitti asian pitkällä ylistyspuheella; jos voi luottaa häneen, niin ei löytynyt koko pitäjäässä muhkeampaa miestä kuin tuo pieni räätäli. Anttilan isäntä kuunteli hetken tuota pitkää puhetta, koputti tuhan piipustansa, purskahti sitte iloiseen nauruun ja vastasi, että Tikka voisi koettaa onneansa kysymällä Nillalta, sillä tämä oli kauvan toivonut pientä koira, joka osaisi hyppiä kepin yli, ja Tikka sopisi siihen yhtä hyvin kuin joku muukin.

Tikka ei tuosta huolinut, meni yksin Nillan luo ja esitti asiansa. Nilla katsoi häneen niinkuin kirkontorni korkeudestaan katsoo alas heinäsuovaan, taputti häntä sitten ikäänkuin pientä poikaa olkapäälle ja kysyi hymyillen, mitä hän tahtois tehdä, ansaitakseen hänen suosiotansa. – Kaikki! vastasi Tikka. – No hyvä, sanoi Nilla, minä tarvitsen pehmeät nahkaset, kuin menen kirkkoon; tapa 14 kettua ja ompele minulle nahkaset, niin tahdon asiata ajatella.

Tikka oli näppärä metsästäjä, hän viritteli ketun pyydyksiä metsään ja myrkytti kissoja. Muutaman ajan kuluessa oli hän saanut nuo 14 kettua, ompeli niistä nahkaset ja vei ne Nillalle. Kaikki hyvä, vastasi tämä, mutta nyt tarvitsen vielä ryijyn morsiuspeitteeksi; tahdon, että se olisi oikein hienon hieno ja valmistettu kauniista linnunhöyhenistä. Mene siis pyytämään 300 tikkaa, koska nimesikin on Tikka, ompele niiden pyrstöhöyhenistä minulle ryijy, niin tahdon asiata ajatella.

Niin Tikka meni, hankki nuo 300 tikkaa, ompeli niiden pyrstöhöyhenistä mitä pehmeimmän ryijyn ja vei sen Nillalle. Se on todellakin kaunis, vastasi Nilla, mutta voithan ymmärtää, että minun tulee pukeutua hienoksi vihille vietäessä. Mene etsimään simpukoita jo'ista ja tee minulle helminauha, joka ulottuu kahteen kertaan kaulani ympäri, niin tahdon asiata ajatella.

Tikka katsoi Nillaa, niinkuin heinäsuova katsoo kirkontorniin, tuumaili hetken, sillä tämä tehtävä oli vaikeampi kuin molemmat edelliset, mutta sitte hän meni. Kahtena kauniina kesänä oli pieni räätäli poissa kylästä. Hän kaiveli kuin ankerias jokien mudassa, hän huuhtoili kuin kullankaivaja järvien hiekkaa, ja viimein oli hän koonnut helminauhan, joka ulottui kahteen kertaan kaulan ympäri. Tahdotko nyt asiaa ajatella? kysyi hän, viedessään sen Nillalle.

Nilla punnitsi helminauhaa kädessään, koetti sitä kaulaansa ja vastasi viimein: ”nyt menen kysymään isältä.”

Isä ja tytär pitivät neuvoa, kuinka paraiten pääsisivät tuosta pääsemättömästä räätälistä.

Tikka, sanoi Anttilan isäntä, neuvoteltuaan tyttärensä kanssa, sinä et ole niinkään hullu mies, olet uuras ja voit vielä toimittaa suuria asioita. Nyt minulla, näet, sattuu olemaan sisar, joka on naituna Ruotsiin, ja tahtoisin mielelläni tietää, kuinka hän siellä menestyy, mutta matka sinne meren poikki on liian pitkä ja vaivaloinen. Koska olet niin näppärä räätäli, niin ompele kokoon Suomi ja Ruotsi Pohjanlahden yli, että voin pakinoida sisareni kanssa ilman tuota vaivaloista matkaa, sitte tahdon antaa Nillan vaimoksesi.

Tikka tuumaili taas hetken, heinäsuova katsoi vielä kerran kirkontorniin, ja koska se ei ollut mikään tyhmä heinäsuova, niin se varsin hyvin ymmärsi, mitä tuommoisella pyynnöllä tarkoitettiin. Tikka tuumaili vielä kerran, puri hampaitansa ja vastasi tahtovansa koettaa.

Eipä kauan viipynyt, ennenkuin hänen tuumansa oli valmis. Hän meni kaikkein kylän akkojen luo tilaamaan koukun siimaa. Akat kehräsivät koko pitkän talven: viimein he olivat kehränneet niin monta ja niin suurta siimakimppua, ett'ei mikään vene niitä kaikkia kantanut, Tikan täytyi vourata kaljaasi. Kauniina kesä-aamuna oli hän sitonut pitkän siimansa toisen pään suureen petäjään Suomen rannalla ja päätti sitoa toisen pään Ruotsin rannalla kasvavaan petäjään. Mutta ollakseen näkemättä näin suurta vaivaa aivan turhaan, oli hän hankkinut viisitoista tuhatta lohen koukkuja, joihin pantiin silakoita syötiksi: hän toivoi siimastansa suurta kalansaalista.

No niin, Tikka lähti kaljaasillaan merelle laskemaan pitkää siimaansa. Hänellä sattui olemaan hyvä onni, tuo muuten niin myrskyinen meri oli koko viikon tyynenä kuin viilipytty, ja yritys onnistui niin hyvin, että Tikka muutaman päivän kuluttua oli sitonut siimansa toisen pään petäjään Ruotsin rannalla. Takaisin tullessa käytti hän tilaisuutta kokeaksensa koukkujaan ja sai niin paljon lohia, turskia, kampeloita, haukia, simppeja ja ahvenia, että Porissa pidettiin suuret kalamarkkinat ja Tikka sai siimansa maksetuksi.

Nyt Tikka meni Anttilan isännän luo ja sanoi hänelle: ”hyvää päivää, appivaari! nyt olen ommellut yhteen Suomen ja Ruotsin; antakaa nyt Nilla vaimokseni!”

Anttilan isäntä kovin hämmästy, mutta hän oli viekas mies, joka pian keinosi. ”Voihan tuo olla varsin hyvä,” vastasi hän, ”että olet ommellut meidät kiinni Ruotsiin, mutta yksi asia vielä puuttuu: enhän saata kysyä siimaltasi, kuinka sisareni voi.”

”Missä hän asuu ja mikä hänen nimensä on?” kysyi Tikka.

”Sisareni, matami Andersson, asuu Öregrundin kaupungissa tässä vastapäätä meren toisella puolella. Voithan laskea hänellekin koukun: ehkä hän tarttuu onkeen.”

”Ja jos nyt ompelen meidät kiinni Ruotsiin, niin että saatatte kysyä, kuinka sisarenne voi ja saada vastauksen kysymykseenne, saanko sitte Nillan vaimoksi?”

”Se on varma asia, joka on tapahtuva tulevana Mikonpäivänä,” sanoi Anttilan isäntä tyytyväisesti hymyillen, sillä nyt hän tiesi varmaan voivansa narrata räätäliä.

Tikka arveli tahtovansa todistajia lupaukseen.

”Vaikka kaksikymmentä, jos tahdot,” sanoi Anttilan isäntä. Tupa on täynnä ihmisiä, jotka tulevat kirkosta. – Ja nauraen kertoi hän koko kirkkoväelle, mitä hän oli Tikalle luvannut.

Harjun Martti, joka vähän oli Nillaa mietiskellyt ja sattui olemaan kirkkoväen joukossa, sanoi Nikulle, soittoniekalle: pitäkäämme vaaria, kuin Tikka Mikonpäivänä tulee kosimaan. Silloin minä otan Nillan ja sinä soitat morsiusmarssilla Tikan ulos tuvasta. – Tietysti Niku näin hauskaan kepposeen suostui, ja Tikan molemmat vihamiehet päättivät tavata toisiaan määrättyinä päivinä.

Tikka lähti synkeällä mielellä, ajatellen mitä nyt tuli tehdä. Ei hän voinut siimallaan pyytää matameja Öregrundista; ei hän voinut matkustaa sinne, sitoa ukon sisarta siimaansa ja vetää häntä Suomeen. Mutta Tikka oli kuullut puhuttavan

eriskummallisesta, uudesta laitoksesta, jota sanottiin sananlennättimeksi ja jonka avulla ihmiset voivat puhutella toisiaan pitkään matkain päästä lankaa myöten. Jos hän nyt voisi saada semmoisen langan meren yli Ruotsiin, niin hän olisi voittanut pelin. Eihän mikään saattanut olla mahdotonta niin uljaalle räätäliille, joka jo oli parsinut kokoon kaksi maata liinanuorasella. Pistetäänpä vielä kerran! arveli Tikka.

Hän päätti lähteä Turkuun, saadakseen tietää, kuinka hänen tuli tehdä.

Enhän minä voi kysyä ja saada vastausta kalastuslangan kautta, ajatteli hän. Tuo, jota he lennätinlangaksi sanovat, mahtanee olla joku ontto putki.

Tikka lähti, tuli Poriin, tuli Raumalle, ja kysyi kaikilta räätäleiltä, joita kohtasi matkallaan, mitä sananlennätin oli. Muutamat vastasivat: se on noitakalu. Toiset sanoivat: se on mustia nahkapalloja, joita nostetaan ylös riuun nenään. Sillä siihen aikaan, kuin Englantilaiset vihollisina tulivat tänne laivoillaan, oli ollut tapana nostaa mustia merkkejä riukujen neniin rannoille, vihollisten tulon ilmoittamiseksi.

Tikka kulki edelleen, tuli Uuteen-kaupunkiin ja kyseli jälleen ystäviltään räätäleiltä. Yksi heistä vastasi: ”mene satamaan, sieltä lähtee huomenna höyrylaiva sananlennätintä viemään.”

Tikka meni satamaan, löysi höyrylaivan ja näki suuria vaskilanka-kääryjä, joita valmistauttiin laskemaan mereen. ”Saanko lähteä mukaan?” kysyi Tikka. Laivan katteini sattui olemaan leikkisellä tuulella, katseli hetken pientä, laihaa räätäliä ja vastasi: ”sinäpä voisit kelvata kohoksi, sinä. Lyönpä vetoa, että kellut veden päällä kuin korkki.”

”Kellunhan yhtä hyvin kuin joku toinen veneessä,” vastasi Tikka. ”Minä olen räätäli ja olen kerran ennen harsinut yhteen Suomen ja Ruotsin.”

”Onpa sitä siinäkin!” arveli katteini. ”Sinä olet miehekkään näköinen, lähde matkaan, niin saat tehdä sen urhotyön uudestaan.”

Tikka sai lähteä mukaan ja olla avullisena langan purkamisessa. Laiva kulki länttä kohti, milloin tyynellä milloin isojen aaltojen keinuttamana ja antoi sanomalangan juosta rullilta mereen sikäli kuin matka joutui. Se ei ollut mitään helppoa työtä, siihen tarvittiin taitava räätäli. Kuin laiva kulki hiljaa eteenpäin, meni kaikki helposti, mutta välistä sattui se ottamaan parempaa vauhtia, niin että rullat höyrysivät varista ja lanka uhkasi katketa. Tikka oli väsymätön: hän piti tarkkaa huolta toisesta suuresta räätälinpistoksestaan ja se meni kuin englantilainen silmäneula sertinkivuorin läpi. Kolmantena päivänä oli lanka laskettu ja Ruotsi niin lujasti ommeltu Suomeen kiinni, että sauma vielä tänäkin päivänä pitää.

”Se oli siunattu asia, että meillä oli räätäli mukana,” sanoi laivan katteini. ”Reipas Tikka, sinä olet ansainnut palkinnon: mitä pyydät?”

”Minä pyydän,” sanoi Tikka, ”saada olla ensimmäinen, joka lähettää lennätinsanomaa Uudesta-kaupungista Öregrundiin.”

”Myönnetään,” oli vastaus. ”Niin kohtuullista vaatimusta ei voi kieltää.”

Höyrylaiva palasi jälleen Uuteen-kaupunkiin ja Tikka lähetti näin kuuluvan sähkösanoman: ”Anttilan isäntä kysyy, kuinka hänen sisarensa, matami Andersson, voi Öregrundissa?”

Hetken kuluttua tuli vastaus: ”Matami Andersson kiittää ja lähettää terveisiä. Hän on saanut lohenruodan kurkkuunsa ja tulee lääkärin luota, mutta nyt hän voi hyvin ja on kutsunut Rörstrandin matamin luoksensa kahvia juomaan.”

”Antakaa minulle todistus tästä ja että minä olen ommellut sananlennättimen,” pyysi Tikka.

Todistus annettiin; Tikka lähti jälleen Kartanonkylään. Kun hän kulki Viitalan torpan ohi, seisoi Maiju puron reunalla maitoastioita pesemässä. Hän seisoi siinä niin ahkerana ja ilomielisenä, hän näytti niin somalta ja miellyttävältä halvassa puvussaan ja katsoi niin hellästi ja ystävällisesti Tikkaan, kuin tämä tomuisena ja hikisenä tuli, kulki pitkin tietä.

”Oi, kuinka näytät väsyneeltä,” sanoi hän. ”Etkö tahdo vähän kirnumaitoa virvoitukseksi?”

Tikalla ei ollut mitään sitä vastaan sanottavaa, ja Maiju juoksi hakemaan tuopin hyvää, virvoittavaa kirnupiimää, sillä heillä oli lehmäkin torpassa. - ”Mistä tulet?” kysyi Maiju.

”Tulen Uudesta-kaupungista, olen harsinut yhteen Suomen ja Ruotsin, ja nyt menen pyytämään kuulutusta Anttilan Nillan kanssa.”

”Minä tiedän sen,” huokasi Maiju. ”Onnea vaan, hyvä Tikka! Sinä saat rikkaan morsiamen.”

”Maiju”, sanoi Tikka, ”jos joku sinua kosisi, vaatisitko morsiuslahjaksi ketunnahkaisen rekipeitteen, linnun höyhenistä tehdyn ryijyn ja kallisarvoisen helminauhan?”

”Mitäpä minä niillä koristeilla tekisin?” kysyi Maiju kummastellen.

”Mutta jos joku sinua kosisi, lähettäisikö äitisi hänet narrina ulos maailmaan, ompelemaan yhteen suuriruhtinaskunnan ja kuningaskunnan?”

Maiju nauroi. Äitini lähettäisi hänen puhdistamaan saappaitaan ja harjaamaan tukkaansa, sanoi hän, leikillisesti viitaten Tikan ulkonäköön tuon pitkän matkan jälkeen.

”Hyvästi, Maiju!”

”Hyvästi, Tikka! Onnea vaan!”

Tikka meni yksinäiseen tupaansa eikä sinä yönä ummistanutkaan silmiänsä vaan noitten kosimistuumien tähden. Seuraavana aamuna, joka oli Mikonpäivä, pukeutui hän hienoihin vaatteisiin, pani todistuksensa taskuun ja meni Anttilaan. Harjun Martti ja Niku olivat jo siellä, viulu oli viritetty morsiusmarssia varten ja kaikki odottivat jotakin oikein hauskaa, kun Tikka soitettaisiin ulos tuvasta pitkillä, pilkallisilla rukkasililla. Nilla yksin ei ollut iloinen: isä tahtoi näyttää hänet Harjun Martille, jota hän ei voinut kärsiä, ja silloin Nilla arveli kuitenkin tulevansa onnellisemmaksi tuon pienen, hyvänluontoisen räätälin vaimona.

Tikka tuli reippaasti tupaan ja pudisti Anttilan isännän kättä. – ”Hyvää huomenta, isäntä! Nyt olen täällä vaatimassa lupauksenne täyttämistä. Koko kirkkoväki on todistajanani, että Nillan täytyy tulla vaimokseni.”

”Vai niin,” arveli Anttilan isäntä viekkaasti katsoen, samassa kuin Niku jo alkoi viulua, näpähyttellä. – ”Vai niin, no sitte sisareni Öregrundissa on varmaankin tarttunut onkeen. Onpa oleva oikein hauska kuulla, kuinka tuo kunnan ihminen voi Öregrundissa.”

Tikka otti lennätinsanomien taskustansa ja luki: ”Matami Andersson kiittää ja lähettää terveisiä. Hän on saanut lohenruodan kurkkuunsa ja tulee lääkärin luota, mutta nyt hän voi hyvin ja on kutsunut Rörstrandin matamin luoksensa kahvia juomaan.”

”Mitä tämä merkitsee?” huusi Anttilan isäntä, harmista punaisena, samassa kuin Niku huomaamatta viritti viuluansa niin että kvintti katkesi. – ”Etkö häpeä tehdä minusta pilaa?”

”Tässä on todistukseni,” vastasi Tikka, ojentaen paperinsa Anttilan isännälle. Kaikki tunkeusivat tämän ympärille, saadakseen tietoa tuosta merkillisestä asiakirjasta. Harjun Martin täytyi kysyä muilta, mitä siinä oli, sillä hän ei osannut lukea kirjoitusta. Siinä luettiin todellakin, että Tikka sillä ja sillä tavalla oli sanomalangalla ommellut yhteen nuo molemmat maat, että hän omakätisesti oli langan kautta kysynyt, kuinka matami Andersson voi, ja siihen saanut myötäseuraavan vastauksen. Siinä ei ollut sanan sijaa: tuo viekas Anttilan isäntä oli joutunut omaan ansaansa, hän ei voinut kieltää niin monen todistajan läsnäollessa tekemänsä lupausta ja hänen täytyi siis myöntää räätälin vaatimukset oikeiksi. Niku pisti särkyneen viulun kainaloonsa ja hiipi pois; mutta Harjun Martti ilmoitti ylpeästi, että hän ei aikonut väistyä tuommoisen pienen tikan tähden, olihan Nillallakin jotain sanomista asiassa.

Nilla tahtoi todellakin lausua sanasen, mutta räätälin eduksi. Kirkontorni katsoi nyt mitä lempeimmillä silmillä heinäsuovaan ja ojensi käsivartensa, pitkät kuin tangot, kaapsahtaaksensa Tikan kaulaan, kun tämä astui askeleen taaksepäin, sanoen:

”Kiitoksia vaan, Anttilan isäntä, siitä, että nyt tahdotte antaa Nillan vaimokseni. Mutta nyt on asian laita niin, että en tahdo häntä. Olen jo kylliksi kauan juossut kuin narri hänen ja teidän tähtenne. Hän on kovin pitkä niin pienelle miehelle kuin minä olen, antakaa hänet jollekin, joka paremmin täyttää mitan ja paremmin osaa juosta maailmaa pitkin teidän asioillanne. Hyvästi, isäntä! Hyvästi Nilla! Eihän siltä hyvä sopu välillämme lopu?”

Pian oli heinäsuova ikäänkuin tuulen kautta pois puhallettu ja kirkontorni seiso siinä yksinäisessä suuruudessaan. Kirkkoväki supisi ja nauroi keskenään, ja tuopa niin harmitti Anttilan isäntää, että hän löi parhaan piippunsa rikki, koputtaessaan sitä pankkoon. Harvoinpa vahinko yksin tulee.

Koko kylä tiesi, että Tikka oli kosinut, mutta eivätpä kaikki tietäneet, että hän oli antanut morsiamellensa rukkaset. Mikonpäivän jälkeisenä sunnuntaina heräsi paljon kummastelemista kirkossa, kun avioliittoon ilmoitettiin räätäli, kunniallinen ja hyvämaineinen Josua Tikka, sekä torpparintytär, kunniallinen ja siveä Maria Viitala. Se on hampunsiementä, arveli kirkkoväki hyväksyen: eihän hampunsiemen ja männynkäpy olisi sopineet samaan linnunpesään.

Tikasta ja Maijusta tuli onnellinen pariskunta: he olivat yhtä pitkiä, toisen ei tarvinnut katsoa alas toiseen, yhtä rikkaita ja yhtä ahkeria olivat he sitä paitsi. Vanha, rappeutunut tupa korjattiin ja maalattiin, balsamiineja kukki ikkunassa, ja kolme lihavaa lehmää hankki perheelle voita ja maitoa. Nilla, kirkontorni, oli harmissaan mennyt naimisiin Harjun Martille, mutta eipä auttanut että Niku oli soittanut heille saman morsiusmarssin, jota hän ei saanut soittaa Tikalle: Martti tuhlassa vaimonsa perinnön Anttilan rikkaan isännän jälkeen, pani Nillan helminauhan Tikalle pantiksi sarkatakista; Nillan linnunryijyä käytettiin variksenpelottimena ja koi söi hänen ketunnahkaisen rekipeitteensä. – ”Älä itke, Nillaseni,” sanoi Maiju, ”minä olen ommellut uuden hameen vanhemmalle tytöllesi ja tulevana sunnuntai-iltana sinun pitää ottaa lapset mukaasi meille; silloin saavat he hypätä polskaa Tikan soittaessa harmonikkaa.”

Mitä siitä sitte muuta sanottavaa, kuin että kirkontornista tuli heinäsuova, vaikk’ei heinäsuovasta koskaan tullut kirkontornia? Ja kun ihmiset näkivät Tikan ja Maijun, pieninä ja sievinä, kuin oikein silmillä varustetut nuket, tepsuttelevan kirkkokankaan poikki, sanoivat he toisilleen:

”Vakka kantensa hakee.”

Mutta Suomi ja Ruotsi ovat yhteen ommellut tunturien kautta pohjoisessa, Tikan langalla ja paljolla muullakin.

AURINKOKUNINKAAN KRUUNU.

Kohoa, kotka sä, päivään päin,
Kun kunnan siipesi kantaa!

Kas, myrsky riehuvi rynnistäin,
Pilv' etsii taivahan rantaa.
Vahv' ollos, kuin hän, ja tarmokas,
Ja voita maailman matkallas
Vastukset, jotk' elo antaa.

Kas köyhä poikanen lehmiä
Hän metsän helmassa johtaa,
Hän kysyy koivuilta, männyiltä:
Miss' oikein kunnian kohtaa?
Ja koivut, männyt ne kuiski vaan:
On kruunu aurinkokuninkaan,
Mi kirkkahimpana hohtaa.

Ja poika näin: kuningasta mä
Sit' olen palvelevainen
Kaks vuosikymmentä; sittenpä
Hält' anon kruunua vainen,
Jos ei hän suo mitä pyytelen,
Mä häntä vastahan taistelen,
Saan suuren kunnian maineen.

Ja poika tornihin kiipes jo,
Näk' kylät, kaupungit silloin,
Tuoll' liikkui viljava vainio,
Kuin tuuli hengitti milloin.
Hän pyrki auringon uljaan luo,
Mut halki taivahan kulki tuo
Ja laski pilvehen illoin.

Nous vuoren korkean huipullen,
Siell' lunta, talvea kyllä,
Ja kesän pilvi se kultainen
Virvoitti maan hymyilyllä.
Tult' iski pauhaten ukkonen,
Tärästi jalkoja poikasen,
Vaan aurinko pysyi yllä.

Näin poika: aurinko kultainen,
On juoksu ylhäinen sulla,
Sä kuljet tietäsi rientäen,
En voi mä luoksesi tulla;
Sun tiesi käy yli taivahan,
Ah kuinka kruunusi saavutan?
Ei mitään keinoa mulla.

Hohoi! Nyt soi yli kaiken maan!
Tuprahti tomu ja sauhu.
Vihollisjoukot ne ryntäs vaan
Ja kaikkiall' oli kauhu.
Mut poika isänsä miekalla
Löi, hakkaa urohon innolla,
Ja voittoon päätyyiki pauhu.

Jo uupui poikanen verihin,
Mi äsken taistella tohti;
Ja auringon säde loistavin
Kimmelsi kuollutta kohti.
Ja päässä poikasen tosiaan
Jo kruunu aurinkokuninkaan
Nyt hellin kirkasna hohti.

Se armas kruunu ol' auringon,
Mi välkkyi päässä nyt tuolla.
Se maineen seppele verraton,
Sen vuoksi täytyvi kuolla.
Oi, poika, olkohon intos vaan
Taistella parhaaksi Suomen maan,
Sen puolest' elää ja kuolla!

TAIVAAN LAPSET.

Hän, kirkas iltarusko;
On enkelpoikanen.
Punaisin perhosiivin
Hän lentää ladellen.
Illanpa hän
Levittää yli meren, maan,
Rauhoittaa myrskyn pauhun,
Saa vaivat vaipumaan.

Ihana aamurusko
On enkeltyttönen.
Jo varhain hällä yllä
On hame punainen.
Päivänpä hän
Herättää työhön, toimehen,
Hivukset pilven sukii
Tuulesa läntisen.

Molemmat taivaan lapset,
Suloiset, pienoiset,
Rakastaa toisiansa,
Vaikk' ovat kaukaiset.
Huntunsa yö
Välille lapsukaisten luo,
Ja kirkkaat illan tähdet
Valonsa heille suo.

Mut kun on kukkais-aika
Ja viherjä on maa,
Yö synkkä mereen silloin
Huntunsa pudottaa.
Lapsoset nuo
Rientävät silloin yhtehen,
Kaunonen enkelpoika
Ja sulo tyttönen.

CHARLES GORDON.

Kuka hän oli, tuo merkillinen sankari, jolla ei ole vertaistaan meidän aikanamme ja joka on saanut osakseen maailman ihailemista, vaikka ei kukaan sitä vähemmin tavoitellut kuin hän?

Hän oli Englantilainen, joka rakasti ja palveli isänmaatansa, rakasti ja palveli koko ihmiskuntaa, mutta ennen kaikkea rakasti ja palveli Jumalaa. Hän oli kristitty sankari, joka aina tunsi olevansa Jumalan kaikkivaltiaan käden suojassa eikä sentähden peljännyt mitään vaaraa.

Varreltaan oli hän pieni ja hento; hänellä oli vaaleat hiukset, lempeät siniset silmät ja koko hänen olennostaan säteili hyvyys ja lempeys. Mutta tässä vähäpätöisessä ulkomuodossa, joka oli enemmän lapsen kuin sankarin, asui rautainen tahto, sotapäällikön nero ja pelkäämättömin uljuus. Hän, tuo lempeä mies, taisi olla peljättävä, ja hänen katseensa, joka usein näytti niin uneksivan lempeältä, taisi masentaa jalopeuroja.

Charles Gordon, ollen syntyisin soturisivusta, tuli itsekin soturiksi. Hän oli neljäs yhdestätoista sisaruksesta ja oli nuoruudessaan heikko ja kivuloinen. Sotaopistosta hän ei saanut loistavia todistuksia; siitä pojasta ei suuria toivottu. Hänen ollessaan 22-vuotias syttyi tuo suuri sota keisari Nikolain viimeisinä vuosina, jossa toisella puolella taisteli Venäjä, toisella Englanti, Ranska, Turkinmaa ja Italia. Tässä sodassa Gordon sai Sebastopolin juoksukaivannoissa osoittaa kuntonsa. Missä ei kukaan uskaltanut astua esiin pahimmassa luotituiskussa, siinä seisoivat Gordon kiikarillaan vakoellen vihollisen liikkeitä. Hän oli insinööri-upseeri; hyvin mahdollista on, että joku Suomalainenkin häneen ampui, sillä monta suomalaista upseeria palveli Sebastopolissa olevassa venäläisessä armeijassa.

Englannilla oli kaikkialla maailmassa jotakin tekemistä. Gordon, palveltuaan jonkun aikaa läntisessä Aasiassa, lähetettiin 1860 Kiinaan, joka siihen aikaan soti Englannin kanssa. Kiina voittiin, mutta Gordon jäi sinne rauhanteonkin jälkeen ja sai hallitukseltaan luvan palvella Kiinan keisaria. Matkustettuaan läpi suurimman osan Kiinan mahdollittoman suurta aluetta, nimitettiin hän 1863 tämän maan koko sotavoiman ylipäälliköksi, hillitsemään hirmuista kapinaa, joka oli levinnyt yli puolen valtakuntaa; 19:ssä kuukaudessa voitti hän nuo hirveät kapinoitsijat, Taipingit, joita ei kukaan voinut vastustaa, pelasti valtakunnan ja monta sataatuhatta ihmistä perikadosta. Kiinan keisari jakeli pelastajalleen ylenmäärin aarteita ja kunnianosoituksia. Hän tahtoi tehdä Gordonin lähemmäksi mandariinikseen, mutta tämä kieltäisi kaikista aarteista ja kunniaaveroista ja palasi köyhänä katteinina Englantiin. Muistona Kiinasta vei hän ainoastaan kultaisen kunniarahan, joka siellä lyötiin hänen kunniaksensa sekä muutamia sotalippuja, jotka hän taistelussa oli kapinoitsijoilta valloittanut. Niihin hän ei pannut suurta arvoa, sillä hän halveksit voitonmerkkejä ja ihmiskiitosta. Kunniarahan hän myi eräänä päivänä, kuin hänellä ei ollut rahoja ja hän tahtoi auttaa erästä onnetonta; liput hän lahjoitti muutamille pojille, joita hän elätti ja itse opetti perustamassaan koulussa Themsin varrella. Se oli hänen onnellisin aikansa; hän rakasti noita poikia ja lähetti heidät sitte merelle, jotta heistä tulisi kelpo merimiehiä.

Sittemmin oli hän jonkun ajan Englannin konsulina Tonavan tienoilla; hän oli kohonnut everstin arvoon ja lähetettiin Ylä-Egyptiin hävittämään orjakauppaa. Tämä oli vaikea työ, sillä saaliinhimoiset Arabilaiset ajoivat Neekereitä takaa ikäänkuin kesyttömiä ja myivät heidät sitte suurella voitolla orjiksi. Kaksi vuotta Gordon oli Ylä-Niilin varrella olevan laajan Sudanin erämaan maaherrana; hän teki lopun orjakaupasta ja vakautti rauhan ja oikeuden tämän onnettoman kansan keskellä, jota siihen asti Egyptiläiset, Arabialaiset ja Turkkilaiset olivat mitä hävyttömimmällä tavalla ryöstelleet.

Mutta orjakauppaa suosivien turkkilaisten pashojen toimesta Gordon kutsuttiin pois 1879. Sen jälkeen hänet lähetettiin milloin Indiaan, milloin Kap-koloniaan. Hän läksi ajaksi Jerusalemin läheisyyteen, saadakseen siellä hiljaisessa rauhassa tutkia Raamattuaan, tuota rakasta kirjaa, joka aina oli ollut hänen muassaan hänen pitkällä matkoillaan. Silloinpa nousi Egyptissä vaarallinen kapina, ja eräs vääärä profeetta, joka nimitti itsensä Mahdiksi, Muhammedin seuraajaksi, valloitti suurimman osan onnetonta Sudania, joka Gordonin sieltä lähdettyä jälleen oli vajonnut entiseen kurjuuteensa. Englanti sai ylivallan Egyptissä, voitti kapinoitsijat ja lähetti Gordonin takaisin Sudaniin.

Vastustelematta Gordon totteli, sillä hänen tuli sääli onnetonta maata, - hän totteli, ollen siitä vakuutettu, ett'ei hän milloinkaan sieltä palaisi. Helmikuussa 1884 hän tuli Sudanin pääkaupunkiin Khartumiin, jossa sininen ja valkoinen Niili yhtyvät. Asukkaat ottivat hänet vastaan pelastavana enkelinä. Rauha ja oikeus vakuutettiin jälleen; Gordon koetti kaikkea, mitä kunnia ja omatunto salli Mahdia lepyttääkseen. Tämä vastasi: rupea muhamettilaiseksi, niin minä, profeetta, säästän henkesi. Olkoon menneeksi, sanoi Gordon, jos olet profeetta, niin käske Niilin kuivettua, tule sen yli Khartumiin ja minä otan sinut vastaan!

Mahdi ei voinut kuivata Niiliä, vaan hän piiritti Khartumin Arabialaisillaan ja Neekereilläään, ja Arabialaiset ovat nyt, kuten ainakin, rohkeinta, enin kuolemaa halveksivaa ja enin uskonkiihkoista kansaa. He tekivät rynnäkön ja heidän riveistään kajahti sotahuuto: "Jumala on yksi ja Mahdi on hänen profeettansa!" Gordon otti heidät siten vastaan, että he joka kerta palasivat päät verissä. Pitkä ja ankara taistelu syttyi silloin ristien ja puolikuun välillä. Gordon oli pienen, uskollisen sotilasjoukkonsa ja kaupungin asukasten kanssa, jotka menivät vaikka kuolemaan hänen tähtensä, niin yksinään, siihen määrin koko maailman hylkäämä, että usein kului kuukausia, joina ei kukaan Egyptissä eikä Euroopassa tiennyt, elikö hän vai oliko hän kuollut. Siellä hän oli kolmen tai neljän Eurooppalaisen keralla, Mahdin puoluelaisia kaupungin sisässä ja sen ulkopuolella, ilman muita apukeinoja kuin ne, joita hän itse taisi hankkia. Mutta kaikkeen hän keksi keinoja: hän rakensi linnoja ja laivoja, valmisti ruutia ja aseita, kaivoi ruutihautoja, joilla räjäytti vihollisia ilmaan, retkeili pitkin virtaa hankkimassa elatusvaroja nälkää kärsivälle kaupungille. Öisin hän ei enää nukkunut; hän tarkasteli joka aamu kiikarillaan Niilin sinistä juovaa pohjoisessa, nähdäkseen savun englantilaisista laivoista, jotka tulisivat hänen avukseen. Turhaan; ei savua, ei apua; ainoastaan harmaat krokotiilit näyttivät rannan savesta julmia hampaitaan. Aina kuului kuitenkin Gordonin lähettämä lyhyt sanoma, jota salavihkaa kuljetettiin Mahdin leirin läpi postimerkin kokoisille paperipalasilta kirjoitettuna: "Khartum, all right." (Khartum, kaikki hyvin).

Vihdoin Tammikuun 28:nä päivänä 1885 näkyi Khartumin edustalla kaksi englantilaista venettä, jotka lordi Volseleyn lähestyvät apujoukot olivat sinne lähettäneet. Niitä tervehti hurja tuli kanuunista ja käsikivääreistä. Khartumissa virtaili veri; vihollinen oli valloittanut sen. Muuan kavaltaaja oli Tammikuun 26:nä päivänä aamun koitteessa avannut erään portin Mahdin väijyville joukoille; kaikki Gordonin uskolliset seuraajat ynnä onnettoman kaupungin asukkaat, miehet, vaimot ja lapset oli surmattu ja sama kohtalo oli saavuttanut sankarin itsensäkin. Ei vielä varmuudella tiedetä, että hän kaatui kuolemattomalla kunnialla. Tuskin voi toivoa, että hän, niinkuin monet luulevat, joutui Mahdin vangiksi tahi taistellen raivasi tiensä Abyssiniaan päin.

Englanti antaisi nyt miljoonia kultaa, jos se siten voisi ostaa takaisin edes ainoan niistä kuukausista, joita se ei käyttänyt Gordonin pelastukseen. Gordon itse ei pitänyt henkeään kallisarvoisena. Valmis hän oli palvelemaan ihmiskuntaa, niin kauan kuin Jumala katsoi sen tarpeelliseksi valtakunnalleen maan päällä, mutta hänen palveluksensa oli kova ja hän toivoi vapautustaan. Kenties juuri hänen kuolemansa on avannut laajan tien kristinuskolle ja sivistykselle Afrikan sydänmaihin.

Mikä on ihmisille kelpaava suuruus? Itsensä-kieltäminen jalon tarkoituksen saavuttamiseksi. Mikä on Jumalalle kelpaava suuruus? Kristuksen vanhurskaus, sillä sen kautta ihminen oppii taivuttamaan tahtonsa Jumalan tahdon alaiseksi ja antamaan Hänelle kunnian. Charles Gordonissa olivat nämä molemmat suuruudet yhtyneet. Hänellä oli ollut onni nauttia jumalisen äidin kasvatusta ja hän ei peljännyt mitään vaaraa sentähden, että hän pelkäsi Jumalaa.

Nuorukainen, sinä, joka uneksit sankarien mainetta, huomaa tämä! Ei löydy mitään todellista rohkeutta eikä mitään todellista kunniaa ilman todellista jumalanpelkoa. Ole siinä Charles Gordonin kaltainen, niin olet tuleva hänen vertaisekseen, joll'et maineessa, niin kuitenkin sisällisessä ja inhimillisessä suuruudessa!

TOININ JOULUAATTO.

Parahin Emmi!

Äitini

Kun äitilles nyt kirjoittaapi
Lohista, juustoist', tietysti,
Niin kirjoitanpa minäki,
Yhdessä sekin mennä saapi.

Mä toivon hyvin vointia,
Hauskuutta sulle yhtä myötä.
Meill' joululuvan saatua
Toint' ollut monta laatua,
On leikitty, on tehty työtä.

Jo jouluaatton' aikaisin
Silmissä meill' ei ollut unta,
Huusimme: tul'pas joulukin,
Ja päivä ol'kin ikävin,
Ja sitten alkoi sataa lunta.

Vaan vuoteelta me oitistaan
Iloisna ylös keikahdimme.
Ja äiti puuhas toimissaan,
Ja renki Matti niskassaan
Myttyä kantai, huomasiimme.

Nyt kirkastettiin hopeat
Ja pestiin posliinitkin kaikki.
Tuvasta tuoksui suloiset
Vehnäisten hajut ihanat,
Ja tortut paistoi vanha Maikki.

Ol' aamupuoli pitkä niin,
Ja iltapäivä samanlainen.
Yhäti juostiin, puuhattiin,
Kuin milloin ovi aukaistiin,
Niin ilo syntyi kaikuvainen.

Mut ovi pantiin lukkohon,
Avaimen reiäst' tirkistimme.
Se tavattoman ahdas on,
Ja selvän saanti mahdoton,
Me kokeemme tok' uudistimme.

Jo ovi aukes vihdoinkin,
Salissa seisoj joulukuusi,
Säteili valo ihanin,
Oksissa loisti tähdetkin,
Aiottiin alkaa leikki uusi.

Vaan siellä seisoj lasta kuus,
Ne tulleet oli jostain kaukaa,
Niill' enkelin ol' ihanuus,
Ja vienous ja iloisuus,
Ne oli kuusi orpo raukkaa.

Iloisna lapset lauloivat.
Olimme kaikki riemuissamme,
Betlehemistä kertoivat:
Jos pieni Jeesus, sanoivat,
Ois meidän jouluvieraanamme!

Koht' ovi aukes naristen,
Ja joulupukki astui tuosta,
Mokoma suurisarvinen,
Ja kookas, harmaaturkkinen,
Taa äidin Roosa aikoi juosta.

Hän kysyi niinkuin torvella
Het' äreällä äänellensä:
Onk' olleet lapset siivoja?
No niin ja näin, vaan vihdoimpa
Hän mumis jotain mielissänsä.

Hän meni, palas jällehen,
Ja Roosaltakin loppui pelko.
Se oli Matin kokoinen,
Mut mikä pukiks teki sen,
Siit' ei nyt vielä ollut selko.

Ja nytkös mytyt, tukut jo
Toisensa perään saliin kulki,
Yks ensin, toinen, kolmas, no,
Jo taas, jo taaskin, kummako
Jos ilo oikein puhkes julki!

Kuin peltokanat lensimme,
Lu'imme kirjoitukset kaikin.
Paketin tyhjän löysimme.
Mut sormus oli minulle,

Ja tanssipojan Roosa saikin.

Nytp' oikein mytyt sinkuivat
Helmasta vanhan joulupukin!
Ne kaikki kovin mieluisat,
Ja tavattoman arvoisat,
Osamme niistä saimme kukin.

Ol' ihmeen kaunis kuusikin
Ja paljo myöskin jouluruokaa,
Ja niistä puuro herkkuisin,
Me lähetimme niillekin
Puutteessa jotka raukat huokaa.

Me kiittäkäämme Jumalaa
Kaikista armolahjoistansa.
On jouluaamu juhlivaa,
Kun varhain kellot kaikuaa,
Ja kirkkoon rientää harras kansa.

Kauniisti siellä urut soi
Ja juhlallinen kaikk' on toimi.
Te maalla käsitätte, oi!
Sen rauhan, minkä joulu toi,
Paremmiin kuin sun siskos
Toini.

MIKÄ METSÄSSÄ ON KAIKKEIN KAUNIINTA.

Niin, sen saat uskoa, että aamu oli kaunis, ja varhainen oli myös; enpä luule, että kello oli enempää kuin viisi, sillä aurinko oli vielä alhaalla ja koivujen varjot olivat niin pitkät heinikossa. Isä ja äiti eivät sallineet meidän kanan maata aamusilla, ja oli vielä vanha kalastaja, joka aina huusi kello neljän aikana kammarimme ikkunan edustalla: "ylös reivaamaan, ylös reivaamaan!" sanoi hän, kuten merimiehet huutavat toisilleen, kuin yöllä tuulee, ja niin me nousimme nopeasti sängystä kuin nuoli sinkoaa jousipyssystä, ja alussa kyllä tuntui vaikealta, mutta viimein me ymmärsimme todeksi mitä vanhat ihmiset sanoivat että: "aamuhetki kullan kallis." No niin, sittepä pitääkin mennä koreasti: levolle jo kello yhdeksän aikaan illalla.

Usein olen ajatellut, ett'ei ollenkaan pitäisi makaaman noina kauniina ihanoina valoisina kesäöinä, jotka loistavat valosta, kuin kaste päilyy nurmella ja linnut laulelevat. Sehän on monen tunnin makaamista ihanimmasta ajasta koko elämässänsä. Mutta niin se nyt on, eikä sitä saa muutetuksi. Maata jokaisen täytyy. Preussin kuningas toinen Freedrikki oli hyvin ahkera mies ja häntä harmitti, että hänen piti makaaman kolmas tai neljäs osa elämästänsä. Sentähden hän kerran päätti vierautua sellaisesta vahingollisesta pahasta tavasta. Ensimmäisen yön hän teki työtä ja se kyllä kävi päinsä. Toisena yönä hän myöskin teki työtä, makaamatta vähääkään, ja nyt hän luuli toimittaneensa jotakin varsin merkillistä. Mutta miten kävikään? Kuin hän sen jälkeisenä päivänä istui suuren hallituspöytänsä ääressä ja valtakunnan korkeimmat virkamiehet alkoivat puhua tärkeistä asioista, huomasivat he, että kuningas alkoi nyökkäellä - ja siihen hän nukkui istualleen kuninkaallisessa arvokkaisuudessaan.

Sentähden minä arvelen, että meidän pitää tehdä niinkuin luonto tahtoo. Ja onpa uni tosiaankin kallis lahja väsyneelle, sairaalle ja surevaiselle; mutta ei sen vaoksi saa laiskotella kauniina aamuna, vaan täytyy ajatella, että vanha kalastaja seisoo ikkunan ulkopuolella huutamassa: "ylös reivaamaan! ylös reivaamaan!"

Mutta minun piti kertoman, miten oli aamulla metsässä. Niin, siellä oli viheriäistä ja raitista ja hyvin ihanaa. Siellä oli paljo monenlaisia puita aina pilviin ulottuvasta hongasta alkaen, joka vielä kerran tuumasi tulla mastopuuksi, pieneen nystyräiseen katajaan saakka, joka lohdutteli itseään sillä, että hänkin voisi tulla puuksi, kuin hänet karsittaisiin ja sidottaisiin paaluun; mutta siitäpä minä en pidä lukua, sanoi hän, minusta on hauskeampi olla omassa vapaudessani. Ajatteleppas, jos olisin puu, niin eivät lapset ulottuisi minuun, kuin he tulevat katajan havuja riipimään, levittääkseenä niitä tuvan lattialle sunnuntiaamuina!

No, sehän onkin ainoa, johon sovellut tässä maailmassa, sanoi kuusi, joka niin ylpeänä seisoi hänen rinnallansa. Sinä olet ihan omiasi tallattavaksi, pikku raukka, saneli kuusi.

No mitäpä siitä? sanoi katajapensas; johan siinäkin on paljo, että ilahutan ihmisiä tuoreella tuoksullani metsästä. Sitä

paitse minä kelpaan hyttyisten savustamiseen ja kelpaanhan minä jouseksi poikien nuolipyssyihin, ja keitetäänpä minun marjoistani keitevettä ja niistä valmistetaan myöskin siirappia ja sitte vielä - - -

Ole nyt jo vaiti, sanoi pihlaja, sillä tuohan kuuluu hirveän itserakkaalta, kuin tuolla tavoin luettelee omia ansioitansa. Olisi maar minun hauska tietää, kuka täällä metsässä on kaunein. Mitäs siihen sanot? - Ja samalla ravisteli pihlaja somasti tuuheita valkoisia oksiansa, sillä se oli paraillaan täydessä kukassa, kun nyt oli sydänkesä.

No niin, on maar sekin kysymys! huusi tuomi, sillä se oli niin valkoisena, kuin jos se vastikään olisi ollut lumisilla; se kukki myöskin. Miettikäämme tarkoin, kuka meistä mahtaa olla kaunein, sanoi hän. Ja samalla sen lumivalkoisista kukista levisi mitä ihanin tuoksu.

Koivun mielestä tämä oli varsin ymmärtäväisesti puhuttu, sillä se oli sykertänyt pitkät vihreät hiuksensa kähäriksi ja heilutteli nyt kiharia hiussuortuviansa hiljaisessa aamutuulesa. Minä olen varmaan kauniin, arveli hän salaa itsekseen.

Mutta leppä, joka seisoi järven rannalla, katseli lakkaamatta kuvaansa vedessä ja arveli olevansa niin sinertävän vihreä ja viehättävä, ett'ei kukaan voinut olla häntä kauniimpi. Sentähden nyökkäsi se päätään ja sanoi: niin, olipa siinä tosiaankin arveluttava kysymys!

Haapa seisoi hänen vieressään ja vapisi kauhistuksesta, että joku voisi olla sitä kauniimpi. Aina se haapa raukka vapisi, sillä vaikka se oli korkea ja iso, niin sillä oli pelkuri sydän ja hauraat oksat. Lehmus nyökkäsi; se ei myöskään ajatellut huonoa itsestään. Halava ja pajupensas seisovat siinä vieressä, mutta olivat ääneti, sillä heillä oli omat ajatuksensa.

Meidän pitäisi kysyä kukkasilta, sanoi vaahtera, joka levitti viileää ja tuuheaa lehtivarjoansa yli mättäiden, joissa kasvoi vuokkoja ja muuramen kukkia.

Sitä ei ollenkaan tarvita, intti petäjä äreästi. Ollaksensa kaunis täytyy olla suuri ja vahva. Katsokaa minua; enkö minä ole komean näköinen? Kuin minä ravistelen itseäni, niin pudotan tuhansia neulasia maahan; ja muurahaiset poimivat ne, käyttäöksensä niitä keihäinä; kuin marssivat sotaan. Olen maar minä komea vesa, sitä en luule kenenkään voivan kieltää. Ja sitte hän julmisti itsensä, saadaksensa toiset peljästymään.

Tammi seisoi hyvin tyynenä kuunnellen pakinaa. Tyhmää on tuomita omassa asiassa, arveli hän. Minä olen varma siitä, että jokainen teistä arvelee itseänsä kaikista kauniimmaksi. Kysykäämme pä siis peipposelta, joka on tuolla koivun latvassa. Hän ei pidä kenenkään puolta; hän voi parhaiten sanoa kuka metsässä on kauniin.

Siihen suostuttiin ja peipposen mieltä kysyttiin. Mutta tämä arveli ja mietti kauan eikä tahtonut visertää suoraa totuutta.

Silloin tuli metsään kaksi pientä lasta, poika ja tyttö, jotka asuivat pienessä tuvassa. Kuin he menivät ulos varhain kauniina kesäaamuna, panivat he kätensä ristiin ja sanoivat: "Hyvä Jumala, kuinka sinun metsäsi on kaunis! Hyvä Jumala, kuinka sinun maailmasi on ihana! Hyvä Jumala, anna meidän pienten köyhäin lasten kasvaa sinun viisaudessasi ja todistaa sinun voimastasi ja kiittää sinun armoasi kaikkina ikäpäivinämmä!"

Kuin puut metsässä kuuluivat lasten rukouksen, jäivät ne ihmettelystä ja liikutuksesta äänettömiksi; niiden humina vaikenä hiljaiseksi kuiskaukseksi ja voitiin helposti kuulla peipposen liverrykset, kuin se lauleli koivun latvassa:

Kaunis, kaunis on viheriäinen metsäni, ja koko Jumalan luonto on kaikki kaunista. Mutta minä sanon teille, te puut, jotka kyselette, mikä on kauniinta metsässä, että kaikesta kauniista ja ihanasta, minkä Jumala on antanut kasvaa tälle seudulle, ei ole mitään niin rakastettavaa ja hyvää eikä viattoman suloista kuin nuo kaksi lasta, jotka ylistävät Jumalan hyvyyttä kirkkaana kesäaamuna. Sillä kauneus ja voima ja viisaus ja suuruus, se on kaikki tyyni tyhjää, joll'ei siinä ole nöyrää sydäntä, joka unhottaa itsensä, antaaksensa kaiken kunnian ainoastaan Jumalalle. Katsokaa, puut ojentavat käsivartensa taivasta kohti, kukat saavat värinsä auringolta ja lintuset laulelevat luonnon ylistysvirttä. Sillä sama ikuinen henki elää ja puhuu meissä kaikissa. Me kasvamme kaikki Jumalan armosta kirkkaassa päivän paisteessa; mutta lasten rukous Jumalan tykö on parempi kuin lintujen laulu ja puiden vihannuus ja kukkaisten tuoksu. Jumala siunatkoon teitä, pienet kukkaset elämän suuressa metsässä, ja antakoon teidän kasvaa viisaudessa ja armossa ijankaikkisesti!

LAULU PIKKU MAIJASTA.

Oi äiti, tänään varahin
Kuin kouluun käyskentelin,
Mä pikku tytön kohtasin,
Hänt' oikein ihantelin;
Niin sievä, armas, suloinen,
Niin hellä, ystävällinen.

Tukassa hällä vuokkoja,
Rinnassa neilikoita,
Täys kori käsivarrella
Kukkia ihanoita,
Ja kukat hänen käydessään
Korista tippui yhtenäin.

Hän sanoi: tule leikkimään,
Nyt lehto vihannoipi,

Ja puro rientää retkeään,
Ja leivon sävel soipi.
Mä sanoin: toisen kerran, oi!
On pitkä läksy, en nyt voi.

Mä kysyin: mikä nimesi?
No Maija, niin hän vastas.
Ken äitis? Lie hän rouvaki?
Ei, hän on laulurastas.
Ken isäs? - Länsituulonen.
Ken siskos? - Poski ruusuinen.

Oletko köyhä? - Enpä, en,
Mä elän päivän voimin.
Koulua käytkö? - Iloiten
Mä kukkia vaan poimin.
Miss' asut? - Yli laajan maan.
Ja menet? - Kylmään pohjolaan.

Hän niijas, lähti tiehensä
Kirkkaalla katsannolla.
Mä menin kouluun, mietinpä,
Ken Maija mahtaa olla?
Niin äiti, tänään läksyni
Sentähden sujui huonosti.

Se Maija multa levon vei,
Se mua mielistytti.
Vaan, äiti, jospa Maija lie
Se kevään kaunis tytti!
Oi tule pikku Maija vaan
Minua kohta katsomaan!

SATU NELJÄSTÄ, JOTKA YLISTIVÄT JUMALATA.

Olipa kerran mökki pienenlätä,
Siin' asui eräs vanha vaari.
Hän oli rampa, köyryssä kuin kaari,
Mut muutoin mieheks mainittihin häntä.

Ja vanha eukko onnettomaks luultu
Siin' asui umpisokeana aivan;
Silmänsä nähneet valoja ei taivaan,
Mut nurinaa ei koskaan hältä kuultu.

Ja pieni, pieni tyttö oli heillä,
Hän oli kuuro eikä voinut kuulla,
Enin kevätlinnut lauloi sulosuulla,
Ja lehto täyttyi riemusäveleillä.

Ja pieni poika siinä myöskin eli,
Hän oli mykkä, puheenlahjaa vailla;
Hän Luojaa kiittää laululintuin lailla
Ei voinut, vaiti aina oleskeli.

Viel' oli koira, Halli nimeltänsä,
Se nopsa, terve, kuuli sekä näki,
Se haukkui milloin tuli vieras väki,
Kuutakin joskus haukkui leikillänsä.

Niitylle kerran kaikki käyskenteli
Varaksi talven tekemähän heinää,
Se rampa ukko, eukko myös, jok' ei nää,
Ja kuuro tyttö ja sen mykkä veli.

Iloisna Halli sinne tänne tuisi,
Mut eukko sattui rotkoon lankeemahan,
Myös ukko lankes, kuin men' auttamahan,
Ja Halli raukan häntä vaan nyt huiski.

Ei tyttö kuullut heidän huutoansa,
Ei mykkä voinut avuks ketään huutaa,

Nyt Halli parhaaks näki, mitäs muuta,
Ruveta äänen heidän puolestansa.

Ja Hallin äänen matkamies jo kuuli.
Hält' avun saikin vanha kurja väki.
Sokea! Rampa! - Kuin hän heidät näki,
Niin onnettomiks kovin heitä luuli.

"Jumalaa tässä on varmaan moittiminen,
Kun ihmiselle sallii tuskaa moista,
Teist' ei voi toinen turvaella toista,
Kurjuutta, hätää vaan on kärsiminen."

"Jumal' on väärä, teidät jättää tuskaan,
Noin ihmiseltä kieltää kaiken armon,
Koiralle antaa terveyden, tarmon,
Mit' auttaa usko, mitä rukouskaan?"

Mut ukko virkkoi: "Siten mieta emme.
Jumalan kiitos, jok' on kaikki luonut,
Ja uskollisen koiran meille suonut,
Se kutsui sinut hätään avuksemme."

"Jos rasittaakin meitä moni puutos,
Niin tiedän varmaan, jos on tahto Herran,
Hätämme riemuks' hänpä kääntää kerran,
On helppo hälle semmoinenkin muutos."

Hellästi heihin katsoi matkustaja.
Mut ukko, eukon, pojan tytön kanssa,
Jo teki heinää siellä nurmellansa,
Ja Hallin iloll' oli tuskin raja.

Olihan kesä. Metsä vihantana,
Ja puiden yllä oli juhloverhot,
Ja kukastoissa liipoitteli perhot,
Ja vilja kellastui jo koreana.

Niin eukko sanoi: "Lauluun yhtykäämme
Ylistäin Herraa! Vaikk' on vaillinaista
Näentä, kuulo, puhe puuttuvaista,
Jumala kuulee, häntä kiittäkäämme!"

He kaikki virttä veisaavansa luuli,
Vaikk' ainoastaan vanhat sanoin kiitti,
Ja nuoret sydämmensä tunteet liitti,
Niin Herra kaikkein neljän äänen kuuli.

Tapahtui jotain. Virren lopuss' aivan
Kirkaisee eukko sokeana ollut:
"Jumala, mulle näkö taas on tullut,
Mä näen vuoret, metsät, maan ja taivaan."

Ja tyttö huusi iloss' ihmetyksen:
"Oi äiti, äiti, nyt mä äänes kuulen!
Hyttyisen hyrryn, suhinan myös tuulen,
Ja pikku linnun vienon viserryksen!"

Ja rampa ukko riemuisena juoksi
Ikäänkuin terve, reipas nuorukainen,
Hän eukon kaulaan kiepsahti nyt vainen,
Pyöritti häntä kovin huvin vuoksi.

Mut heidät kaikki kummastukseen saiki
Nyt mykkä poika, kuin se selvin kielin
Jo lauluun yhtyi innoll' ilomielin:
"Jumalan kiitos, hält' on apu kaikki!"

Niin illan suussa kaikki mielissänsä
Ylisti Luojaa yhdestä he suusta,
Mut Halli parka tietänyt ei muusta,
Kuin katseli ja huiski hännällensä.

Ja silloin Luojaa kiitti metsät, vuoret,
Siellä enkeli ol' loistava kuin päivä
Herralle virttä viemään ennättäivä,
Nyt jota lauloi vanhat sekä nuoret.

KUKKASET KEDOLLA JA LINNUT TAIVAAN ALLA.

Eikös ole ihmeellistä, että keskellä talvea ajatellaan kevättä, että juuri vuoden pimeimpänä aikana niin kernaasti muistellaan yötöntä päivää? Niin rakkaani, mikäpä olisikaan ihmeellisempää kuin että keskellä maailman murheita voidaan ajatella iloa Jumalassa.

Nyt joulunaikana ovat laululintuset kaukana Afrikan palmulehdoissa, ja kedon kukkasat ovat hautautuneina valkean lumivaipan alle. Ei kukaan niitä näe, pimeys peittää ne, pakkanen puree niitä, harakka hyppiä teputtelee kevein askelin niiden lumisella haudalla. Harakka ei tiedä, että hangen alla on jotakin, jossa kerran oli eloa ja riemua, mutta joka nyt on kadonnut. Me tiedämme sen, ja sentähden me nyt ajattelemme ja muistelemme sitä, joka on ollut ja kadonnut, vaan joka on taaskin kerran tuleva. Juuri nyt pimeänä, kylmänä ja kolkkona aikana, jolloin kaikki näyttää niin toivottomasti kuolleelta, mutta jolloin kaikki kuitenkin elää ja toivoo, nyt tahdomme me ajatella ylösnousemisen päivää. Onkos ihme jos kiitetään Jumalaa kauniina keväänä, jolloin maa, taivas ja meri ylistävät hänen kirkkauttansa? Paljon suurempi kiitos ja sydämellisempi ylistys on uskoa ja palvella kuihtumuksen, yön ja kuoleman keskellä.

Minä tunsin muutaman köyhän kodin. Oli eräs vahtimestari, joka asui vaimoinensa ja monine lapsinensa erään kruunun suuren huoneuston maakerroksessa, jota huoneustoa hänen tuli lämmittää, pitää puhtaana ja hoitaa. Tämä asunto oli matala, mutta päivän puolella oli akkuna, josta virtasi valoa huoneeseen. Akkunalla oli häkissä kanaarilintuja ja häkin vieressä muutamia kukka-astioita, varta vasten niin asettuina, että ne saivat kaiken sen valon, joka lyhyenä Joulukuun päivänä oli tarjona. Muutamassa astiassa oli kieloja, joita harvemmin kukka-astioissa kasvatetaan, sillä ne vaativat

paljon puuhaa ja vaivaa menestyäksensä sisällä. Mutta mitäpä ei rakkaus saisi aikaan.

Vahtimestari ja hänen vaimonsa olivat, niinkuin ihmiset enimmäkseen, tavallansa nuhteetonta väkeä, tavallansa Jumalaa pelkääväisiä, sunnuntai-kristityitä, jotka otaksuivat, että kun he uhraavat pari kolme tuntia viikossa kirkonkäymiseen ja muutamia minuuttia aamu- ja iltarukouksiin, niin pitäisi Jumalan olla heihin tyytyväinen. Jumalalle kuului seitsemäs osa ja tämän elämän huolille kuusi seitsemättä osaa. Jonkun aikaa oli tultu kaikinpuolin hyvin toimeen, mutta kun lasten luku lisääntyi ja heidän kouluttamisensa alkoi maksaa, tuli jokapäiväinen leipä vähitellen yhä niukemmaksi. "Mitä me nyt syömme ja mitä me juomme?" kysyi mies. "Niin, ja millä me itsemme verhoitamme?" kysyi vaimo. Mies hankki sivutoimia, ja vaimo sivuansiota; molemmat riehuivat ja raastoivat voimiensa mukaan, mutta yhtä kaikki eivät tulot tahtoneet menoille riittää. Viimein sairastui vaimo, ja silloin tuli huolia ja murheita sekä ovista että ikkunoista. Napinaa alkoi kuulua, niinkuin tavallisesti aina tapahtuu, kun oma voima ja oma nero ovat näyttäytyneet riittämättömiksi. Pitihän Jumalan olla heihin tyytyväinen: mintähden hän salli heidän kärsiä nälkää?

Onneksi oli heillä Elsa.

Hän oli vanhin tytär ja 14 vuotias; häneen eivät pystyneet nälkä eikä huolet; askareiden toimittaminen oli hänestä yhtä helppoa kuin leikkiminen. Hän ennätti kaikkeen, ja kaikki kävi reippaasti, niin että helisi vaan. Iloinen lapsuuden kevät vaikutti tähän suuresti, mutta kun muutamat lapset jo silloinkin saattavat väsyä, niin ei ollut muuta selitystä hänen iloisuuteensa ja väsymättömyyteensä kuin se, minkä äiti oli mielessään otaksunut, että tyttö oli Jumalan lapsi kehdesta saakka.

Ja onhan sellaisiakin lapsia olemassa. Syntiä on heissä, niinkuin kaikissa muissakin; sillä kukaan ei ole niin lumivalkoinen Jumalan edessä, ettei *hän* näkisi heissä jotakin saastapilkkua, josta synti ja lankeemus saattaa kehittyä. Mutta nämä lapset ovat saaneet hienomman aistin, niin että he näkevät enkelin, jonka Jumala on asettanut vartioimaan kutakin lasta, ja kuulevat sen kuiskaukset. Näin tulee lapsen ja vartijan välille tuttavallisempi suhde, joka vaikuttaa, että lapsi kuulee enkelin äänettömän vastalauseen jokaista syntistä ajatusta ja jokaista pahaa aikomusta vastaan. Ja näin kiinnittyy näiden lasten sydän aikaisin Jumalan valtakuntaan. Kun sitte Vapahtaja tulee heidän tykönsä, ei hänen tarvitse sanoa mikä nimi hänellä on katkismuksessa. He vastaavat nöyrästi: "niin, tule, Herra Jesus, me tunnemme sinut, me olemme sinun omiasi."

Isä sanoi tyttärelleensä tuon tuostakin:

"Elsa, sinun täytyy lopettaa koulunkäyntisi; meillä ei ole enää varoja pitää sinua siellä."

"Aivan niin, isäni. Saanenhan kumminkin sitte lukea kotona."

"Elsa, meidän täytyy eroittaa palvelustyttö luotamme ja tyytyä ainoastaan lapsentyttöön. Sinun tulee nyt tehdä kaikki talouden toimet."

"Kyllä, isäni. Minä tahdon koettaa parastani."

"Elsa, nyt täytyy meidän eroittaa lapsentyttömmekin. Sinun tulee tästä lähtien hoidella pieniä siskojasi."

"Oikein, isäni; sen tahdon mielelläni tehdä."

"Elsa, äiti on sairas. Sinun tulee hoidella häntäkin."

"Niin, isäni, miks'en hoitelisi omaa äitiäni?"

"Elsa, minä en jaksa enää toimittaa virkaani, vilutauti vaivaa minua. Nyt täytyy sinun hoitaa minun tehtäviäni suuressa huoneustossa."

"Mielelläni isäni; ja sinua myöskin tahdon hoidella."

"Elsa, meidän täytyy olla säästäväiset! Mitä sinä teet noilla piipittäville linnuille ja noilla hyödyttömille kukilla, jotka ovat akkunalla?"

Elsa vaikeni.

"Myy ne! Sinä kenties saat 10 tai 15 penniä kustakin kukasta ja 2 markkaa linnuista. Me tarvitsemme joka pennin."

Elsa pullahti itkemään. - "Tosin, jos niin tahdot, isäni. Mutta salli minun pitää ne!"

Isä katsoi häneen ihmetellen. Elsa itki tavallisesti sangen harvoin; hän oli aina kaikissa toimissaan ja kaikissa vastoinkäymisissään iloinen kuin lintunen. - "Meidän tulee kysyä äidin mielipidettä."

He menivät äidin luo. - "Sanoppa äiti, eikö Elsamme ole kuitenkin oivallinen tyttönen? Hän on huoneuston vahtimestari ja vielä enemmänkin. Hän kerkii kaikkeen, tekee kaikki säännöllisesti ja on aina tyytyväinen, aina nöyrä ja aina iloinen. Mutta katso, nyt itkee hän, kun minä sanoin, että hänen täytyy myydä hyödyttömät lintunsa ja kukkasensa."

Äiti vastasi: "lapsi raataa kuin orja kaikki päivät; tuleehan meidän suoda hänelle hiukan iloakin."

"*Senkö* tähden sinä itket?" kysyi isä.

"En, nyhkytti tyttö vastaukseksi. Minulla ei ole koskaan aikaa käydä kirkossa."

"Mitä yhteyttä kirkolla on lintusten ja kukkasten kanssa?"

"Ne saarnaavat minulle Matheuksen evankeliumin 6:sta luvusta."

Isä ja äiti katselivat ihmetellen toisiinsa. Mitähän siinä Matheuksen evankeliumin kuudennessa luvussa sanottaneenkaan. He olivat kenties kuulleet siitä, mutta jo aikoja sitte unhottaneet sen. Lapsi, joka ehti kaikkeen, oli kerinnyt lukea tämänkin.

”Lue minulle se 6:des luku!” sanoi äiti, joka tunsu itsensä ihmeen liikutetuksi.

Elsa luki, alkaen 25 värsystä luvun loppuun saakka: ”Älkää murhehtiko teidän henkenne tähden, mitä te syötte ja mitä te juotte, eikä teidän ruumiinne tähden, millä te teitänne verhotatte ... katsokaa taivaan lintuja ... katsokaa kukkasias kedolla... Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, niin kaikki nämä teille annetaan...”

”Mutta mistä ihmeestä sinä olet löytänyt tuon paikan?” kysyi isä. ”Sehän on aivan kuin meille kirjoitettu.”

”En tiedä, vastasi tyttö. Se avautui itsestänsä.”

”Ei, sanoi äiti, se ei avautunut itsestänsä, sinun enkelisi on kääntänyt lehtiä pyhässä kirjassa. Katso, kuinka kauvan me olemme puuhanneet, uurastaneet ja kyyneleitä vuodattaneet tämän elämän huolien tähden, ja kaikki työ, kaikki viisau on ollut turhaa! Nyt tulee lapsi kukkasineen ja lintuineen ja kääntää meidän viisautemme hulluudeksi. Isä, isä, Jumalalla on ollut liian pieni osa meissä, hän tahtoo saada meidät kokonansa, hänen tulee saada kaikki!”

RUUSUHELMET.

Kun viisas siskon' taittaa
Pienoisen ruususen,
Sen lehdet survoo, laittaa
Taikinan pienoisen.
Kädessään vanuttaapi
Ne pikku helmiksi,
Säikeesen pujottaapi,
Kaulassaan kantaapi.

Mitenkä hentoo tehdä
Hän siten ruusuillen?
Ei kaunist' ole nähdä
Pöperö semmoinen.
Niin, sisko sanoo: tuoksu
Helmillä hyvä on,
Ei sitä ajan juoksu
Karkoita pakohon.

Kakskymment' ajast'aikaa
Hän niitä kantelee,
Mut tuoksua kuin taikaa
Ne aina antelee.
Kun vanhuus joutuu hällen,
On ruusu lauhtunut,
Niin jää nuo kukat jälle
Helmiksi survotut.

Niin, saattaa olla vainen
Sen tuoksu jälellä,
Mut ruusu ihanainen
On itse mennyttä.
Iloiten eikö näkis
Hänt' aikaa lyhempää?
Miks sotkemalla tekis
Hänestä kestävää?

HOPEARAHAN KERTOMUKSET.

angen myöhäiseksi oli uudenvuoden aatto-ilta jo vierähtänyt Kaarlo Kustaan istuessa yksin kamarissansa rahakokoelmaansa järjestelmässä. Ahne hän ei ollut, päinvastoin oli hän valmis lahjoittamaan nutun päältä, kun joku köyhä, vilusta värisevä poika tuli kyökkiin ja rukoili jotakin ruumiinsa verhoiksi. Mutta hän oli monta vuotta kokoellut säästölippaasensa vanhoja rahoja, joita ei nyt enää käytetä, ja joita hän oli saanut milloin mistäkin, välistä makson edestä, välistä ilmaiseksi. Useimmat niistä olivat vaskisia, vieläpä rumia ja ruosteisia kun hän ne sai, mutta Kaarlo Kustaa oli osannut tuli-öljyllä tehdä ne uudennäköisiksi. Joukossa oli monta Kaarlo XII:n aikaista, kummallisilla merkeillä varustettua, ja monta vieläkin vanhempaa, mitkä lukkari oli valikoinut niistä rahoista, joita talonpojat olivat panneet kirkonkukkaroon, olipa joukossa useita ulkomaankin rahoja outoine reunakirjoituksineen, joita ei kukaan ymmärtänyt. Viisi taikka kuusi kappaletta oli oikeata käypää hopearahaa, jotka Kaarlo oli saanut syntymäpäivinänsä ja muissa juhlallisissa tiloissa; ja nyt hän par'aikaa järjesti niitä erääsen laatikkoon, jonka hän vartavasten oli laittanut rahakokoelma-huoneeksi ja jakanut moneen monituiseen eri ruutuun ja pieneen laatikkoon. Olipa siinä muuan raha, jota hän ei voinut kylliksensä katsella; se oli vanha roomalainen hopearaha, jonka iso-isä oli antanut joululahjaksi, ja joka oli Neron ajoilta asti. Se oli peräti pieni ja pahoin kulunut raha, mutta kuitenkin saattoi toisella puolella vielä eroittaa tuon julman keisarin muotokuvan. Kaarlo Kustaa katseli rahaa puolelta ja toiselta, arvellen sitä oikein eriskummaiseksi rahaksi, kun se niin kauan oli ollut tässä maailmassa. Jospa tuo raha osaisi puhua, ajatteli hän itseksensä, niin olisi sillä paljonkin kertomista. Mutta raha oli aivan ääneti eikä hiiskunut sanaakaan, ja kynttilä pöydällä paloi pitkälle karrelle Kaarlo Kustaan istuessa ja miettimistään miettiessä muinaisia aikoja, joita raha oli nähnyt. Silloin kuului hänestä kuin olisi hopearaha ruvennut kummallisesti kilisemään; syytä siihen hän ei tiennyt, mutta tuon laatikossa soivan äänen hän kuuli, ja taisi aivan selvästi eroittaa hiljaisia sanoja, vienosti helähteleviä kuin hopeakellon ääni. Ja raha rupesi puhumaan. Kaarlo Kustaa kuulteli sitä ihmetellen, mutta vastata hän ei voinut sanaakaan. Hän kuulteli vaan; ja silloin rupesi keisari Neron aikuinen hopearaha kertomaan seuraavalla tavalla:

"Nyt on kello 12, ja ihmiset kirjoittavat vuosiluvun 1858 Vapahtajansa syntymän jälkeen. Me rahat olemme pakanoita, jotka lähdemme maailmaan sekä hyvydeksi että pahuudeksi. Minun hopeani on muinaisina aikoina tuotu Iberian vuorista, siitä maasta, jota nyt nimitetään Espanjaksi. Nyt on tasan 1800 vuotta siitä ajasta kulunut, jolloin minä Roomassa rahaksi lyötiin, ja joka sadas vuosi minä taidan puhua. Omia elämänvaiheitani en tahdo sinulle kuitenkaan liioin kertoa. Välistä olen maannut pitkät ajat maassa; välistä ollut piilossa saiturin kellarissa ja rikkaan silkkikukkarossa, välistä köyhänkin tyhjässä taskussa. Se saattaa kaikki olla yhden tekevää; ihmiset häviävät polvi polvelta, vaan hopea ei ruostu, raha elää kaikkina aikoina. Ja kuitenkin minä kadehdin ihmisten onnea, sillä kun oikein asiaa harkitsen, ovat he minua kuolemattomammat. Kun hopea ja kulta sekä koko maailman loisto häviää, elävät vielä ihmisten sielut ijankaikkisesti toisella puolen hautaa.

Koska nyt olen osunut sinun luoksesi, poikaseni, tahdon sinulle kertoa vuosisata vuosisadalta mitä olen nähnyt ihmisten parissa niinä aikoina, jolloin he ovat kirjoittaneet vuosiluvun 58, jolloin minä aina olen tainnut puhua. Kun makaa minun tavallani sata vuotta, niin tahtoo mielellään avata sydämensä, sen vähän aikaa kun siihen onkin tilaisuutta. Siitä syystä aloitan nyt

Vuodella 1758. Preussin suuri sotaherra, kuningas Fredrik II, istui teltassaan Silesiassa. Hän oli hiljakkoin saanut suuren ja verisen voiton Itävaltilaisista Leuthen'issä; oli haudattu monta tuhatta kaatunutta soturia ja toisten haavat vuosivat verta; monta leskeä itki; moni orpolapsi oli kadottanut tukensa. Vaan uljas ja saaliinhimoinen kuningas pesi veren pois käsistänsä ja katsellen pöydälle eteensä levitettyä Silesian karttaa sanoi hän ylpeällä luottamuksella, tämä maa on nyt minun! Hän unhoitti, että hän oli sen voittanut vääryydellä ja ihmisten verellä. Mutta ihminen voi unhoittaa paljon, kun voitonpyynti ja kunnianhimo ovat saaneet hänen valtaansa! Maailma kiitti suuren kuninkaan tekoja, ja imartelijat rohkenivat nimittää häntä "ainoaksi;" mutta minä makasin maan alla ja kuulin sinne hänen omantuntonsa äänen, joka sanoi hänelle: "väärin! väärin! väärin Jumalan ja ihmisten edessä!"

Vuonna 1658. Englannin mahtava suojelija Oliver Cromvell makasi kuolinvuoteellansa. Hänen ympärillensä seisoivat vääriä ystäviä, jotka olivat itkevinänsä ja surevinansa, ja hänen vieressään seisoivat hänen ainoa poikansa, joka riemuitsevalta sydämellä ajatteli itseksensä: "nyt minä pääsen valtaan isäni jälkeen!" Tuo suuri mies oli ollut olevinansa hyvin jumalinen ja pidettiin aikansa kovin hurskaana miehenä, mutta kun hänen piti elämästä erota, muistui hänen mieleensä, että hän oli tehnyt monta suurta pahaatekoja ja mestauttanut herransa ja kuninkaansa Kaarlo I:sen. Ja vaikka Cromvell monessa kohden oli ollut viisas hallitsija, havaitsi hän, että hänen tekonsa eivät voineet kestää Jumalan edessä, ja se valta, jota hän maailmassa, halusi, oli ollut ainoastaan särkyvä vesikupla. Minä makasin tosin maan alla, mutta kuulin sinne asti hänen omantuntonsa äänen, joka sanoi hänelle: "väärin! väärin! väärin Jumalan ja ihmisten edessä!"

Vuonna 1558. Toinen suuri mies, joka aikansa oli ollut maan mahtavin ja jonka valtakunnassa aurinko ei milloinkaan laskenut, makasi nyt vanhana, voimaton ja hyljättyä kuolinvuoteellansa Pyhän Justin luostarissa Estremadurassa Espanjan maalla. Se oli Kaarlo V, entinen Rooman keisari, Espanjan ja molempain Indiain kuningas, hän, joka kaksi vuotta sitten oli kyllästynyt valtaansa ja kunniaansa ja luopunut kaikista kruunuistansa sekä ruvennut munkiksi erääseen luostariin. Siellä seisoivat muita munkkeja, mustiin puettuina, palavat vahakynttilät kädessä, veisaten hänen ympärillensä pyhiä virsiä ja ylistäen häntä autuaaksi katumuksiensa ja hurskaiden töittensä tähden. Mutta

kuolemaisillaan olevasta keisarista ei tämä kaikki ollut kyllyksi Jumalan edessä, vaan hän seurasi surumieliin tuntiviisarin kulkua siinä kellossa, jonka hän itse pitkään päivinsä kulukkeeksi oli tehnyt. Vallan, kunnian ja maailman aarteet oli hän vapaa-ehdoisesti hyljännyt. Mutta siinä ei ollut kyllyksi. Hän muisti, kuinka hän oli vainonnut Lutherusta, ja kuinka hän oli sallinut Espanjalaisten tappaa onnettomia Indiaaneja Mexikossa, ja kaikki munkkien vakuutukset eivät voineet saada hänen omatuntonsa ääntä vaikenemaan. Minä makasin maan alla, mutta minä kuulin sinne asti äänen, joka sanoi hänelle: "väärin! väärin! väärin Jumalan ja ihmisten edessä!"

Vuonna 1458. Don Henrik, Portugaalin prinssi, istui Terzanabal nimisessä linnassaan ja kuunteli uutisia niistä tapauksista, jotka olivat maailman uudeksi muodostava. Pohjoisesta kuuli hän kerrottavan Mainzin ihmeellisestä Guttenbergistä, joka oli keksinyt kirjainpainamis taidon. Idästä tuli hämmästyttäviä sanomia Turkkiilaisten etenemisestä, sitten kun he viisi vuotta takaperin olivat valloittaneet Konstantinoopelin, ja kreikkalaiset oppineet pakenivat levittämään viisauttansa länsimaihien. Etelästä kuuli Don Henrik sen uutisen, että hänen laivansa olivat purjehtineet Guineaan saakka Afrikan länsirannalle, joka oli pisin matka, mitä siihen asti oli kuljettu. Silloin tuo viisas ja jalo ruhtinas loi linnansa ikkunasta silmänsä lännessä lainehtivalle suuren suurelle Atlannin valtamerelle, pudisteli miettiväisesti harmaata päättänsä ja sanoi: "tuolla valtameren toisella puolella on epäilemättä maata; voi, jospa silloin eläisin, kun se maa löydetään!" - Ja minä hopearaha makasin maan alla, mutta minä kuulin hänen äänensä, ja kaiku vastasi siintäviltä sinilaineilta: on, on, siellä on maata, siellä on Ameriika, ja Kristoffer Columbus käy par'aikaa koulua Genuassa.

Vuonna 1358 makasin minä erään ritarin arkussa. Hän puki kultaisen sota-asun päällensä ja ratsasti turnajaisiin. Kentän ympäri oli rakennettu purppuravaatteella päällystetty aitaus ja ylt'ympärillä oli laitettu parvia katselijoille. Ritari kynnäti tanteren kahdellatoista härkäparilla ja kylvi vakoihin kolme tuhatta hopearahaa, joiden joukossa olin minäkin. Senjälkeen ratsasti monta loistavaa ritaria aitankin sisään ja hyökkäsivät toinen toistansa vastaan täyttä lentoa, niin että heidän peitsensä tahtuivat kiiltäviä haarniskoita vastaan, ja moni uljas taistelija kaatui nurinniskoin hevosen selästä maahan. Kuninkaat ja ruhtinaat katselivat parvelta tätä, ja kauniit neitokset viittasivat liehuvilla vöillänsä, liput hulmusivat, sotatarvet soivat, kypärit välkkyivät, hevoset karkasivat pystyyn ratsastajien kannustaessa ja kiilloitetut kypärit välkkyivät auringon paisteessa. Mutta kaikki tämä oli vaan leikkiä, sillä ihmiset ovat isoja lapsia ja joka ajalla on omat leikitapansa.

Vuonna 1258 makasin minä matkustavaisen kauppiaan kukkarossa. Hän purjehti tavaroinensa pitkin leveätä kaunista Rhein-virtaa, jonka rannoilla heleän-viheriä viiniköynnös verhoilee harmaita vuoria. Koko luonto heloitti rauhallisena, aurinko valaisi ritariinnan huippuja ja sen juurella lauloi trubaduuri laulujansa nuorelle työlle, joka kuunteli niitä pienestä avonaisesta linnan ikkunasta. Laivassa oli munkki, yhtä musta kuin nimensäkin, sillä hänen nimensä oli Barthold Schwartz; hän näytti kauppiaille hyppysellisen mustaa jauhoa, jota ei kukaan tuntenut. Katsokaa, sanoi hän, tämä on tekevä vahvan ja heikon yhdenväkiseksi! Ohoo, sanoi kauppias, mitä se lieneekään? Se on ruutia, sanoi munkki, ja sanoessaan nauroi hän niin kummallisesti, kuin olisi jo edeltäpäin tiennyt, mitä melua hänen keksintönsä oli saava aikaan maailmassa. Heidän puhuessaan lähti rannasta vesille vene, joka oli täynnä julmia rosvoja, sillä melkein kaikki linnat Rheinvirran varsilla olivat siihen aikaan rosvolinnoja. Nuo julmat miehet panivat kauppiaan vankeuteen, ryöstivät hänen tavaransa ja pakoittivat hänen vielä lisäksi lupaamaan heille suuria lunnaita. Sillä väkivalta oli oikeuden sijassa, ja koska jokainen luotti omaan nyrkkiinsä, nimitettiin tätä aikaa nyrkki-oikeuden aikakaudeksi.

Vuonna 1158. Hurskas piispa Henrik, kristinuskon apostoli Suomessa, matkusti talvi-aikana Satakunnan harvaan asutuissa sydänmaissa ja hänen seurassansa oli munkkeja ja palvelijoita. Kun nälkä rupesi heitä vaivaamaan, pyysivät he ruokaa rikkaan Lallin talosta. Lalli itse oli poissa ja kun hänen häijy vaimonsa Kerttu ei tahtonut suoda heille mitään syötävää, niin ottivat he leipää uunista ja heiniä hevosille, maksaen kaikesta täyden hinnan. Minä olin yhtenä niiden hopearahain joukossa, jotka annettiin tuolle häijylle vaimolle. Senjälkeen he taas lähtivät pois. Mutta kun Lalli tuli kotiin, vihastui hän julmasti, ajoi heitä takaa ja löi hurskaan piispan Henrikin kuoliaaksi Köyliönjärven jäällä. Jonkun ajan perästä näin minä Lallin tulevan kotiin; hänen mielensä oli synkkä ja raivokas, ja kun hän otti lakin päästänsä, lähti koko tukka mukana. Silloin minä ymmärsin, että hän oli tehnyt jonkun kovan rikoksen, eikä hänellä sen perästä ollut koskaan enää mitään iloa. Mutta piispa Henrik sai suuren kunnian sentähden, että hän oli vaikuttanut Jumalan valtakunnan hyväksi Suomessa. Nyt on seitsemänsataa vuotta kulunut hänen kuolinvuodestansa, ja Tammikuun 19 päivä on Pyhän Henrikin päivä, sillä silloin Lalli hänet surmasi.

Vuonna 1058. Siihen aikaan olin Roomassa, paavin aarre-aitassa, ja näin munkin, nimeltä Hildebrand, joka toimillansa koetti saattaa paavin maailman herraksi. Kuulinpa usein tosin oman-tunnon äänen, joka kuiskutti tuolle mahtavalle papille, ett'ei Kristuksen valtakunta ole tästä maailmasta; mutta silloin Hildebrand vastasi omalletunnollensa: etkös näe, että maailma on täynnä sotaa ja syntiä, että keisarit ja kuninkaat surmaavat toisiansa, ja että saaliinhimoiset ritarit ryöstävät kirkkoja? Julistakaamme paavi sentähden kaikkien herraksi ja esimieheksi, niin eivät he enää voi turvata kilpeen ja keihäseen, Goliatin tavalla sotiaksensa Israelin Jumalaa vastaan. Tämä onnistuikin Hildebrandille monen taistelun perästä, ja hän tuli itse kaikkein mahtavimmaksi paaviksi. Mutta sitten kun paavinvallan aika oli mennyt, kutsui Jumala Lutheruksen kristittyä kirkkoa puhdistamaan, ja tätä nykyä on paavi ainoastaan entisen mahtavuutensa varjokuva.

Vuonna 958. Keisari Otto suuri oli kolme vuotta sitten voittanut raa'at Unkarilaiset Augsburg'in luona ja matkusti nyt saksalaisessa valtakunnassansa teroittamassa lakia ja oikeutta. Kuninkaat ja ruhtinaat notkistivat polvensa hänen istuimensa edessä, ja hänen valtakuntansa ulottui kauas Euroopan emämaiden rajojen yli ja minä makasin hänen suunnattomassa aarrevarastossaan. Kerran näin hänen alakuloisena astuvan makuukamariinsa ja murheellisena paljastavan päänsä Vapahtajan kuvan edessä, tunnustaen itsensä kaikkein vähäpätöisimmäksi ja halvimmaksi ihmiseksi. Sillä hän oli saanut tietää, että hänen rakas poikansa Ludvik oli kuollut nuoruutensa keväällä, ja hän sanoi itseksensä: "mitä on minun valtani Jumalan vallan rinnalla?" Nyt elossa olevista ihmisistä olen minä mahtavin, ja kuitenkin olen heikon ruovon kaltainen, jonka kaikkivaltias Jumala minä päivänä ja minä hetkenä hyvänänsä voi surkastuneena painaa maahan.

Vuonna 858 makasin uhri-arkussa eräessä luostarissa Ranskanmaan ihanalla rannikolla, ja munkit lukivat hartaudella uutta litanian-rukousta: "Normannien vihasta varjele meitä, laupias Herra Jumala!" Mutta heidän rukouksensa eivät tällä kertaa olleet Jumalalle ollenkaan otolliset, sillä varmaankin nämät munkit olivat tehneet syntiä ylenpaltisella herkuttelemisellä ja ahneudella. Ennenkuin rukous vielä oli lopetettukaan, juoksivat raa'at pohjois-maiden viikingit

laivoistansa rannalle. He olivat hirvittävät muodoltaan, siivelliset kypärit päässä ja suuret iskumiekat kädessä ja hävittivät koko seudun, polttivat luostarin, ryöstivät kaikki sen aarteet ja purjehtivat sitten suuren saaliinsa kanssa pohjoisille maille. Silloin seisoi viimeinen jäljelle-jäänyt munkki yksinänsä rannalla ja nähdessään viikinkien purjeiden katoavan näkyvistä kaukana siintävällä merellä, pani hän kätensä ristiin ja sanoi: "Jumala, me emme ansaitse muuta kuin rangaistusta, mutta säästä kuitenkin meidän jälkeläisiämme, ja anna Ansgariuksen, kristityn apostolisi, pohjoisilla mailla saarnata rauhaa ja laupeutta!" - Niin tapahtuikin.

Vuonna 758. Kaukana eräässä Skottlanninmaan luostarissa istui kaksi munkkia hämärässä luostarikammiossa, jossa oli pieni puolipyöreä ikkuna kirjoituspöydän yläpuolella. Toinen kirjoitteli siroja kirjaimia sileille nahkalehdille, joita kutsuttiin pergamentiksi, ja toinen maalasi kauniita kullalla ja hopealla kirjailtuja kuvia eräsen kirjaan, jonka hän ihan äskettäin oli valmiiksi kirjoittanut. Minä makasin kätettynä munkkien arkussa, sillä eräs vieras munkki oli tuonut minun ynnä joukon muita hopearahoja yhden kirjoitetun kirjan hinnaksi. Nyt on minun Ciceroni valmis, sanoi toinen munkki; oikein ihastuttavaa on lukea, mitä vanhat pakanat ovat kirjoittaneet, vaikka he vielä elivät suuressa pimeydessä eivätkä tunteneet Kristusta, maailman valkeutta. Niin kyllä, sanoi toinen munkki; mutta Jumalan sana on voimaltaan ja kirkkaudeltaan kaikkia muita ylevämpi. Katso, nyt minä maalaan kauniita kuvia kirjaani, johon olen jäljentänyt evankeliumit. Kirjain jäljentäminen on tosin hyvin hyvin vaivaloista, ja tämä kirja maksaa kaksisataa hopearahaa. Mutta siitä onkin sitten ihmisille ikuista iloa. Oi, milloinkaan se aika tullee, jolloin ei tarvita rikkauksia voidaksensa ostaa Jumalan sanaa? Kärsivällisyyttä! sanoi taas toinen munkki. Jumala vielä senkin ajan suopi, vaikka me emme silloin enää elä. Sillä raamattu sanoo meille: "köyhille saarnataan evankeliumia."

Vuonna 658. Kuuman erämaan halki vaelsi lukuisa joukko päivettyneitä sotamiehiä, valkoiset turbaanit päässä ja valkoiset, pitkäliepeiset vaipat yllä, muutamat kameeleilla ratsastaen, mutta usiammat kulkien jalkaisin. Aurinko paahtoi ja tulikuuma erämaantuuli kulki äärettömän, punaisen hietalakeuden yli. Moni mies kaatui maahan kuumuudesta ja janosta, mutta muut kävivät eteenpäin, ja kun heitä käskettiin lepäämään, vastasivat he: "Paratiisissa me saamme levätä!" Silloin tuo ylevä Ali kaliifi ratsasti eturivien eteen ja huusi: "Ainoastaan yksi on Jumala ja Muhammed on hänen profeetansa!" Kohta heittäysi koko joukko maahan ja rukoili, kasvot käännettyinä itään päin, Mekan pyhää kaupunkia kohden. Rukoiltuansa nousivat he seisaalle ja kohtasivat vihollisten sotajoukon, joka tahtoi puolustaa maata. Mutta kaliifi ja hänen väkensä ajoivat viholliset pakoon ja tappoivat kaikki, jotka eivät tahtoneet tunnustaa Muhammedia Jumalan profeetaksi. Sen perästä he ryöstivät koko maakunnan ja hävittivät kaupungit, ja minun he löysivät maakunnan aarrevarastosta. Sitten läksivät he jälleen levähtämättä matkaan kuumalle hietakankaalle, valloittamaan yhä enemmän ja käännettämään koko maailmaa Muhammedin uskoiseksi. Mutta Jumala salli heille menestystä vaan ajaksi, sitten Jumala antoi heidän valtansa rau'eta ja vanhentua, sillä se oli tästä maailmasta. Mutta kristinusko, joka ei ole tästä maailmasta, ei vanhene milloinkaan eikä myöskään häviä, vaan kestää aina aikojen loppuun asti.

Vuonna 558. Kauas Bosporan sinisen vedenpinnan ylitse loisti suuren Sofiankirkon kullattu kupukatto Konstantinoopelissa. Keisari Justinianus istui valta-istuimellansa ja kantoi veroa monelta hänen allensa kuuluvalta kansakunnalta. Hänen rahavartijansa kokoili suuret maljat täyteen kultarahoja rikkaasta Aasiasta; mutta tuosta onnea niin kopeasta Roomasta tuli hänelle vaan pieni maljallinen hopearahoja. Minä olin siinä maljassa ja kuulin keisarin sanovan: missä on nyt Rooman loisto, koska ei minulle tuoda sieltä suurempia aarteita? Herra keisari, sanoi palvelija, Rooman loisto on mennyt, barbaarit ovat hävittäneet sen aarteet ja repineet maahan kauniit hovilinnat siinä kaupungissa, jota mainittiin maailman pääkaupungiksi. Keisari kääntyi pahoilla mielin pois ja näki kaksi munkkia, jotka tulivat, matkasauvat kädessä, vierailta mailta. He lankesivat polvillensa keisarin eteen ja tarjoten hänelle sauvojansa sanoivat: "herramme, me pyydämme sinun katsomaan, mitä nämät sauvat sisältävät." Keisari avautti nuo ontelot sauvat ja löysi niistä aivan pieniä madonmunia. Silloin kirkastuivat hänen kasvonsa ja hän sanoi munkeille: "Te olette tehneet sangen hyvän työn, ja minä tahdon antaa teille suuren palkinnon, sillä näissä sauvoissa olette tuoneet silkkimadon munia Itämailta, joten me nyt voimme kutoa kotona kaikki nuo kauniit ja kalliit silkkikankaat, jotka meidän tähän asti on täytynyt ostaa ahneilta Persialaisilta." Ja keisari sekä kaikki kansa ylisti munkkeja tästä hyödyllisestä lahjasta. Sillä ihmisten valta on katoavainen, ja suuret sotasankarit jättävät jälkeensä verta ja raunioita; mutta rauhalliset keksinnöt ja hyödylliset toimet, joita ahkerat ihmiset maan päällä saavat aikaan, kantavat pitkiksi ajoiksi hedelmiä, tuottaen varallisuutta ja menestystä.

Vuonna 458. Suuri joukko niitä julmia pakanoita, jotka nimitettiin Hunneiksi, kulki hävitetyyn Euroopan halki takaisin itäisille maille, ja minä olin heidän saaliinsa joukossa. He olivat hävittäneet mahdolloman suuret alat Europan kukoistavimpia maita, niin ett'ei siellä enää löytynyt kaupunkia, tuskinpa kylääkään jäljellä; joku aika sitten olivat he haudanneet rajaluotoisen kuninkaansa, Attilan, erään virran pohjaan. Jumalan aurinko paistoi kirkkaana poltetuilla autiomailla, ja nuo julmat litteänaamaiset miehet astuivat maahan hevostensa seljältä, ruvetaksensa aterioitsemaan. He ottivat esiin raakaa lihaa, jonka olivat panneet satulan ja hevosen seljän väliin, jotta se ratsastaessa möyhistyisi, ja istuutuivat syömään; mutta muutoin he hyvin harvoin astuivat maahan, sillä he makasivatkin yöt hevosten seljässä. Heidän näin syödessänsä nurmikolla eräässä paikassa, missä Attilan hevonen ei ollut astunut, - sillä mihin Attilan hevonen kerran astui, siihen ei enää mitään ruohoa kasvanut - syöksi heidän päällensä joukko sitä germaanilaista kansaa, jota nimitettiin Länsigööteiksi, ja tappoi Hunnit viimeiseen mieheen asti ja otti heidän saaliinsa. Mutta tuskin olivat Länsigöötit hengähtäneet taistelun jälkeen, kun jo joukko Burgundeja vuorostansa karkasi heidän päällensä ja löi heidät; ja kun Burgundit pitivät voittonsa taattuna, hyökkäsi kolmas germaanilainen kansa, nimeltä Svevit, heidän päällensä, otti heidän saaliinsa ja vei sen maanmiehellensä, Rikimer'ille, joka siihen aikaan hallitsi Roomassa, asettaen virkaan sekä eroittaen virasta Rooman keisareita. Mutta Rikimer'in hallussa eivät nämät aarteet kauan olleet, ennenkuin ne ryösti neljäs kansa, jota nimitettiin Vandaaleiksi, ja joka kuninkaansa Geiserik'in johdolla kulki rosvolaivoillansa ympäri merta. Minne nyt matkustamme? kysyivät Geiserik'in merimiehet merellä ollessaan. Ajakoon tuuli meidät sille maalle, jota taivas on päättänyt rangaista! vastasi kuningas; ja silloin hänen laivastonsa saapui Itaalian rannikolle ja anasti koko Rikimer'in saaliin. Kaiken tämän näin minä, pieni hopearaha rukka, joka kuljin kädestä käteen näiden Barbaarein kesken. Ja he hävittivät maailmaa ja toisiansa, se oli todellakin hirveä aika, jolloin toinen kansa alinomaa hyökkäsi toisen päälle, asuen milloin siellä, milloin täällä näillä autioilla mailla. Mutta Jumalan aurinko lämmitti niitä ja herätti eloon uusia aikoja ja uusia ajatuksia tällä sekaannuksen aikakaudella. Ja kaikki mikä vanhaa oli, raukesi tomuksi, ja kristinusko työskenteli vuosisadan toisensa perästä, saadaksensa kaikki nämät pakanakansat, nämät sinun esi-isäsi, hyviksi ja valistuneiksi ihmisiksi.

Vuonna 358. Minä näin miehen, nimeltä Juliaanus; minä olin nimittäin silloin hänen aarteittensa joukossa. Hän oli maaherrana Galliassa, jota nyt nimitetään Ranskanmaaksi; ja kolme vuotta senjälkeen tuli hän koko Rooman valtakunnan keisariksi. Hän eli turmeltuneena aikakautena, mutta oli kuitenkin jalo mies, jonka hyviä tapoja ylistettiin aivan avaralta. Mutta hänellä oli yksi vika, suuri vika, hän oli pakana sydämmeltänsä eikä uskonut Kristukseen, vaikka Jumalan sanaa jo silloin saarnattiin kaikkialla hänen valtakunnassansa. Hän uskoi Jupeteriin ja Minervaan ja muihin pakanuuden jumaloihin. Kerran kutsui hän luoksensa juutalaisen ja kristityn ja sanoi heille: "mitä teidän profeetanne sanovat Jerusalemin kaupungin temppelistä?" Juutalainen sanoi: "Messias sen on jälleen rakentava." Kristitty sanoi: "Jerusalemin temppeli ei pääse koskaan entiseen kunniaansa, sillä Vapahtajamme on sanonut, ett'ei siitä pidä jäämän kiviä kiven päälle." "No, sanoi Juliaanus, minä tahdon uudestaan rakentaa temppelin ja todistaa ennustukset vääriksi." - Kun Juliaanus sitten tuli keisariksi, lähetti hän monta sataa työmiestä, uudesta rakentamaan Jerusalemin temppeliä entiseen loistoonsa. Ja työmiehet aloittivat työnsä, ja keisari nauroi sydämmessänsä, sillä nyt hän luuli varmaan tekevänsä kristittyjen Jumalan valehtelijaksi. Mutta katso, silloin rupesi maa tärisemään työmiesten jalkojen alla, tulta leimahti maasta ja kaikki väki heitti työnsä; ja keisari Juliaanus ihmetteli ja hämmästy; mutta Vapahtajan ennustus oli käynyt toteen.

Vuonna 258. Siihen aikaan oli suuri sekasorto Rooman valtakunnassa, ja lukuisat barbaarikansat ahdisti sitä joka haaralta, niin että kaikki näytti menevän pirstaksi. Eräs keisari, nimeltä Valeriaanus, rupesi vainomaan kristityitä. Karthagossa, Afrikan länsirannalla, oli siihen aikaan kristitty kirkko. Nuori korkeasukuinen roomalaistyttö, nimeltä Placidia, maaherran tytär, vei minun säästölippaassansa kristittyyn kirkkoon köyhäin almuksi. Kun hän oli polvillansa alttarin edessä ja rukoili maailman Vapahtajaa omalla pyhällä uskollansa valaisemaan häntä, tulivat hänen isänsä lähettiläät julman vihaisina ja polttivat kirkon. Toisia kristityitä he tappoivat, toisia laahasivat piinapenkille, kauheilla kidutuksilla pakoittaaksensa heitä uhraamaan epäjumalille. Mutta kun kristityitä tulisilla raudoilla poltettiin ja heitettiin petojen raadeltaviksi isolle taistelulentäille, huusivat he kaikki rohkeasti, että Kristus, heidän Herransa, oli kärsinyt ja kuollut heidän edestänsä, ja nyt he tahtoivat mielellänsä kärsiä ja kuolla hänen tähtensä. Placidia oli vankien joukossa. Silloin sanoi hänelle maaherra, hänen isänsä: "etkös ole tyttäresi, jonka pitää totteleman isäänsä? Uhraa siis nyt Jupiterille, ja kiellä Kristus, niin tahdon jälleen sinua kohdella isällisellä rakkaudella, ja sinä saat asua kaunihimmassa linnassani ja käydä kalliimmassa vaatteissa ja valita puolisoksesi sen, jotas kaikkein enimmän rakastat." Mutta Placidia vastasi: "isäni, minä olen valmis tottelemaan sinua kaikessa, pyytämättä siitä mitään palkkaa, sillä tiedän kyllä, että lapsen pitää totteleman isäänsä. Mutta Herra Jumala on meidän kaikkien isä ja häntä meidän pitää rakastaman ja totteleman yli kaiken muun maailmassa. En siis voi milloinkaan kieltää Herraani, Kristusta." Silloin maaherra julmistui ja antoi heittää tyttärensä jalopeurain eteen eläintarhassansa, mutta ne laskeusivat lauhkeina maahan hänen jalkainsa juureen, eivätkä koskeneet häneen. Tämän näki hänen isänsä ja tunki piston sydämmessänsä, purskahti itkemään ja sanoi: "en, en voi enää epäillä, minä näen nyt selvästi, että kristittyjen Jumala on ainoa ja totinen Jumala." Sitten hän tuotti tyttärensä luokseen ja sanoi: "lapseni, sinun uskosi on pelastanut sekä sinun että minun!" Ja siitä hetkestä tuli hän kristityksi.

Vuonna 158. Keisari Antonius Pius istui kultaisella istuimellansa Roomassa, ja koko tunnetusta maailmasta tuli lähettiläitä, kantaen hänelle aarteita ja lahjoja. Minä makasin hänen isossa kulta-arkussaan ja kuulin kaiken kansan ylt' ympärillä ylistävän häntä jaloimmaksi ja parhaimmaksi ruhtinaaksi, mikä ikinä on hallinnut suurta valtakuntaa. Kaikkialla hänen ympärillensä kohosi mainion Rooman marmorilinnat ja korkeat voittokaaret; monta tuhatta ritaria seisoi valta-istuimen ympärillä, puettuina kultaan ja hopeaan, ja Kreikanmaan oppineet ja runoilijat pitivät kiitospuheita keisarille, ja sinä päivänä antoi keisari armon kaikille pahantekijöille. Kun sitten koko kansa, ylhäiset ja alhaiset, rikkaat ja köyhät, oppineet ja oppimattomat ylistivät keisaria jumalaksi, pimeni hänen otsansa, ja minä kuulin hänen sanovan vävyllensä ja jälkeläisellensä, Markus Aureliukselle: "Miksikä ihmiset ylistävät minua jumalana? Minä olen vaan heikko kuolevainen ihminen, ja tämä hopearahana on elävä maan päällä paljon kauemmin kuin minä. Ilmoittakaatte kansalle, ett'ei se minua palvele, vaan totista Jumalaa, joka on meidän kaikkien valtias. Oi, jospa itse oikein tietäisin, mikä hän on!"

Vuonna 58, Kristuksen syntymän jälkeen. Minä halpa hopearaha olin hiljakkoin lyöty rahaksi rikkaan Rooman keisarillisessa rahapajassa. Toisella puolellani oli keisarin muotokuva kirjoituksella *Nero Claudius Cæsar*, ja kaikki omistajani katselivat salaisella pelolla hänen kuvaansa. Hän oli ollut hyvä nuorukaisena, sanottiin, ennenkuin hän tuli valta-istuimelle; mutta valta ja onni kiusaavat ihmistä pahaan, ja Nerosta tuli hirmuhallitsija, joka on ollut kaikkien aikakausien kammona. Kerran lahjoitti hän minut lemmityllensä, Poppæalle. Nero, sanoi vaimo hänelle, sinä olet suuri mies, onpa vahinko, että annat äitisi hallita itseäsi. Anna senvuoksi tappaa hänet. - Nero oli vaiti; tämä oli hänestä hirmuista. Mitä, sanoi taas Poppæa; etkös jo ole antanut myrkyttää velipuoltasi? - Silloin Nero rakennutti laivan, joka oli tehty niin, että se halkeaisi merellä, ja sitten hän kutsui äitinsä Agrippinan tekemään huviretken laivalla, ja hän lähtikin. Laiva halkesi, mutta Agrippina ui vahingoittumatta rantaan. Silloin Nero pelkäsi kohdata häntä ja käski tappaa hänet. Mutta siitä hetkestä alkaen hänellä ei enää ollut rauhaa. Historia on täynnä hänen rikoksiansa, ja hänen monien uhriensa joukossa oli myöskin Poppæa. Eräänä päivänä näin koko Rooman kaupungin ilmi tullessa, sillä Nero oli käskennyt sytyttää tulen, saadaksensa ihailla liekkien loistetta. Kun tämä tuli tietyksi, vapisi Nero, peljäten kansan raivoa, ja julistutti, että kristityt olivat virittäneet kaupungin palamaan. Siihen aikaan oli vielä kristityitä vähän, ja he kokoontuivat metsiin ja yksinäisiin vuorentokoihin pitämään jumalanpalvelustansa. Nero antoi ottaa kiinni niin monta kuin vaan käsiinsä sai, ja muutamat hän ompelutti petojen vuotiin ja antoi viskata koirien eteen, toisia hän taasen käski ommella säkkeihin, ja säkit voideltiin pi'illä ja sytytettiin palamaan tulisoihtuina julkisissa näytelmissä. Silloin, niin kerrotaan, joutui myöskin apostoli Paavali tyrannin lähettiläiden käsiin ja kärsi marttyrikuoleman Herransa Kristuksen, sekä suuren ja jalon käännystoimensa tähden pakanain seassa. Mutta kristityt kärsivät ilolla kuoleman, ja ylistivät keskellä vaivojansa Jumalaa, joka oli katsonut heidät mahdollisiksi kärsimään Hänen pyhän totuutensa tähden. Mutta keisari Nero tuli tästä lähin yhä raivokkaammaksi, ja vihdoin teki sotajoukko kapinan häntä vastaan. Silloin hän muutamana yönä pakeni kauhistuneena erään orjansa maatilalle, ja paetessansa vei hän minut mukanaan kukkudotussa kukkarossaan. Minä kuulin ukkosen jyriävän hirmuhaltijan pään päällä, minä näin taivaan leimausten salamoivan hänen ympärillensä. Hänen hevosesensa pelkäsi, ja matkustajat, jotka kohtasivat hänen yön pimeydessä tuntematta häntä, huusivat: Oletkos nähnyt Neroa? Neron pitää kuoleman! Ja Nero vapisi niin, että me rahat hänen kukkarossansa kilisimme, eikä hän uskaltanut mennä portin kautta maataloon, vaan kätkeysi ruovostoon, ja kun häntä janotti, ammensi hän kädellensä vettä sadelätäköstä. Vihdoin viimein antoi orja murtaa muurin ja päästi hänet sisään; mutta samassa tuli sanoma, että hänen vihollisensa olivat portin ulkopuolella ottaaksensa hänet kiinni ja

mestauttaaksensa hänet kaiken kansan nähden. Tämän kuullessansa tuli Nero kalpeaksi ja yritti itse lopettamaan elämänsä, vaan hän ei voinut, ja lopuksi orjan täytyi auttaa häntä pistäissään tikaria kurkkuunsa. Näin hirmuisella tavalla loppuu tyranniin elämä, sillä Jumalan viha musertaa heidät, ja ihmisten kirous seuraa heidän muistoansa suvusta sukuun.

Katso, sanoi hopearaha, nyt olen kertonut sinulle kertomuksen jokaiselta menneeltä vuosisadalta siihen aikaan asti, jolloin Vapahtajan opetuslapset elivät ja kuolivat maan päällä, sitten noustaksensa hänen kanssansa ijankaikkiseen elämään. Enkä itse ole muuta kuin aine maan tomusta, joka kulkee kädestä käteen vuosituhansien vieressä, mutta sinun kuolematoin sielusi, joka elää niin lyhyen ajan maan päällä, on kuitenkin elävä äärettömät ajat minun jälkeeni, aina - ijankaikkisesti. Sentähden, poikaseni, sinä joka käyt maailmaan kasvattamaan sieluasi ijankaikkiseen elämään, muista silloin, mitä olen sinulle kertonut niiden ihmisten synnistä ja uhkamielisyydestä, jotka elivät menneinä aikoina, ja elä niin, että Jumalan armo ja ihmisten siunaus seuraavat sinua, kun eroat maan päältä. Ehkä vielä tuhannen vuoden kuluttua olen jonkun pojan rahakokoelmassa muistona entisiltä ajoilta. Tee niin, että silloin voin hänelle sinusta jotakin hyvää kertoa sinun vuosisadaltasi ja sanoa hänelle: sen ajan pojat tulivat rehellisiksi kelpo miehiksi, jotka pelkäsivät Jumalaa ja rakastivat isänmaatansa ja elivät ja kuolivat totuuden ja oikeuden edestä.

SUVELAN SYYNE.

(Kevätsatu).

Suvelan kylässä suosittiin koreita nimiä. Kun suutari sai kuulla, että räätäli oli nimittänyt poikansa Ahasveerukseksi, kävi hänen kateeksi ja hän pani poikansa nimeksi Hapakuk. Sitten sai räätäli tytön ja nimitti hänet Eufrosyneksi. Suutarinpa taas kävi kateeksi ja hän tuumi itsekseen: jo nyt on saapas, ellen keksi parempaa nimeä! Hänkös nyt hakemaan allakasta, kunnes löysi syyskuun kahdeksannen päivän kohdalla Marianmessun. Sepä vasta nimi oli, ei kellään kristityllä ole sellaista nimeä ollut. Sillä 8:na päivänä Syyskuuta pidettiin muinoin Jumalan äidin neitsyt Maarian muistoksi messu ja sentähden nimitettiin päivä Marianmessuksi.

Suutarin mielestä oli nimi vallan eriveikeä ja tyttönen sai kuin saikin nimekseen Marianmessu. Mutta luuleekos kukaan kyläläisten ruvenneen lausumaan niin pitkiä ja vaikeita nimiä? Ahasveerusta sanottiin lyhyesti Veeruksi, Hapakuk'ia Kukoksi ja Eufrosyneä Syyneksi ja Marianmessusta tuli Marssu. "Messu" tuntui jollaintapaa viittaavan kirkkoon eikä siis oikein sopinut ihmisen nimeksi.

Jonkun ajan kuluttua sattui suutari kuolemaan ja pian sen jälkeen kuoli räätälin vaimo. Lesket tuumivat nyt, että heidän sopisi mennä naimisiin ja niin menivät räätäli ja suutarin leski keskenään naimisliittoon.

Siten joutuivat kaikki nuo neljä lasta Veeru, Kukko Syyne ja Marssu yhteen ja heistä tuli tavallaan siskot, mutta eihän se sukulaisuus niin hääviä ollut, koska kullakin siskoparilla oli eri vanhemmat.

Olisihan sitä sentään tultu toimeen, ellei suutarin leski, jonka arvonimenä nyt oli räätälikiskä, olisi ollut sellainen kiukkupussi. Räätälin entinen emäntä oli ollut nöyrymielinen, mutta nyt oli räätäli joutunut akkavaltoihin tai oikeammin polvihihnan vallan alle, jonka uusi vaimo oli tuonut mukanaan suutarin tehtaasta. Se oli kauhea hihna, se koroitti pian räätälin uuden vaimon talon pääksi.

Ei voi aina niin tarkoin sanoa kehen lapset tulevat. Räätälin lapsista oli Veeru äkäluontoinen ja Syyne hiljainen; suutarin lapsista taas Kukko hiljainen ja Marssu äkäinen. Nuo kaksi hiljaista pysyivät yhdessä ja tulivat hyvin toimeen; toiset äkäiset tappelivat enemmästä päästä keskenään, toisinaan taas pitivät yhtä puolta tehdäkseen kiusaa hiljaisille siskoilleen.

Uusi räätälinmujja, - Priska oli hänen nimensä, olihan sekin korea nimi, - höyhensi lapsiaan, milloin väsyi pölyyttämästä ukkoaan. Nuo kaksi äkäistä olivat hänen lemmikkiään; heissä hän tunsu juoksevan omaa vertaan. Toiset kaksi saivat selkäänsä ja kärsiä nälkää, kun äiti näki hyväksi huomata heissä jotain virhettä. Syyneä ei hän voinut kärsiä silmänsä edessä, olihan aivan sietämätöntä, ettei tuo lapsi milloinkaan niskotellut, vaan aina totteli kärsivällisesti, ollen ahkera kaikissa askareissaan. Marssu oli sen sijaan osa äitiään; hän kyllä saattoi kynsiä, laiskotella samoin ja vähän valehdellakin joskus; se kaunistaa puhetta, arveli Priska-eukko.

"Nyt on sinun mentävä paimentamaan rusthollarin lehmiä", sanoi Priska Syynele. Silloin oltiin vasta alussa kevättä, eikä maakaan ollut vielä perin paljas, tuskin viheriää korttakaan tapasi niityillä, mutta rusthollarin ladoista oli heinät lopussa ja lehmät olivat jo parin viikon ajan pureskelleet olkia.

"Kyllä menen, äiti", sanoi Syyne.

"Saat leipäpalan mukaasi ja sen pitää riittämän iltaan asti."

"Riittää kyllä, äiti."

"Ja sinun pitää lainata nuttusi Marssulle, hän raukka tarvitsee jotakin lämmintä mennessään kouluun kylmässä tuulussa."

"Kyllä, äiti."

"Kyllä ja kyllä", mutisi Priska, "ei koskaan saa kuulla muuta! Eikö sinua itseäsi palella, vätys?"

"Minä juoksen itseni lämpimäksi", sanoi Syyne.

”Koetappas juosta pois lehmien luota. Sinun täytyy kaiken päivää pysyä paikallasi!”

”Kyllä tahdon koettaa, äiti.”

Tuo tyttö oli aivan auttamaton, aina vaan ”kyllä”, ”kyllä.”

Marssu puolestaan selitti, ettei mikään hänen mielestään ollut niin vastenmielistä, kuin koulunkäynti. Mutta sinne pantiin kuitenkin hän ja Veeru. Toiset kaksi eivät saaneet oppia mitään.

Syyne läksi paimeneen; hän oli silloin kahdeksan vanha. Kenkiä ei hän saanut jalkaansa, sillä ne hänen olisivat kuluneet metsässä, eikä sukkaa liioin, mitä hän sukilla teki, kun ei kenkiäkään ollut? Lyhyt villahame oli hänen päällään ja sen alla paljas paita. Siinä koko puku, Priskan mielestä oli siinä kyllin.

Syyne tuli rusthollarin navetalle. Hänellä oli kädessään lyhyt pihlajakeppi, mutta vain näöksi, hän ei koskaan lyönyt eläimiä. Hän houkutteli lehmät mukaan ja tämä oli hyvin vaivaloista alussa. – Eläimet pääsivät nyt ensi kerran näkemään auringon valoa ja haistamaan raitista kevätilmaa oltuaan kuusi kuukautta teljettynä pimeään navettaan. Niiden hämmästyttä ja iloa oli hauska katsella. Ne katsoa töllistelivät päivän valoa, ne hyppivät pää pyörällä ja häntä suorana, tietämättä minne. Karjassa oli kaksi vasikkaakin, nepäs vasta pistivät sorkat allensa oikaisten koipikolonsa. Oli karjassa härkäkin, yksi härkä, seitsemän lehmää ja kaksi vasikkaa, tämä piti Syyne panna muistiinsa, ettei yksikään pääsisi metsässä eksymään. Härkä olikin ainoa, joka säilytti arvollisuutensa kunnioittaessaan Jumalan vapaata luontoa korkealla läsnäolollaan. Hän päästi ilmoille pitkäveteisen muuun todistukseksi armollisesta mielihyvästään.

Kylläpä siinä oli puuhaa aikalailla, ennenkuin sai nuo tanssivat naudat liikkeelle hyvässä järjestyksessä kellokas etunenässä, mutta onnistuihan se vihdoinkin ja Syyne ajoi lehmät niitylle metsäisen mäenrinteen juurelle. Kesäiseen aikaan oli mäen rinteessä punaisenaan mansikoita, mutta nyt oli siinä vielä lumikasvoja kuihtuneen syysruohon seassa ja aivan kuin hämähäkin seittiä niissä paikoissa, missä suuret lumikinokset olivat olleet. Kovin vähän siinä oli purtavaa; muun paremman puutteessa kuivia koivun lehtiä ja mustikan varsia. Osa lehdistä oli mustunut, eikä kelvannut syötäväksi, toiset, kellertävät ja punertavat, saattoivat juuri hätätilassa mennä mukiin. Lehmät koettelivat mustikan varsia, olivatpa ne sitkeitä pureskella; se oli samaa, kuin köyhillä ihmisillä perunankuorten syönti.

Huu, kuinka tuuli oli kylmä! Se tarttui tuohon ohueen ja lyhyeen hamerisaan ja puhalsi köyhää Syyne rukkaa paljaalle iholle. Saatuaan lehmät aituuseen, etsi hän mäelle itselleen hyvän paikan, josta saattoi lukea karjansa ja olla tuulen suojassa suuren kiven takana. Nyt söi hän puolet leipäpalastaan suurukseksi; mitähän, jos hän nyt tekisi tuohisen ja lypsäisi jotain lehmää, niin saisi pidot keskellä mäkeä? – Ei, tänään tahtoi hän antaa vasikkain imeä emojaan, olihan se niiden luonnollinen oikeus. Ei hän tahtonut varastaa vasikoiden ruokaa. Hän oli kyllä kuullut, etteivät vasikat saa imeä emoaan, sillä silloin tahtoisivat ne aina tehdä niin ja mistä sitten ihmiset saisivat maitoa? Mutta Syyne parka tuumi kaikessa yksinkertaisuudessaan, että Jumala oli ihmiskuntaa viisaampi ja hän oli antanut vasikoillekin, samoin kuin ihmislapsille, äidin.

Aika kävi pitkäksi hänen istuessaan kiven takana; hänellä ei ollut mitään kirjaakaan, kosk’ei hän osannut lukea; jotakin hänen piti kumminkin tehdä. Hän löysi puun kappaleita, männyn kuoria ja käpyjä. Hän rakensi itselleen tupasen kiven juureen, teki aidan, veräjän ja navetan ja pisti neljä tikkua kunkin kävyn alle ja sai siten seitsemän oikein lihavaa lehmää. Härällä piti oleman myöskin sarvet, no, ne se kyllä sai, sillä tikkuja oli kylliksi. Syyne puki kaarnankappaleen punertavista lehdistä tehtyyn hameeseen, teki pään männynkävympuoliskosta, silmät, nenän ja suun ylivuotisista puolukoista. Kädet ja jalat tehtiin tikkusista. Selväähän se, että lehmien piti saaman ruokaa ja juomaakin: olihan siellä sammalia heiniksi ja lumentähteitä suuren kiven alla. Syyne pani kourallisen lunta lehmien eteen, niiden piti hiukan odottaa, kyllä lumi sulaisi.

Mutta eihän se ollut talo, eikä mikään, jossa ei isäntää ollut; Syyne päätti tehdä kannosta isänsä, räätälin; hänen piti tuleman isännäksi taloon ja oleman muita hienempi. Hän saisi istua pöydällä neulomassa, sakset, neulat ja rässirauta vieressä. Kas, siinäpä oli temppu saada kasaan niin mutkikkaita kapineita, eikä kiven vieressä ollut mitään niiksi sopivia aineita. Syyne täytyi mennä kappaleen matkaa metsään niitä hakemaan, muttei suinkaan kauas, olihan hänen pidettävä lehmiä silmällä.

Sitten astui hän muutamia askeleita pois päin ja haeskeli puiden välistä. Tuollahan oli jotain kanervien seassa, korkean kuusen alla. Mitä se mahtoi olla? Pieni harmaa lintu, ja se oli kuollut, kuoliaaksi paleltunut! Syyne otti linnun konttaiseen kouraansa ja hohotteli siihen. Se oli kylmä ja kuollut. Mutta entäs, jos hän panisi sen paitansa alle ja lämmittäisi sitä povessaan. Sopihan koettaa. Lintu tuntui niin kylmältä kuin jääpalanen, kun se koski pikkaista tytön sydäntä. Kylmää päältä ja kylmää sisältä, huu! Syyne alkoi väristä vilusta. Mutta kun lintu oli muutamia minuuttia lämmitelty niin lähellä hänen lämmintä sydäntänsä, alkoi se liikutella siipiään. Se elää, se elää!

Syyne riemastui oikein sydämen pohjasta, otti taas linnun käteensä ja suuteli sen höyheniä. Sinä pieni, viaton ystävä, kiitos, kiitos siitä, että elät. Kerro minulle kuka sinä olet ja kuinka olet paleltunut kuoliaaksi!

Lintu räpytteli pari kertaa kuoleentuneita siipiään, ojensi ne suoriksi ja lensi visertäen tiehensä.

Se oli leivonen, – huudahti Syyne, sekä iloissaan että suutuksissaan. Kas vain sellaista pientä kiittämätöntä veitikkaa, vaan se ei tee mitään, kun ei vaan toiste palella kuoliaaksi.

Nyt oli Syyneillä oma talo. Isännän piti nyt olla olevinaan hänen isänsä, räätäli, mutta mistä saisi hän nyt hyvän räätälin keskellä metsää?

Syyne alkoi hakea korkeiden puiden seasta. Silloin huomasi hän äkkiä erään lumikinoksen alla jotakin niin parahultaista, ettei sopivampaa voinut toivoa.

Se oli vanha, hoikka, katkennut ja kumoonkaatunut männynkanto, jonka oksat ja juuret pörhistelivät joka taholle. Siinä oli kädet ja jalat ja pään kohdalla oli sillä paraiksi suuri pahka, jossa oli harmaa parta, sekä jotain silmäin, nenän ja suun

tapaista. Syyne laahasi kannon suurella vaivalla talolleen, pyyhki sen puhtaaksi sammalilla ja asetti sen veräjälle. Eihän se tupaan mahtunut, koska se ulottui paljoa ylemmäksi kattoa, mutta yhtä hyvä se siltä oli. Semmoinen oiva mies! Ja miten ihmeesti se oli Syyneen isän näköinen. Puuttui vaan rässirauta ja sakset, mutta ne saattoi tehdä tikkusista. Syyne tahtoi itse olla Priskamuorina ja olla oikein kiltti hyvää ukkoaan kohtaan.

Mutta kauheata, hän oli unhottanut elukat tuolla niityllä! Kymmenen niitä piti oleman, hän osasi laskea juuri kymmeneen. Yksi, kaksi, kolme ... hän ei voinut nähdä useampaa kuin yhdeksän, yksi, kaksi ..., missä oli punanen vasikka? Nyyrikki! vasikka oli poissa.

Nyt oli hyvä neuvo tarpeen. Syyne juoksi niitylle ja kysyi kellokkaalta, jonka muka piti oleman maitten poliisina. Kellokas kääntyi häneen päin ja katsoi nuhtelevasti, kuin olisi tahtonut sanoa: jos sinä juuri olet vasikkain tati, niin tuo minulle takaisin punaisin lapsoseni!

Syyneä rupesi peloittamaan. Hän etsi niityltä, aituuksesta mäeltä, hoi! Ei jälkeäkään punaisesta vasikasta. Hän etsi puiden ja kivien alta, hän kurkisti ylös puihinkin, siltä varalta, että vasikka mahdollisesti oli piiloutunut sinne tehdäkseen kiusaa hänelle. Ei hän voinut keksiä punaista karvaakaan; mutta punaisen hännän hän näki, se liikkui vikkellä oksien välissä. Orava! Mitä hän sillä tekisi? Ei hän saattanut viedä sitä kotiin ja sanoa: "tämä on vasikka!"

Syyne istui kivellä. Mitä nyt oli tehtävä, itkeäkö, vai syödä päivällistä?

Mutta missä oli se leivänpalan puolikas, jonka hän oli säästänyt päivälliseksi? Poissa kuten vasikkakin. Leipä oli pudonnut sammalelle, orava luikahti alas puusta, istuutui takajaloilleen ja otti leivänpalan etukäpäliinsä, näykkäsi sitä etuhampaillaan, nyykäytti päätään ja piti herkun hyvänä. Syyneä rupesi naurattamaan, vaikka olikin niin murheissaan. Semmoinen mokoma ahmari, se syö minulta päivälliseni ja minä vaan katselen syrjästä. No, pidä hyvänäsi! Kyllä minun on nälkä, mutta ehkä sinun on vielä kovempi nälkä, kuin minun.

Kaiken kiusan lisäksi näkyi tuo ilkeä Veeru suuntavan kulkuansa tännepäin.

"Äiti lähetti minut katsomaan miten sinä hoidat elukoita. Missä ne ovat? Jaha, niityllä. Kymmenen niitä sanottiin olevan; yksi, kaksi, kolme ... kahdeksan. Minne sinä olet vasikat hukuttanut?" - "Vasikat?" kysyi Syyne pelästyneenä. - "Niin, molemmat vasikat. Kenties on susi ne syönyt."

"Rakas Veeru, auta minua etsimässä."

"Hae itse!" sanoi Veeru.

"Veeru kulta, pyydä Kukkoa tulemaan heti minulle avuksi niitä etsiessä!"

Veeru nauroi. - "Kukko istuu kellarissa siitä hyvästä, että kaatoi maitopurtilon hakiessaan linkkuveistään hyllyltä. Äiti pisti hänet lukon taakse ja illalla, kun tulet vasikoita kotiin, pääset sinäkin sinne. Hyvästi nyt. Mitä rojua sinulla on tuossa kiven juuressa?"

Ja mennessään potkaisi Veeru kumoon uuden vastarakennetun kauniin talon, aitoineen, veräjineen ja kaikkine lehmineen navetassa.

Syyne katseli taloaan ja yksin jällelle jäänyttä harmaata kantoa, miettien mielessään: jos olisit isäni ihka elävänä, niin auttaisit minua, mutta sinä olet vaan vanha kaatunut puuraukka.

"Älä itke, kyllä minä autan sinua", sanoi käheä ääni aivan hänen vieressään.

Syyne katseli kummastellen ympärilleen. Niin pitkältä, kuin hän saattoi nähdä niityn, maantien ja mäen yli, ei näkynyt mitään elävää olentoa, paitsi hyttysparvea, joka tanssi katrillia tuolla aidan vieressä. Olihan nyt kevät; mutta Syyne pahan suruisessa sydämessä oli syksy.

"Tässä minä olen", sanoi taasen ääni. Ja nyt huomasi Syyne kauhukseen, että kantohan se puhuikin, kanto, joka oli olevinaan hänen isänsä, räätäli!

"Miksi minua pelkää?" jatkoi kanto. "Olenhan vain vanha kaatunut puu. Ymmärrätkö mitä sanon?"

"Kyllä", sanoi Syyne. Hän oli huomaavinaan, että ääni kävi sitä selvemmäksi, mitä enemmän kanto puhui. Tämän laita oli samoin, kuin tuon kuolleen leivonkin, joka ensin siipiään räpytettyään rupesi vihdoin visertämään.

"Se on hyvä", sanoi kanto. "Kuules nyt, mitä minä sanon! Sinä olet lämmittänyt paleltunutta leivoani lapsensydämelläsi ja herättänyt sen jälleen henkiin. Sinä olet suonut vasikkain nauttia maitoaan, vaikka sinun itsesikin oli jano, ja oravan syödä leipäsi, vaikka sinun itsesikin oli nälkä. Etkö luule kaikkein eläinten ja kasvien, vieläpä metsän enimmin halveksittujen kantojenkin käsittävän, mitä se on, että joku tekee heille hyvää. Tottahan toki, luota siihen! Ja etkö tiedä, että kaikissa kasveissa ja eläimissä on elävä henki? Kyllä se on niissä, mutta se on kuin kahleissa, se ei ole vapaa, kuten sinun henkesi. Se on saman Luojan luoma ja elää omaa elämäänsä, niinkuin sinäkin elät omaa elämääsi. Se puhuu omaa kieltään, mutta ihmiset eivät ymmärrä sitä. Siksi sanovat he: kasvi ei osaa puhua, eläin ei osaa puhua. Se tulee siitä, että aikaihmiset ja pikkuvanhat lapset ovat vieraantuneet luonnosta. Hyvät, viattomat lapset ymmärtävät luonnon kieltä, mutta toiset tuumivat sen olevan vaan kuvittelua ja nimittävät sitä taruksi. Niin, sano sitä vaan taruksi, mutta muista, että se on tosi taru, siinä on enemmän totuutta kuin ihmiset aavistavatkaan."

Syyneä ei ollenkaan enään peloittanut, hän oli vain iloissaan ja ihmeissään. Hän kyllä tiesi saduista, että koko luonto osaa puhua, mutta ett'ei kaikki sitä käsitä! Hänhän käsitti kyllä joka ikisen sanan. Hän vain kummasteli kuka kanto oikeastaan oli.

Ikäänkuin arvaten hänen ajatuksensa, jatkoi kanto.

”Sinä kummeksit kuka minä olen? Vanha kanto raukka, enkä mitään muuta. Minä olen ollut suuri puu, käynyt vanhaksi kuin muutkin puut ja tahtunut myrskyssä. Jos heität minut tuleen, niin palan, jos hakkaat minut palaisiksi, niin on minusta vaan lastuja jällellä. Mutta miten kurja ja katoovainen olenkin, niin olen kumminkin kappale tuota suurta ja elävää luontoa. Ja kaikki se voima, mikä Jumala on luontoon pannut, on minussakin. Minä en voi enempää, kuin mitä luonto voi, mutta sen, mitä se voi tehdä, sen voin minäkin. No niin, sinä olet hyvä lapsi, sinä olet kiskonut minut esiin lumikinoksesta, pyyhkinyt minut puhtaaksi ja asettanut talosi kunniavahdiksi. Minä tahdon palkita hyvyytesi. Kuinka monta sormea sinulla on?”

Sitä ei Syyne tiennyt. Mutta hän osasi laskea kymmeneen, hän alkoi laskea sormiansa ja vastasi: kymmenen.

”Hyvä”, sanoi kanto. ”Satujen hyvien haltijain tapana on täyttää kolme toivomusta, mutta minä tahdon olla jalomielisempi, minä täytän niin monta toivomusta kuin sinulla on sormia molemmissa käsissä yhteensä, ja niin suuressa mitassa kuin voimani myöntävät. Huomaa, että voin antaa sinulle ainoastaan sitä mitä luontokin, mutta minä en voi muuttaa Jumalan tahtoa, enkä ihmisten sydämiä. Kukin sellainen toivomus on samaa kuin hukkaan mennyt sormi. Punnitse siis tarkoin ja valitse viisaasti! Nyt aletaan. *Oikean käden peukalo!*”

”Että saan vasikkani terveenä takaisin!” toivoi Syyne punnitsematta.

Kanto taittoi kuivan oksan rosoisesta rinnastaan, pani sen suuhunsa ja puhalsi kuin pilliin. Heti näkyi Syyneen suureksi iloksi ensin punainen ja sitten valkea vasikka kompuroivan esiin pitkällä koivillaan kivien lomitse. ”Miksi olette karanneet?” kysyi kanto. ”Miksi olette tuottaneet tälle kiltille paimentytölle niin paljon huolta?”

”Susi vei meidät”, vastasivat vasikat. Ne oikein vastasivat. Nekin osasivat puhua?

”Susiko; eikö se repinyt teitä palasiksi?”

”Se oli kyllä tarkoitus, mutta se sattui näkemään sinut mäellä ja silloin pelästyi se aikalailla.”

”Hyvä. Menkää nyt äitienne luo niitylle, älkääkää enää koskaan täst’edes karatko!”

Vasikat läksivät noloina matkaansa ja kanto jatkoi: »*oikean käden etusormi!*»

”Jospa saisin hiukan ruokaa, minä olen niin nälissäni ja viluissani.”

Uusi ääni pilliin. Pian ilmestyi höyryävä vadillinen makkarasoppaa, puulusikka laidalla. Kanto katseli tyytyväisesti, miten nälkäinen lapsiraukka söi vatsansa täyteen. Jott’ei mitään puuttuisi, ilmestyi vielä kupillinen lämmintä maitoa. – »*Oikean käden keskinen*», jatkoi kanto Syyneen syötyä.

”Anna härän, lehmän ja vasikkain myöskin syödä tarpeekseen!” pyysi Syyne.

Pilli soi ja pianpa peitti koko niittyä rehevä heinä; nälkäiset elukat kahlasivat polviaan myöden pitkässä heinässä ja polkivat jalkoihinsa enemmän, kuin ennättivät syödä. Syyne taputteli käsiään ihastuneena. Nyyrikki – onpa tämä vähän toista kuin mustikan varret! – »*Oikean käden nimetön!*»

”Anna kaikkien ihmisten ja eläinten aina saada kyllikseen ruokaa!” huudahti Syyne iloissaan ja innoissaan toivoen kaikille yhtähyvää, kuin itse oli saanut.

”Lapsoseni, minun käy sääliksi”, sanoi kanto, ”että olet menettänyt yhden sormen. Luonnon ja ihmisten ikihäivä Isä, joka ruokkii kaiken, missä vaan eloa on, on nähnyt hyväksi joskus koetella lastensa uskoa kieltämällä heiltä joksikin aikaa jokapäiväisen leivän. Tätä toivettasi en voi täyttää. *Oikean käden pikkusormi!*”

Hiukkasen alakuloisena vastasi Syyne vähän mietittyään: ”että äiti olisi hyvä isää kohtaan.”

”Taaskin meni sormi hukkaan, lapsoseni; rukoile Jumalaasi, että hän kääntäisi äitisi pahan mielen rakkaudeksi, niinkuin hän itsekin on lempeä kaikkia luotujansa kohtaan. En tätäkään pyyntöäsi voi täyttää. Nyt olet toivonut koko oikean kätesi sormilla. Punnitse nyt tarkoin! *Vasemman käden peukalo!*”

Itku kurkussa vastasi Syyne: ”Minä tahtoisin niin mielelläni, että äiti, Veeru ja Marssu olisivat hyviä ja tulisivat onnellisiksi, mutt’en uskalla sitä toivoa. Saanko toivoa pääseväni kouluun?”

”Saatpa kyllä. Huomis-aamuna saat alkaa koulunkäyntisi: »*Vasemman käden etusormi!*»

”Ja oikein painetun aapiskirjan, jossa on kukkokin!”

”Saatpa kyllä painetun aapisen kukkoineen, sinä pikku narri, sen olisit saanut minun avuttanikin. Elä tuhlaa kalliimpia toiveitasi näin mitättömiin. *Vasemman käden keskisormi!*»

”Ei, kanto, nytpä ei olekaan minulla enää mitään toivomista ... vaan odotapas sentään! Isä käy kankeaksi paljosta pöydällä istumisesta jalat ristissä. Hänen pitäisi ratsastaa. Lähetä hänelle kaunis hevonen!”

”Ai, ai, se on vaarallista huvia hoikkakinttuaiselle räätätille. Onko isäsi koskaan ennen istunut hevosen selässä?”

”En sitä uskoisi. Mutta se on niin kaunista, kun voudin Kalle höyhen hatussa ratsastaa kirkolle. Minä tahdon, että isä tulee yhtä kauniiksi.”

”No, ratsastamaan en voi häntä opettaa, mutta huomisaamuna seisoo hänen hevosensa satuloittuna pihalla. Nyt on sinulla kaksi sormea jällellä. *Vasemman käden nimetön!*»

”Kaksiko sormea? Kaikkein rakkahin kanto, sano mitä minun pitää toivoman, minä en todellakaan tiedä mitään

toivottavaa! Toivoisinko rahaa isälle?”

”Keksi parempaa!”

”No sitten toivon Marssulle riisimakkaraa, Kukolle kuvakirjan, Veerulle, niin mitä? – Äidille ... mitä toivoisin äidille!”

”Veeru potkasi talosi nurin ja äiti ajoi sinut kylmään tuuleen nututta.”

”Ei, ei, Veerun pitää saada uusi lakki ja äidin pitää saada uusi pummulihame.”

”Nyt olet toivonut neljää lahjaa yhden sijaan, vaan olkoon menneeksi, sinä saat ne. Mutta nyt on vain yksi sormi jälellä. Toivo nyt järkevästi jotakin itsellesi! *Vasemman käden pikkusormi!*»

”Niin, sano nyt, mitä toivoisin itselleni? Onko hyvä, jos haluan saada koko maailman rahat tai, että pääsisin keisarinnaksi tai, että osaisin koko aapisen ulkoa, tai parin uusia sukkaa, koska vanhoissa on reikä kantapäässä? Taikka, että saisin sunnuntaisin aamulla kaksi sokeripalaa kahvia juodessani, kun nyt saan vaan yhden? Tahni – mutta mitenkä saan härän, lehmät ja vasikat onnellisesti kotiin, koska täällä metsässä on susia? Jospa ne nyt pian saisin kunnolla kotiin navettaan kaikki kymmenen.”

”Tuolla maantiellä näet niiden vaeltavan kotiin. Ne saapuvat kaikki terveinä ja kylläisinä perille.”

”Joko ne menevät? Ei, odotappas hieman, minä toivon itselleni jotakin muuta.”

”Viimeinen toivosi on täytetty. Toivoa kyllä saat niinkauan, kuin elät, mutta toteuttaminen ei ole enää minun, eikä sinun vallassasi. Lapset toivovat vähäpätöisiä asioita, vaikka olisivat voineet toivoa jotakin suurta, mutta sinä olet ajatellut enemmän muiden, kuin omaa onneasi. Vanha harmaa kanto ei sinua moiti. Mene nyt kotiin ja ole aina Jumalan lapsi, niin olet myöskin luonnon hyvä lapsi. Hyvästi pikku Syyne!”

Kun Syyne tuli kotiin karjoineen, oli Priska muori jo kellarin avain kädessä rusthollarin veräjällä. Hän oli sanonut rusthollarin emännälle: ”Tyttö on antanut suden viedä kaksi vasikkaa, ne meidän täytyy maksaa, mutta siitä saakin tyttö istua seitsemän päivää ja seitsemän yötä kellarissa.” Rusthollarin emäntä tarkasti ja luki karjan ja sanoi: ”ovathan ne kaikki täällä. Mutta katsokaas, kuinka ne ovat lihavia, aivan kiiltäviä, onpa se vähän erinomaista näin huonolla ja aikaisella kevätlaitumella. Näin hyvää karjatyttöä ei meillä ole milloinkaan ollut.”

”Mutta Veeru on sitten valehdellut minulle!” huudahti Priska. Veeru sattui juuri tulemaan toivottaakseen siskolleen onnea kellarireissuun. Kelpasipa katsella, miten Veeru sai luudan varresta niin runsaasti, että Syyne täytyi rukoilla hänen puolestaan.

”Älkää lyökö häntä, äiti! Kun Veeru kävi luonani mäellä olivat vasikat poissa, mutta ne tulivat takaisin.”

Koko kylä ihmetteli, miten rusthollarin lehmät oli niin lihonneet, mutta enemmän vielä ihmeteltiin, kun seuraavana aamuna räätälin pihassa seisoi kaunis satuloittu hevonen. Kenenkähän tuo oiva varsa lienee. Onkohan herrastalon patruunan?

”Se on sinun hevosesi, isä”, sanoi Syyne, joka ei enää voinut salata iloaan. ”Nyt saat ratsastaa joka päivä.”

”Pitääkö minun ratsastaa? Kylläpä se olisi kaunista!” nauroi räätäli.

”Noh, koeta!” sanoi Syyne, räätäli suostui ja kapusi hevosen selkään, mutta putosi sieltä, kuin paikattu tumpppi.

”Ai, ai!” huusi hän, ”mutta ehkä onnistuu paremmin, kun olen hieman ehtinyt harjaantua.”

”Minä olen saanut kuvakirjan!” huusi Kukko.

”Ja minä uuden lakin!” kirkui Veeru.

”Ja minä olen saanut riisimakkaran!” riemuitsi Marssu.

”Mitä ihmettä!” huusi Priska muori, ”minä olen saanut ihka uuden pummulihameen!”

Syyne hymyili itsekseen, ollen vaiti, mutta toiset huomasiivat sen. – Sinäpä tiedät jotakin. Sinä tiesit jotain isän uudesta hevosestakin. Kerro, kerro!

Ei Syyne raukka osannut valehdella, hänen täytyi kertoa kaikki, mitä tuona merkillisenä päivänä oli tapahtunut, kun hän oli rusthollarin karjaa paimentamassa.

Hän unohti vaan kertoa, kuinka hyvä hän oli ollut eläimiä kohtaan.

”Syyne, et sinä olekaan tyhmä tyttö, sinä olet antanut minulle kauniin pummulihameen. Sinä saat mennä kouluun ja alkaa jo tänään. Marssu tahtoo lopettaa koulunkäynnin, mikä on hänestä kaikkein ilkeintä maailmassa. Marssu ei ollut kertonut, että hänet oli eroitettu koulusta.”

Syyne kiitti, hän oli jo saanut kukkoapisensa.

”Äiti”, sanoi Marssu, ”anna minun huomenna mennä paimentamaan rusthollarin lehmiä!”

Muorilla ei ollut mitään sitä vastaan, jos Marssu voisi tuoda äidille pitkän murun hurstikangasta.

Marssu virkkoi Veerulle: "olisipa se aika saantia, jos saisimme kuin Syyne, mitä mieli tekee, kun vaan toivomme itsellemme."

"Jaa-a", sanoi Veeru. "Minä tulen mukaan!"

Toisena aamuna menivät Marssu ja Veeru paimentamaan rusthollarin karjaa. He olivat varustaneet itsensä lämpimillä vaatteilla ja hyvillä eväillä. Lehmät ajettiin piiskan lyönnillä niitylle, joka jälleen oli kellastunut ja kuihtunut. Kun karja oli aituussa, istuivat paimenet Syyneen hävinneelle talolle syömään suurusta. Kanto seiso vielä paikallaan harmaana, vanhana ja hiljaisena. Lapset katselivat sitä uteliaina. Oliko todellakin mahdollista, että tuollainen kurja puutönkkö antoi, mitä vain siltä pyysi? He tahtoivat koettaa.

"Kanto rukka", sanoi Marssu, "lähetä minulle helminauha!"

"Lähetä minulle pyssy!" komensi Veeru.

"Minä tahdon olla korein kirkossa", lisäsi Marssu.

"Minä tahdon ampua kaikki leivot ja oravat täältä metsästä", selitti Veeru.

Kanto seiso vaieten, niinkuin ennen, mutta jos Syyne olisi ollut saapuvilla, olisi hän huomannut, miten parta liikkui, ikäänkuin olisi häntä hieman naurattanut. Eihän se voinut puhua sellaisille, jotka eivät ymmärtäneet sitä.

Nytkös Veeru suuttui. "Jaha, etkö sinä tottele? Minäpäsin opetan tottelemaan, sinä vanha kuivanut variksen pelätin", - ja nyt antoi Veeru kannolle sellaisen läimäyksen piiskastaan, että kanto vieräsi nurin.

"Voi, mitä olet tehnyt?" valitti Marssu. "Nyt se meihin suuttuu, eikä anna meille ollenkaan lahjoja." Hän nosti kannon jälleen pystyyn ja siveli voita sen suuhun lohduttaakseen sen vihaa.

"No, kanto", sanoi Veeru uhitellen, "annatkos minulle pyssyn, muuten sytytän sinut tuleen. Minulla on tulitikkuja taskussani."

"Sen sinä jätät tekemättä!" huusi Marssu.

"Mitä vielä", nauroi Veeru, ottaen esiin laatikon. "Saanko pyssyn, vai enkö saa?"

Kanto oli vaiti. Marssu tahtoi temmata Veerulta tikut pois, mutta sai sellaisen tuuppauksen, että vieräsi alas mäkeä.

"Vai niin, minä en siis saakaan pyssyä!" huusi Veeru, "kyllä minä sinun opetan!"

Nyt pisti hän palavan tikun kannon parran alle. Parta oli kuiva kuin ruuti ja tulen arka, se alkoi rätistä ja pian oli koko kanto ilmituleessa. Tuuli oli heti saapuvilla, tietäähän sen, kukapa ei tunne kevätuuulta? Monta viikkoa oli se jo lakaissut niittyjä ja kuivaellut metsiä. Nytkös se työtä sai, pullisti keuhkojaan ja hohkui vireästi liekkiin. Liekit luikuivat nopeasti kannosta sammaliin, sammalista kanerviin, kanervista katajiin, niistä kuusiin j. n. e. pitkin metsää mäntyihin ja koivuihin, hui! tulipa siitä aika loimuvalkoa. Pianpa oli metsä tulen ja savun vallassa. Tuuli tanssi polkkaa liekkien kanssa ja heitti ne aidan yli niitylle, jossa ne tarttuivat kuiviin lehtiin. Härkä, lehmät ja vasikat pakenivat mölisten, hännät suorina, mutta sudet olivat huomanneet ne, ja kun ei tuo peloittava kanto enään ollut nähtävissä, niin voi kyllä ymmärtää, etteivät sudet jättäneet niin hyvää tilaisuutta käyttämättä. Lehmät ja vasikkaraukat, en raski kertoakaan, miten heidän kävi!

Marssu tuli juosten kotiin kertomaan onnettomuudesta. Härkä tuli mylvien hänen jäljessään, se oli ainoa nelijalkainen, jonka oli onnistunut pelastua. Koko kylä lähti liikkeelle, kaikki väki riensi sammuttamaan metsänpaloa. Mitäs he voivat auttaa? Koko metsä oli hiilenä ja niitty tuhkana.

Veerusta löydettiin toinen saapas. Kanto oli kaatunut hänen päälleen ja sytyttänyt hänen vaatteensa. Ei saa koskaan ärsyttää luonnon voimia.

Räätäli sai kiittää onneaan, että rusthollari tyytyi hänen uuteen hevoseensa, korvaukseksi lehmistään ja vasikoistaan.

Mutta ei niin pahaa, ettei siitä jotain hyvääkin olisi. Priskasta tuli siitä päivästä aivan kuin toinen ihminen. Hän ei voinut unhottaa, että oli lähettänyt lapset tuohon onnettomuuteen muka hakemaan hänelle murua hurstikangasta. Marsustakin tuli nyt kiltti tyttö. Hänestä ja Kukosta ja Syyneestä tuli pian hyvät ystävykset.

Seuraavana keväänä menivät he kolmen kesken tuolle metsäiselle mäelle, missä onnettomuus oli tapahtunut Veerulle ja lehmille. Metsästä oli vaan jäljellä muutamia hiiltyneitä kantoja, jotka olivat enemmän nokikolarin, kuin räätälin näköisiä, ja mustalle niitylle oli ilmestynyt muutamia vihreitä korsia tuhan sekaan. Lempeä, voimakas kevät, joka herättää uutta eloa luonnon haudoista, oli jo alkanut poistaa hävityksen jälkiä tästä autiosta seudusta.

Lapset etsivät turhaan jotain jäännöstä kummallisesta kannosta, joka kerran oli Syyneen talon isäntänä.

"Syyne", sanoi Marssu, "minä luulen, ettei se ollutkaan mikään oikea kanto; se oli itse metsänkuningas. Sanotaanhan metsänkuningaan ilmestyvän valepuvussa lapsille ja metsästäjille."

"Niin sanoo satu", vastasi Syyne, "mutta minä kuulin kannon itse sanovan, että hän oli kanto, kuin muutkin kannot, kuinka se muutoin olisi voinut puhua. Niin kauan kun se oli olemassa, eli siinä elävä henki, joka on kasveissa ja eläimissä. Marssu, olkaamme hyviä kaikkia kasvia ja eläimiä kohtaan. Älkäämme koskaan pahoittako sitä elävää henkeä, joka niissä on!"

JÄÄTEHINEN.

Jättiläissatu.

Kaukana Pohjolassa oli muinen maa, jota sanottiin Jättiläistenmaaksi, ja siellä asui jättiläisiä, joita nimitettiin jäätehisiksi. Ukko ylijumala kävi sotaa jäätehisten kanssa ja löi ne kuoliaaksi kaltaisella kurikallaan. Mutta yksi jäätehin jäi henkiin. Se oli piiloittautunut jäävuoreen Nordkapin luona, ja siellä se asuskeli vielä viime vuonnakin. Kukaan ei tietänyt kuinka vanha, hän oli, kenties kolmen neljäntuhannen vuoden vanha, sillä hänen ikäänsä ei ollut kirkonkirjoissa. Mutta pitkä hän oli, pitkä ja tyhmä, pituutta yksi kilometri ja tyhmyyttä kuusi kilometriä, sanoi kansa. Se nyt sentään lienee ollut panettelua, hyvä kun uskomme puoletkin.

Jäätehin oli vielä kelpo voimissa, vaikka olikin niin vanha. Hän oli jäähän kiinnijäätynyt ja sieti kyllä kylmää, mutta suojilla ilmoilla pelkäsi hän sulavansa. Ukko oli aika unikeko, nukkuen enimmänsä jäävuoreen; mutta joka sadas vuosi havahtui hän tarkastelemaan maailman menoa. Ja se virkisti häntä niin, että hän arveli voivansa elää vielä jonkun tuhannen vuotta.

Jäätehisillä oli palveluksessaan pieniä, viekkaita peikkoja, joita nimitettiin mustiksi-peikoiksi. Ne voivat nähdä läpi vuoren ja tiesivät kaikki asiat, paitsi miten päivänpaistetta tehdään. Ja paljon niitä oli: kun huusi metsässä, niin aina sai vastauksen. Mutta nyt oli mustapeikotkin hävinneet jäätehisten kanssa, niin että elossa oli ainoastaan yksi jäätehin ja yksi peikko. Ja Nordkapin jäätehin oli asettanut peikkonsa jäävuoren rinteelle vartioimaan, sillä aikaa kun hän itse nukkui.

Tänä vuonna heräsi jäätehin vähää ennen joulua, potkasi jäävuoreen aukon ja oikoi kankeita koipiaan. – Miten aika kuluu? kysäsi hän tähysvartialtaan mustalta-peikolta, joka oli vakoojana vuoren rinteellä.

”Sata vuotta lähempänä maailman loppua ollaan”, vastasi vakooja.

”Vai niin!” sanoi jäätehin. ”Onko täällä sinä aikana ilmestynyt ketään minua viisaampaa ja vahvempaa?”

”Mistäpä se semmoinen tulisi! Suuri Jäätehin, sinä olet vahvin ja viisain mies koko maailmassa!”

”Mutta minä alan jo tulla vanhaksi.”

”Se ei tee mitään semmoiselle, joka voi nukkua niinkuin sinä. Nukkuessa tullaan vahvoiksi ja viisaiksi, eikä kukaan nuku niin paljon kuin sinä.”

”Lienee totta. Mutta kuinka jakselee Ukko nykyään?”

”Ukko on vieraisilla pikkujumalain luona. Nykyään hän hyvin harvoin jyryyttelee vaunuineen pilvilöissä.”

”Siis tänään ei ole mitään ukkoisilmaa?”

”Kuinka, ukkoisilmako keski-talvella?”

”Sitte lähemmekin vaikka hiukan jaloittelemaan Jättiläistenmaahan. Kiipee selkääni. Ihmiset tulevat yhä tyhmemmiksi. Tahdon nähdä, miten tyhmiksi ne taasen sadan vuoden kuluessa ovat muuttuneetkaan.”

Mustapeikko kiipesi jäätehisin niskaan ja istui siellä kuin kärpänen. Mustapeikko näet ei ollut suurempi kuin pieni poika, siihen aikaan kuin se saa ensimmäiset housunsa. Jäätehin oikasihe seisoaalleen niin että mukuraiset luunsa natisivat, veti seitsenpenikulmaiset saappaat jalkaansa ja oli parilla askeleella Kastekaisten tunturilla Lapissa. – No, se ilahuttaa minua, ett’ei tunturi ole sulanut päivänpaisteessa. Mutta mitä ne on olevinaan nuo mustat viivat tuolla etäällä lumessa?

”Ne ovat rautateitä, suuri Jäätehin. Lännenpuolinen menee Ofotiin ja idänpuoleinen kulkee jo aina Ouluun.”

”Rautateitä? Onko ne jäätyntä rautaa?”

”Ei, tyhmät ihmiset vain ovat viimeisen vuosisadan kuluessa keksineet monta konstia. Nyt ne ajavat rautateillä kuusi penikulmaa tunnissa.”

”Kuusi penikulmaa! Kannattipa tosiaankin puhua!” huusi jäätehininen ylenkatseellisesti, otti seitsenpenikulmaisen askeleen ja seiso Trömsö’ssä Norjassa. Täällä takeltui hän sananlennätinlankoihin ja oli vähällä katkaista hauraan toisen jalkansa. – Äh, miten tuhmia ansoja ne asettelevat tunturiketuille! murahti hän,

”Toden totta, miten yksinkertaisia!” sanoi mustapeikko. ”Ja näitä myötenhän ne rupattelevat toistensa kanssa!”

Jäätehininen harmistui Norjaan, kääntyi ympäri ja oli muutamilla askelilla Inaarin järvellä Lapissa. Täällä kohosi muutamasta uutismökistä savu punaisena patsaana kylmään talvi-ilmaan. Mutta savulla oli suloinen haju, mikä miellytti jäätehistä. – ”Mitä tuo pikku väki keittelee?” kysyi hän.

”Se keittää kahvia.”

”Kahvia? Onko se jonkinlaista puuroa?”

”Suuri Jäätehininen, kahvi on muutamalanlaista ruskeaa liemiruokaa, joka tekee ihmiset iloisiksi.”

”Mutta sitä soppaa meidän pitäisi maistaa!” tuumasi jäätehininen ja otti askeleen eteenpäin, mutta unohti että hän samalla siirtyi seitsemän penikulman päähän kahvipannusta. ”Siitäkin on joskus haittaa kun kävelee seitsenpenikulmaisilla saappailla. Katsoppa tuota mökkiä, mihin se tiensä otti!” sanoi jäätehininen harmistuneena.

Silloin näkyi lumessa pieni musta esine. Jäätehininen otti sen ylös, katseli puolelta ja toiselta sekä pisti vihdoinkin suuhunsa, alkaen sitä pureskella. – Sepä se vasta sitkeää poronpaistia on ollut, tuumiskeli hän, lieneekin se jo kauan tässä maannut ja kuivanut päivänpaisteessa.

”Luultavasti”, sanoi mustapeikko. ”Muuten on ihmisillä tapana sanoa semmoista kummikalossiksi. Varmaankin on joku matkustaja hukannut sen lumeen.”

”Mitä ne tekevät kummikalosseilla?”

”Ne käyttävät niitä lokaisilla teillä, jalat eivät kuulemma sitte kastu ollenkaan.”

”Likaisia teitä! Märkiä jalkoja! Mitä ihmeen nassiaisia täällä Jättiläistenmaassa nyt asuukaan? Kyllä minä ne opetan lokavesissä kävelemään! – Jäätehininen sylkäsi kalossin pois suustaan, veti suunsa täyteen talvi-ilmaa ja puhalsi sen sieraimista ulos. Heti syntyi semmoinen lumituisku että se tuota pikaa peitti seudun miehenkorkuisille niedoksilla. – Mihin päin se jäikään kahvipata?” kysyi jäätehininen.

Mustapeikko osoitti pohjoiseen, jäätehininen oli tuntevinaan ilmassa kahvin hajua, ja otti muutamia reippaita askeleita, mutta eksyi lumipyryyn ja joutui keskelle Pohjanlahtea. Meri oli kyllä jäässä, mutta mikä jää semmoista hirmua kannatti. Jäätehininen soksasti veteen, ja nyt olisi kummikalossit kyllä olleet tarpeen.

”Katsoppa tuota likaa, kun kehtaa ruveta saapasvarsiini pyrkimään!” huudahti jäätehininen seisoessaan keskellä merta. Hulluinta kuitenkin oli, että jalat alkoivat sulaa seitsenpenikulmaisissa saappaissa. Ei tullut muu keinoksi kuin rämpiä jälleen kuivalle maalle. Kitsis! rauskui jää kun hän sokelsi sen läpi.

Nyt seiso hän muutamassa Suomen kylässä. Täällä oli suoja, päivä paistoi ja lapset hurauttivat kelkkoineen mäenrinnettä alas aina riihen luokse pellolle. – ”Onko ne sammakoita?” kysäsi jäätehininen.

”Suuri Jäätehininen, koipikaamme tiehemme, täällä on vaarallista viipyä”, varoitti mustapeikko. ”Ne eivät ole sammakoita nuo tuolla mäenrinteellä, ne ovat ihmislapsia.”

”Vai niin”, sanoi jäätehininen; ”minä olen nukkunut niin kauvan, että olen unohtanut kokonaan miltä lapset näyttävät. Minua huvittaa nähdä miten nuo itikat hölmistyvät.” Samalla oikasi hän pitkät käsivartensa ja tarttuen yhden lapsen tukkaan, nosti tämän varovasti luokseen. Muut pakenivat kirkuen jäätehisensä nähtyään minkä kypälistä pääsi.

Uteliaana katseli jäätehininen saalistaan. Se oli kymmenvuotinen pojanvekara, Matti Reipas oli nimensä, ja reippaan nimen hän täydellä syyllä ansaitsikin. Pojalla nousi sydän kurkkuun, mutta hän nieli itkun ja katsoi tuota jättiläishirmua jäykästi silmiin. – ”Jaha”, sanoi jäätehininen, ”oletko sinä nyt niitä, jotka ajavat kuusi penikulmaa tunnissa ja puhelevat toistensa kanssa ketunlankoja myöten? Semmoinen pieni, viheliäinen kääpiö kuin sinäkin olet! Luuletko sinäkin olevasi viisas, hä? Tiedätkö sinä kuka minä olen? Minä olen koko maailman viisain mies.”

”Se sinun tulee näyttää, ennenkuin minä sitä uskon,” vastasi Reippaan Matti. Ihan närkästyksellä katseli jäätehininen Mattia.

”Näyttää? Mitä se on olevinaan?”

”Sinun tulee antaa minun arvattavakseni kolme arvotusta ja minä annan sinulle kolme. Jos sinä arvaat minun arvotukseni, niin...”

”- niin syön minä sinut suuhuni”, keskeytti jättiläinen.

”Olkoon niin”, sanoi Matti. ”Ja jos minä arvaan sinun arvotuksesi, niin syön minä sinut suuhuni.”

Jäätehisestä tuntui tämä jumalattoman hauskalta, häntä miellytti tuo pieni, teerevä kerskuri ja hän asetti Matin seisomaan lumeen pää alaspäin. Mutta Matti oli pian taasen jaloillaan ja komensi: ”alota!”

"Ei, suuri Jäätehdinen", kuiskasi mustapeikko, "älä anna narrata itseäsi! Sinä olet varmaan maailman viisain mies, mutta tyhmät ihmislapset voivat peijata viisaimmankin."

"Suus kiinni!" sanoi Jäätehdinen vihaisesti. "Tahdon sanoa sinulle että tuommoisen nulikan minä syön suuhuni, tunnenkin oikein kelpo ruokamaittia. Jaha, kolme arvotusta! No, mikä on se, kuin on sinulla, mutta ei ole minulla?"

"Kymmenen vuoden ikä", vastasi Matti Reipas.

"Todellakin, sitä ei käy kieltäminen. No, mikä on se, kuin on minulla, mutta ei sinulla?"

Matin teki mieli sanoa: "tyhmyys". Mutta hän oli siksi viisas että vastasi: "tuhannen vuoden ikä."

"Ohoh! niin no, sitäkään ei voi kieltää. Mutta kuule", sanoi jäätehdinen, voitostaan varmana: "mutta mikä on se, joka ei ole minun eikä sinun näköisesi?"

"Krokodiili", vastasi Matti.

"Kroko..." mikä ihme se on?

"No tunturirotta, jos ymmärrät sen paremmin."

"Tunturirotta? Niin, sitäkään ei käy kieltäminen, tuumasi jäätehdinen alakuloisena. Nyt on sinun vuorosi kysyä."

"Mikä on se, joka syntyi maailman alussa ja kuolee maailman lopussa, eikä kuitenkaan tule viittä viikkoa vanhemmaksi?"

"Oo, sitä ei tiedä kukaan, etkä sinäkään", vastasi jäätehdinen neuvotonna.

"Tiedänpähän, se on kuu. No, mikä on se, joka lakkaamatta irvistää?"

Jäätehdinen tuumasi että se täytyy olla Matti itse.

"Eipä, se on seinänrako. Mutta arvaa nyt mikä on tämä:

"Lensi lintu siivetön,
Istui puuhun jalaton,
Linnun korjas neitonen,
Jolta puuttui suukkonen;
Paistoi ilman pannutta,
Söi sen ilman suolatta?"

Jäätehdisen korvat kävivät kuumiksi, aivan alkoivat sulamaan.

"Syö hänet, syö!" kuiskasi mustapeikko. Mutta jäätehdinen tahtoi pysyä sanassaan ja alkoi perinpohjaisesti miettimään. "Kuinka voi lintu olla siivetön ja neitonen suuton, se on kerrassaan käsittämätöntä." - Kuule nyt, Matti, sanoi hän: "kumpi meistä on tyhmempi, minä vai sinä?"

"Sitä minä en tiedä", vastasi Matti varovasti. "Mutta siivetön lintu on lumi ja suuton neitonen on aurinko."

"Vai niin", sanoi jäätehdinen, "sinä et näy olevan juuri tyhmiä. Mutta mitä on viisaus voiman rinnalla! Tiedätkö sinä, minua pidetään koko maailman vahvimpana miehenä!"

"Se sinun tulee myös näyttää, ennenkuin minä sitä uskon", tuumaili Matti. "Koetappa nyt muuttaa tämä vuori kolmen tuhannen penikulman päähän ja muuta se aamuksi jälleen takaisin samalle paikalle!"

Jäätehdinen silmäili vuorta ja huomasi sen melkein liian raskaaksi. - "Lörpötystä!" selitti hän. "Koko maailmassa ei löydy semmoista, joka voisi tuon kivenmöhkäleen muuttaa."

"Löytyypä, sen teen minä", vastasi Matti; "sen verran olen oppinut koulussa. Minä menen nyt vuorelle ja istun siellä aamuun asti. Vuori pyörii maan mukana 24 tunnissa kolme tuhatta penikulmaa, ja huomen aamulla tähän aikaan olen minä vuorineni täällä."

"Suuri Jäätehdinen, hän puijaa sinua!" kuiskasi mustapeikko.

"Joutavia, kuule nyt, Matti", väitti jäätehdinen, "tuo kaikki on paljaita oppineiden konsteja. Annappa kun minä näytän voimiani tavalla, jonka kaikki käsittävät!"

"Anna näkyä vaan", sanoi Matti. "Täällä on meidän riihi. Työnnäppä nyt vaikka pääsi läpi seinän!"

"Tuommoisen hökkelin minä vaikka potkasen kumoon."

"Älä viitsi, se ei ole mikään konsti. Mutta pistä pääsi seinän lävitse!"

Jäätehdinen ryhtyikin tähän hommaan. Kerta toisensa perästä puski hän jääpänsä seinää vastaan niin että sirpaleet singahtelivat ympärille. Mutta seinän läpi hän ei päässyt. Ähkien ja puhkien selitti hän että sitä ei voi tehdä kukaan.

"Kyllä, sen teen minä", sanoi Matti. Niin puheini juoksi hän riiehen, pisti päänsä riihen ikkunasta ulos ja huusi: "hyvää päivää, suuri Jäätehdinen! Nyt minä syön sinun."

Tämä tuntui jäätehisestä niin käsittämättömän lystikkäältä että hän alkoi nauraa. Siitä oli kulunut jo pari tuhatta vuotta, kun hän viimeiseksi nauroi, silloin kun Ukko ajoi vaunuinensa kuperkeikkaa pilvissä. Ja niin hillittömästi nauroi jäätehinen, että hän kokonaan unohti vanhan, hauraan jääruumiinsa. Korvat olivat sulaneet ja pää lääpistynyt riihenseinää vasten, jääsydän oli niinikään sulanut ja jalat muuttuneet meren vedeksi. Nauru ja päivänpaiste teki hänestä aivan lopun. Siksik soksis! kuului vaan kun koko jääköntti lupsahti läjään suureksi, korkeaksi jääsohjo-kasaksi. Semmoiset olivat jäätehisen jäähyväiset maailmalle. Mustapeikko pelästyi niin pahanpäiväiseksi että vilisti metsään pakoon minkä koivista riitti, tarttui siellä jäniksen silmukkaan ja päätti siten mustan elämänsä valkoisella lumella.

Matti Reipas oli ylpeä voitostaan, mutta hän piti kuitenkin syntinä että semmoinen mahtava jättiläinen juoksisi viheliäisenä likavetenä. Kylän lapset kokoontuivat hämmästyneinä ja uteliaina korkealle niedokselle jättiläisen jäännösten luona ja tuumittelivat keskenään että montako lasta tuo lienee aikoinaan syönyt. Mutta kinokselle tuli myös muuan pieni tyttö suksineen ja sanoi: "ei, jäätehinen oli hyväluontoinen, ei jäätehinen lapsia syönyt, meidän tulee kirjoittaa hänelle hautakirjoitus." Ja hän kirjoitti suksisauvallaan lumeen:

Tässä lepää viimeinen jäätehinen. Hän oli suuri ja tyhmä, mutta hän ei tehnyt mitään paha maailmassa. Hyvä on olla viisas, mutta parempi on olla tyhmä ja hyväluontoinen kuin viisas ja häijy.

Ja tuo pieni tyttö itki päivänpaisteessa jäätehisen haudalla. Ja hänen hautakirjoituksensa oli, kuten monen muunkin, kirjoitettu lumeen.

LAPSEN RUKOUS KAIKKIEN PUOLESTA.

(Uuden vuoden iltana.)

On vuosi vierryt; uus vuosi on
Kohoova ajan rientohon,
Ja ihmis-elämä hehkuu, hiutuu,
Kuin yöllä kipinä loistaa, riutuu.

Nyt kello kutsuvi rukoukseen,
Ja Luojan etehen hartauteen,
Hänelle polvemme notkistamaan
Ja hänen armoans julistamaan.

Me häntä kiitämme riemuiten,
Hänt' ylistämme myös iloiten,
Me lapset pienoset täällä maassa,
Ja kaikki enkelit taivahassa.

Maailman valtias hän on, mut

On päämme hiuksetki lukuut.
Hän vuosituhanten säätää hetket,
Hän määrää meidänki elonretket.

Hän taivaan kuningas ijäinen
Katsahtaa lastensa puolehen,
Ja huokauksemme hiljaisetki
Hän kuulee taivaassa joka hetki.

Ja Herra, lapsien ystävä,
Hän tahtoo myös sua sääliä,
Hän kuulee sun esirukoukses,
Sun kaikkein puolesta huokaukses.

Rukoile vanhempies puolesta:

Jumala siunaa armollas
Mun äitiän' ja isään',
Valaise heitä neuvollas,
Ett' ei he eksyis missään;
Sä kotiamme suojele,
Ja vanhempamme varjele,
Heit' iloit' ikävissään.

Rukoile sisarustesi puolesta:

Me saman rungon vesaset
Olemme siskot, veikot,
Suo oomme yksimieliset,
Vaikk' olemmekin heikot,
Vieroita eripuraisuus,
Ja väliltämme riitaisuus,
Kukista pahat peikot.

Rukoile opettajaisi puolesta:

Opettajallen' siunaus,
O Herra, armost' anna,
Ja heille pyhä valkeus
Korkeudesta kannan,
Ett' opetuksen oikean,
Ja valistuksen vakavan
He voisi minuun panna.

Rukoile ystäväiesi puolesta:

O Herra, kaikki ystävään'
Sä ota turvihisi.
Oppaaksi tielle elämän
Lähetä enkelisi.
Suo että täällä tuskissa
Ja ahdingoissa, vaivoissa
Ystävyys lujenisi.

Rukoile vihollistesi puolesta:

Laps heikko olen, tiedän tuon,
Mä usein joudun vikaan,
Mut kaikille mä anteeks suon,
Vaikk' ei he antaisikaan.
Ann' anteeks heille Jumala,
Heill' armokätes ojenna,
Suo laupeutes pikaan.

Rukoile isänmaasi puolesta:

Maatamme, isänmaatamme
Varjele hyvä Luoja,
Vahingot, vaarat estele,
Ja ahdingoista suojaa.
Suo vapautta, valoa,
Suo kunniata, suuruutta,
Sä kaiken hyvän tuoja.

Rukoile ruhtinaasi puolesta:

Suojele, Herra armias,

Valaise ruhtinaamme.
Karkoita vaarat voimallas,
Suo rauhass' olla saamme,
Ett' aina laki, oikeus,
Ja menestys ja siunaus
Iloittais isänmaamme.

Rukoile itsesi puolesta:

Jumala, rakas Isäni,
Ain' ole mua lässä,
Ann' anteeks pahat tekoni,
Virheeni elämässä.
Öin päivin sinuun turvaun,
Sun armos suojaan antaun
Ilossa, ikävässä.

Rukoile onnettomien puolesta:

Minulle Herra sun armos on
Antanut kodin ja ravinnon,
Sun pyhä sanas on myöskin omain;
Rukoilen puolesta onnettomain;

Puolesta kaikkien kurjien;
Puolesta raukkojen nälkäisten;
Puolesta viluhun kuolevaisten;
Puolesta vetehen hukkuvaisten;

Puolesta korvessa kulkevain;
Puolesta helteessä huokaa vain;
Puolesta kulkiain kerjäläisten;
Puolesta haudalla itkeväisten;

Puolesta sairasten kituvain;
Puolesta vankina riutuvain;
Puolesta myös maanpakolaisten;
Puolesta orpojen pienokaisten;

Puolesta synkeämielisten;
Puolesta sokeasilmäisten;
Puolesta mykkien miesten, naisten;
Puolesta rampojen kaikenlaisten;

Puolesta maatansa kaipaavain;
Puolesta orjina oihkavain;
Puolesta vaivaisten sorrettujen;
Puolesta syyttänsä tuomittujen;

Puolesta, Herra, sun pilkkaajais,
Suo hekin syntinsä anteeks sais;
Puolesta, jotka käy tuskan teitä;
Sä Herra armahda kaikkia heitä!

Rukoile syynalaisten puolesta:

Puolesta rukoilen niidenkin,
Jotk' ovat langenneet synteihin;
Puolesta varkaiden, ryövärien;
Puolesta julmien murhajien;

Puolesta ystävän - jättäjän;
Puolesta maansa pettäjäin;
Puolesta syntihin vietteliäin;
Puolesta orvoilta ryösteliäin;

Puolesta rietasten pilkkaajain;
Puolesta tyhmien ilkkujain;
Puolesta viekasten teeskeliäin;
Puolesta pyhyyden häväisiäin;

Puolesta juomari-raukkojen;
Puolesta myös rahanahnasten;
Puolesta murha-polttajien;
Puolesta väärin-vannoijen;

Puolesta turhien pöyhkeäin;

Puolesta kateiden ylöspäin;
Puolesta pahojen kituttajain;
Puolesta tuhmien turmeliain;

Puolesta köyhiltä raastajain;
Puolesta huonojen vanhempain;
Puolesta lastensa saastuttajain;
Puolesta veljeinsä raateliain;

Puolesta Herra sun hylkääjäis,
Jotk' ain' on vastoin sun henkeäis;
Oi jos he karttaisi synninteitä!
Oi älä kadota Herra heitä!

Rukoile onnellistenki puolesta:

Kaikk' ilo, kaikki suru myös
On, Herra, antamasi.
Suo että edest' armotyös
Sois sydän kiitostasi,
Ett' ilon hymy nousis vaan
Kuin kevään kukka tuoksumaan
Sun laupeudestasi.

Rukoile hyvien puolesta:

Siunattu se, ken päällä maan
Vaeltaa Herran teitä,
Ja rientää muita auttamaan,
Eik' katkeroita heitä,
Ja elinaikans uhraapi
Lähimmäistensä onneksi,
Jakaen lievikkeitä.

Rukoile pakanain puolesta:

Jumala, mailman valkeus,
Valista pakanatki,
Ett' armo sekä laupeus
Yllättäis heidät ratki.
Sä yksin ilon, onnen suot,
Sä lohdutuksen, levon tuot,
Täydennät vajavatki.

Rukoile kaikkien elävain puolesta:

Maan piiri asukkaillensa
On Herra vallassasi;
Sä tuskat kaikkein karkoita
Vahvalla voimallasi;
Lievitä kivut eläinten,
Suo myöskin kuolon jälkehen
Heill' lepo armostasi.

Rukoile kuolleiden puolesta:

Tiedämme kuolleet nukkuvan,
Ja heidät kätkee hauta,
Vaan Jesus Kristus kuoleman
Musersi kuolons kautta.
Suo, Jesus heidän nimessä
Levätä, viimein äänellä
Herätä, eloon auta.

*Kiitä Jumalaa ja rukoile hänen
valtakuntansa puolesta:*

Viel' sydämestän' rukoilen,
Ett' armos meillä oisi,
Ett' aina, Isä ylhäinen,
Sinulle kiitos soisi,
Ett' armokeinos suloiset
Maailman kansat kaukaiset
Sun valtakuntaas toisi.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be

copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to

provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks

with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.